

Leto XXI. Stev. 67

GLAVNI IN ODGOVORNI UREDNIK IVAN SINKOVEC UREJA UREDNIŠKI ODBOR

List izhaja vsak dan razen petka. Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

„LJUDSKA PRAVICA“ USTANOVljena 1. OKTOBRA 1944 # MED NARODNOOSVOBODILNO BORBO JE IZHAJALA KOT 16-DNEVNIK IN TEDNIK, OD OSVOBODITVE DO 1. JUL 1951 KOT DNEVNIK, NATO PA KOT TEDNIK # OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA V REDAKCIJSKI POVEZANOSTI Z „BORBO“

Doslednost v izpolnjevanju družbenega plana

Ta teden so bili uveljavljeni nekateri izmed ukrepov, napovedani že med razpravo o letošnjem družbenem planu. Ti ukrepi naj bi zagotovili dosledno izpolnjevanje njegovih določb. To so sklepi Zveznega izvršnega sveta, ki urejajo nekatera vprašanja kreditnega sistema, kakor tudi vprašanje kontrole republikanskih izvršnih svetov nad razdelitvijo dobička med komunami in gospodarskimi organizacijami.

neupravičeno velikega deleža v dobičku podjetij sili podjetja navijati cene, oziroma da bi zmanjšali njihovo zainteresiranost na proizvodnji. Ti ukrepi nimajo značaja čisto gospodarskega in tehničnega instrumenta. Njihov pomen je neprimerno širši. Gre za potrebo, da bi tudi ljudski odbori v gospodarski politiki na svojem področju zmeraj mislili na to, da svojih krajevnih zadev ne morejo obravnavati mimo politike skupnosti ali celo proti njej. Kršiti to politiko namreč hkrati pomeni kršiti zvezni družbeni plan. Vse to privede potem do nepravilne razdelitve narodnega dohodka tako med posameznimi področji naše skupnosti kakor tudi med posameznimi kategorijami naših proizvajalcev, kar spet povzroči porazdelitev dohodka v nasprotju s planom in politiko, za katero so ljudski poslanci glasovali v Zvezni ljudski skupščini, ko so sprejeli plan. Lanskoletna praksa je pokazala, da takšne motnje, ki jih hkrati spremlja nujno naraščanje cen, otežkočajo tudi obravnavanje vseh krajevnih vprašanj, zaradi dozevnih koristi katerih so nekateri ljudski odbori prišli tudi navzkriž z enotnimi koristmi jugoslovanskega gospodarstva.

Odloki o stvarnem poročstvu za kratkoročne kredite gospodarskim organizacijam so pomembna novost na tem občutljivem področju stikov med podjetji in skupnostjo. S tem smo prava-prav našli ugoden izhod med dvema skrajnostima: ali da damo banki večje pooblastilo glede kontrole nad uporabo kreditov, ki jih dobivajo podjetja in glede subjektivne presoje njihove kreditne sposobnosti, ali pa da še nadalje vztrajamo na nedotakljivosti pravice podjetij, da dobijo kredit, čeprav bi to povzročilo motnje na trgu. Novi odloki predvidevajo, da morajo politične teritorialne enote, družbene organizacije in drugi tako imenovani dajalci poročstva za kredite, ki jih dobivajo podjetja, zdaj deponirati v banki na račun poročstva določeni del zneska tudi na račun svojih skladov. Obveznost takšnega deponiranja velja tudi za gospodarske organizacije, in sicer za kredite za dodatna obratna sredstva. Dostaj se kot formalni poroki največkrat pojavljali ljudski odbori. Lani so jamčili za 48.416 milijonov od skupnih 956.903 milijone garantiranega kredita. Ves ta znesek je bil za 27.496 milijonov din pa je bil za 27.496 milijonov din večji od obsega kredita, ki bi po večini zdaj dostajal za normalno poslovanje podjetij.

Zato so zdaj člani ljudskih odborov zadolženi, da tudi sami pripomorejo k čimboljšeemu izpolnjevanju teh predpisov in vseh drugih, ki bodo uveljavljeni letos. Ljudski odbori naj s svojimi predlogi in pobudami tudi opozarjajo vrhovne državne organe na vse vrzeli in pomanjkljivosti, ki jih še nahajamo v našem gospodarskem sistemu v praksi in ki še zmeraj omogočajo kršiti gospodarsko politiko, določeno z našimi letnimi zveznimi družbenimi plani. (Borba)

Naši pravniki se vračajo iz Francije

Pariz, 19. marca (Tanjug). Delegacija jugoslovanskih pravnikov pod vodstvom generalnega tajnika Zveznega izvršnega sveta Veljka Zekovića je odpotovala nocoj v Beograd. Delegacija je bila gost francoske vlade in se je mudila tri tedne v Franciji. Seznanila se je z delom in organizacijo francoskih upravnih, sodnih, gospodarskih, prosvetnih in drugih ustanov ter organizacij. Na pariški postaji so jugoslovansko delegacijo pozdravili predstavniki francoskega zunanjega ministrstva ter upravnih, pravosodnih in prosvetnih ustanov. Slovesa se je udeležil tudi jugoslovanski veleposlanik v Parizu Srdjan Prica z osebjem jugoslovanskega veleposlanstva.

Začetek novega razdobja v gospodarskem sodelovanju z arabskimi deželami

Beograd, 19. marca (Tanjug). »Naše potovanje po Jugoslaviji je napravilo na nas globok vtis,« je izjavil danes pred odhodom iz Beograda vodja libanonske parlamentarne delegacije, ki se je kot gost Zvezne ljudske skupščine mudila v Jugoslaviji deset dni. »Potovanje nam je zlasti dalo priložnost ugotoviti, kako uspešni so napor jugoslovanskih narodov in kako velike so njih žrtve, da bi na trdnih temeljih zasnovo svoje življenje tako na tehničnem in gospodarskem kakor tudi na socialnem in političnem torišču.«

Libanonski parlamentarci so prispeli davi z Brionov, kjer jih je sprejel predsednik Tito. Od tod so takoj odpotovali z letalom v Veliko Britanijo. Na zemskem letališču so delegacijo pozdravili tajnik Zveze ljudske skupščine Velimir Stojnić, ljudska poslanca Raja Nedeljkić in Vljako Begović ter libanonski poslanik v Jugoslaviji Mohamed Ali Hamade. V izjavi, ki jo je v imenu delegacije dal sodelavcu Tanjuga, je vodja delegacije Avar rekel: »Razgovor, ki smo ga imeli z Nj. eks. maršalom Titom, je poglobil občudovanje, ki smo ga že gojili do njegove velike osebnosti, in prepričanje, da je Jugoslavija dejansko prijateljsko naklonjena naši in vsem arabskim deželam.«

Poudaril je, da je delegacija po obisku v Jugoslaviji prepričana, da je možno široko gospodarsko sodelovanje med Jugoslavijo na eni in Libanomom ter drugimi arabskimi deželami na drugi strani. Nato je pristavil: Iz razgovora z državnimi voditelji in visokimi osebnostmi posameznih republik smo povzeli zaključek, da bo sodobna Jugoslavija, ki se je znala s hrabrostjo, vredno žrtve, lotiti vseh svojih problemov in ki je znala združiti svoje narode v svobodno sprejeti federaciji, vselej stopala po poti napredka. Njeni ideali miru, njena ljubezen do svobode in njena vdanost neodvisnosti ji bodo zagotovili odkrito prijateljstvo vseh dežel, katere navdihujejo enaki cilji. Ko zapuščamo Jugoslavijo z najboljšimi vtisi, smo prepričani, da se je začela nova doba velikega gospodarskega sodelovanja med obema deželama. Po odhodu libanonskih parlamentarcev je libanonski poslanik v Jugoslaviji Hamade, ki je spremljal delegacijo, izrazil prepričanje, da bo ponesla s seboj vtis velikega prijateljstva, ki bo po njegovem mnenju kmalu prišlo do izraza v intenzivnejšem gospodarskem sodelovanju med obema deželama. Gostoljubnost, katere je bila delegacija deležna, je rekel poslanik, je dostojna tradicija Jugoslavije, prav tako pa je tudi dokaz iskrenih čustev, ki jih gojimo drug do drugega.

Nesoglasja zaradi Posarja prizadevajo Fauru še vedno hude skrbi

Pariz, 19. marca (AFP). Francoski zunanji minister Antoine Pinay je rekel danes v zunanje-politični komisiji Republiškega sveta, da je zahodnonemška vlada izjavila, da se docela strinja s stališčem francoske vlade in da je pripravljena spoštovati »duha in črke« sporazuma o Posarju. Pinay je obvestil komisijo, da je prejel poslanico kanclerja Adenauerja, iz katere je sklepati, da bo v Posarju na podlagi statuta do sklenitve mirovne pogodbe zagotovljena svoboda izražanja političnega mnenja in da bo onemogočena sleherni politična akcija, ki bi neposredno ali posredno bila navzkriž s statutom, oziroma z »notranjim mirom Posarja«.

Pinay je obvestil komisijo, da je prejel poslanico kanclerja Adenauerja, iz katere je sklepati, da bo v Posarju na podlagi statuta do sklenitve mirovne pogodbe zagotovljena svoboda izražanja političnega mnenja in da bo onemogočena sleherni politična akcija, ki bi neposredno ali posredno bila navzkriž s statutom, oziroma z »notranjim mirom Posarja«.

znornici pred glasovanjem v Republiškem svetu ponovno začeli debato o Posarju. Jacques Vendroux je zahteval, naj zbornica takoj določi rok za odgovor na interpelacijo o Posarju, ki jo je on predložil. Predsednik vlade bi se rad izognil sleherni razpravi o Posarju, preden bo senat ratificiral pariške sporazume, in je zato predlagal, naj bi razpravljali o tej interpelaciji 30. marca, oziroma po glasovanju v Republiškem svetu. Biro zbornice je sprejel njegov predlog. Zbornica pa je z 299 glasovi proti 268 za-

vrnila predlog biroja o dnevnem redu za prihodnji teden. Biro je potem imel sejo in dal ponovno docela enaka priporočila glede dnevnega reda. Pri drugem glasovanju je bil dnevni red sprejet s petimi glasovi večine. Razgovori med francoskim zunanjim ministrom Pinayjem in zahodnonemškim ministrom Straussom, ki so bili tajni, pa so povzročili nezadovoljstvo v vladnih krogih. Strauss bi moral v Parizu poskusiti ublažiti francosko-nemška nesoglasja o Posarju. Tokrat ni šlo toliko za težnjo Bonna, da bi z ublažitvijo teh nesoglasij zmanjšal odpor nasprotnikov posarskega statuta v Zahodni Nemčiji, pač pa je Bonn hotel preprečiti, da bi Zahodna Nemčija izključila iz francoskoposarskih gospodarskih dogovorov.

BOJ ZA POSARSKI SPORAZUM SE NI KONČAN BONN SKUŠA VPLIVATI na odločitev francoskega Republiškega sveta

Posledice takšnega stanja so bile raznolike: od nenamembnega trošenja sredstev do velikih motenj na trgu. Ljudski odbori pa so ne glede na stvarne potrebe podjetij po kreditu široko-grudno dajali formalna poročstva, čisto tudi za mnogo večje zneske, kakor so imeli sami zanje kritja v lastnih skladih. Tako je ljudski odbor jamčil za 1.333 % več kredita, kakor znašajo njegova lastna sredstva. Ljudski odbor Benkovca za 1.643, bitolskega okraja za 1.314, mesta Bitolja pa za 1.540 %. V takšnem položaju niti ljudski odbori niso bili zainteresirani, niti skupnost ni mogla preprečiti neupravičenega dvigovanja kreditov, njihove neracionalne uporabe, s tem pa tudi ne vseh tistih posledic, ki so nastale na trgu. Sedanje stvarno poročstvo pa bi vse, kakor povzročilo večjo kontrolo na področju kredita, in sicer predvsem kontrolo ljudskih odborov, delno pa tudi nekakšno samokontrolo o podjetjih.

socialni demokrati utemeljujejo svojo zahtevo s tem, da je kancler pred Zveznim zborom trdil, da se bodo lahko pronemške stranke v Posarju tudi po plebiscitu nemoteno zavzele za to, da bi Posarje vrnil Nemčiji, vtem ko pravi v pismu, ki ga je pisal ministru Pinayju, da do mirovne pogodbe posarskega statuta ni moč izpodbijati ne posredno ne neposredno. Vladni krogi poudarjajo, da stoji vlada za kanclerjevimi pismom. Izražajo tudi upanje, da bo prišlo po ratifikaciji v Parizu do neposrednih pogajanj med Pinayjem in Adenauerjem o dokončnem sporazumu. Obveščeni krogi ne pričakujejo, da bi starejšinski svet ugodil socialno-demokratskemu predlogu, ni pa še znano, ali bo ustavno sodišče v Karlsruhe pripoznalo pravico do sodelovanja v pritožbi proti posarskemu sporazumu berlinskim poslancem, ki so jih socialni demokrati pritegnili, da bi zbrali zadostno število podpisov na pritožbi.

socialni demokrati so namreč včeraj, ko niso mogli zbrati še preostalih 12 poslanskih podpisov iz vrst vladne koalicije, marveč samo 8, v zadnjem trenutku sklenili pritegniti kot podpisnike svoje poslance iz Zahodnega Berlina (11 poslancev), ki pa v Zveznem zboru nimajo pravice do odločujočega, marveč samo do posvetovalnega glasu. Tako so dosegli zadostno število podpisov oziroma tretjine poslancev Zveznega zbora. Socialni demokrati upajo, da bo ustavno sodišče pripoznalo berlinske poslance za polnopravne podpisnike tembolj, ker so že zadnjič podpisali pritožbo, ki so jo vložili socialni demokrati pri ustavnem sodišču proti pogodbi o EOS. Kanclerjeva frakcija pa jim danes izpodbija to pravico in označuje pritožbo opozicije za poskus, da bi torpedirali debato o pariških pogodbah v francoskem Republiškem svetu. Ustavno sodišče v Karlsruhe je objavilo, da bo kmalu odločilo, ali smatra berlinske podpisnike za pravnoveljave ali ne.

publiški svet ratificiral pariške pogodbe, namen socialnodemokratske pritožbe pa, povzročiti težave ratifikaciji v Parizu. Vsekakor drži, da je predsednik republike prof. Heuss trenutno odgodil podpis ratifikacijskih dokumentov, dokler »pariških pogodb ne bodo ustavno proučile. Drži tudi, da se nesporazumi med Bonnom in Parizom glede obravnavanja in tolmačenja posarskega sporazuma nadaljujejo. Rade Vujović

Adenauer in Mendès-France sta se v Baden-Badenu dogovorila, da bo tudi Zahodna Nemčija sodelovala pri francosko-posarskih gospodarskih razgovorih in da bodo ob tej priložnosti zagotovili njeno udeležbo v posarskem gospodarstvu. Toda francoska vlada je te razgovore začela brez Bonna in ne kaže, da bi zdaj upoštevala tudi Bonn. Za zdaj še ni jasno, ali bo Strauss nadaljeval svoje posredovanje v Parizu, očitno pa je, da namerava francoska vlada skleniti gospodarske dogovore s posarsko vlado brez sodelovanja Zahodne Nemčije, kar seveda ne ustreza težnjam Bonna. Tako se bodo nemara nesoglasja med Francijo in Zahodno Nemčijo le še zaostrila.

Aleš Bebler veleposlanik v Parizu

Beograd, 19. marca (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je imenoval danes nove jugoslovanske diplomatske predstavnike v Švedski, Grčiji, Braziliji in na Svedskem.

Za jugoslovanskega veleposlanika v Franciji je bil imenovan dr. Aleš Bebler, dosednji držav-

ni podtajnik v Državnem tajnistvu za zunanje zadeve. Dosedanji veleposlanik v Parizu Srdjan Prica se bo vrnil v Jugoslavijo, kjer bo prevzel nov položaj.

Poštna konvencija Balkanske zveze

Beograd, 19. marca (Tanjug). V generalni direkciji PTT so danes podpisali konvencijo o ustanovitvi Balkanske zveze pošt in telekomunikacij med Turčijo, Grčijo in Jugoslavijo. Konvencija sta podpisala v imenu Turčije Eg. Ejup Sabri Arserim in Nedmi Ergir, za Grčijo gg. Staurus Kafiris in Heraklis Dimopolous, za našo pošto pa Vladimir Senk.

Konvencijo so podpisali po pogajanjih, ki so bila te dni v Beogradu in med katerimi so vse tri delegacije pokazale željo, da bi vse probleme kar najbolje uredili. Konvencija vsebuje določbe o znižanju poštinskih pristojbin, da bi se tako zboljšal in povečal poštini in telefonski promet med tremi deželami, kakor tudi o olajšavah sodelovanja na tehničnem področju, da bi se lahko smotrneje izkoristila sredstva PTT. Razen tega omogoča konvencija tudi izmenjavo uslužbenecov, da bi se tako seznanili z organizacijo in sistemom dela PTT v posameznih zaveznikih deželah.

Ali so v ZDA diskreditirali politiko pokojnega Roosevelta?

New York, 19. marca. Objava tajnih dokumentov o konferenci v Jalti je razočarala tiste, ki so upali, da bodo dobili argumente o ameriški notranji politiki. Verzija državnega tajništva za zunanje zadeve o sestankih »velikih treh« je znatno omajala trditve nekaterih republikanskih politikov, da je demokratska vlada predsednika Roosevelta »prodala« koristi ZDA Rusom, da je Zahod kapituliral pred Stalinom in da je s izdajalstvom v Jalti praznaprav pomenilo »poraz Zahoda« v drugi svetovni vojni in tako povzročilo vojne spore.

Dozorni dokumenti o Jalti strogo zaupni, je bilo laže govoriti, da bi bila lahko drugačna smer zaveznikov na Krimu zagotovila Zahodu trdnjeje položaje v poznejši hladni vojni. Prepričanje nekaterih republikanskih politikov, da bodo to dokazali z objavo jaltških dokumentov, pojasnjuje njihov pritisk na državno tajništvo za zunanje zadeve, naj jih objavi. Jaltški zapiski pa so potrdili, kako trdovratno so se vsi trije udeleženci konference pogajali in da so zahtevali za vsako uslugo ustrezno protivrednost. Roose-

velt ni »prodal« Sahalina, Kurilskih otokov in koristi Kitajske na Daljnem vzhodu, marveč je sodeč po teh dokumentih, samo plačal sodelovanje sovjetskih čet v vojni z Japoncem, kar naj bi mnogim Američanom rešilo življenje. Zapiski, ki so šli skozi dolgoletno obzirno cenzuro, prikazujejo tri »velike«, kako kroje usodo nasprotnikov in zaveznikov z istim neusmiljenim merilom svojih koristi. Ti dokumenti so pogreli mnoge nepozabljene žalitve v času, ko svet pričakuje francosko in nemško ratifikacijo pogodbe o obožitvi Nemčije. Ponizujoče pripombe Churchilla in Stalina na naslov Francije so zdaj Zahodu enako neljube kakor objava informacij, da je Roosevelt v Jalti izrekel zdravico za uničenje 50.000 Nemcev, sedanjih zaveznikov, in da je vztrajal na tem, naj bi Nemčijo razkosali na 5 do 7 delov in jo potisnili na standard, nižji od njenih žrtve. V najneugodnejšem položaju pa se je znašel Churchill, ki je edini še živeči udeleženec — razgovorov na Krimu. Vse kaže, da so jaltški dokumenti šele začetek za Zahod dokaj neprijetne razprave. Jaša Levi

Egiptski poslanik pri Osmanu Karabegoviću

Beograd, 19. marca (Tanjug). Člana Zveznega izvršnega sveta Osmana Karabegovića je danes dopolnje obiskal egiptovski poslanik v Beogradu g. Husein Ruždi. Razgovor se je nanašal na bližnji obisk egiptovskih ministrov v Beogradu.

Vremenska napoved

Vremenska napoved za 20. marec: Se hladno vreme s povečano oblačnostjo pozneje tu in tam nekaj snežnih padavin. Temperatura ponoči med -14 in -8, čez dan do 4, na Primorskem do 8 stopinj.

MINULI TEDEN V SKUPŠČINI

Dozoreli pogoji

V Odboru za gospodarstvo Zveznega sveta so sprejeli osnutek Zakona o davku na dediščino in volila, ki bo, kot vse kaže, že na dnevnem redu prihodnjega plenarnega zasedanja Ljudske skupščine.

Osnovna značilnost tega zakonskega osnutka je v tem, da predvideva odpravo davka na dediščino in volila za vse premičnine, denar, dragocenosti in celo za zemljo. Davek bi plačal edino tisti, ki po dediščini ali volilu postane lastnik več kot dveh večjih ali več kot treh manjših stanovanj, pa še to samo v primeru, kadar presežek prodaja.

Kaj je omogočilo, da so vključili ta načela v zakon in temeljito spremenili dosedanje predpise s tega področja?

Uredba, ki jo bodo zamenjali novim zakonom, je bila sprejeta že na začetku 1947, v času, ko so bili nujni ukrepi za zatiranje in omejevanje znatnih kapitalističnih elementov, ki so tedaj bili tako na vasi kakor tudi v mestu. Zato so bile sprejete določbe, da je treba davek plačati za vso posedovano ali z volilom dobljeno premično in nepremično premoženje, da znaša progresivna davčna stopnja od 1 do 70 % posedovane ali z volilom dobljene imovine, da je odvisna višina te stopnje od premoženjskega stanja dediča oziroma tistega, ki prejme volilo itd.

V času od 1947 dalje so se družbeni odnosi pri nas v marsičem spremenili in zdaj so povsem zastarela načela, na katerih je slonela uredba o davku na dediščino, in volilo in docela so dozoreli pogoji za nove predpise s tega področja.

Zdaj v naši državi ni več moč prek dediščine dobiti kapitalistično lastnino, ker je zemljiška posest za kmetovalce omejena na 10 ha, za nekmetovalce na 3 ha, hiše z več kot dvema večjima ali tremi manjšimi stanovanji pa so vključene v stanovanjske skupnosti in upravljajo jih hišni sveti, lastniki pa imajo lahko od njih največ do 10 % dohodkov.

V takšnih razmerah je davek na dediščino in volila izgubil značaj omejevanja kapitalističnih elementov. Zdaj je lahko samo nekakšna vrsta davka na izredne dohodke.

Popolnoma razumljivo je, da se je v novih družbenih razmerah pojavila potreba po novi vsebinski zakoniti predpisi tudi na tem področju. Poglavitno načelo novega zakona je, da plačajo davek samo fizične in privatne osebe in sicer na nobeno drugo lastnino razen na zgradbe in dele zgradb. Davčna stopnja pa bo znatno nižja kot prej in bo odvisna samo od vrednosti premoženja in sorodstvene stopnje med dedičem in tistim, ki je premoženje zapustil.

Zelo pomembna je odprava davka na posedovano zemljo. To je možno predvsem zaradi sedanjega zakonito omejenega maksimuma zemljiške posesti, spričo česar kmetovalec ne glede na velikost svoje posesti in velikost dediščine ne more imeti več kot 10 ha, nekmetovalec pa več kot 3 ha zemlje. Odprava davka na posedovano zemljo bo pozitivno vplivala tudi na preprečevanje nadaljnega razkosavanja posesti, kar je zelo važno, kajti v našem gospodarstvu prevladuje drobna posest.

Al. P.

Nov proizvodni rekord velenjskega rudnika

Rudnik lignita v Velenju, ki se po svojem obsegu postopno razvija v najpomembnejši premogovnik v naši ožji domovini, iz meseca v mesec povečuje svojo proizvodnjo. V lanskem letu je dosegel doslej najpomembnejši vzpon v svojem razvoju, ko je od 64.000 ton v prvem mesecu dvignil mesečno proizvodnjo na 87.000 ton lignita v decembru. Skupno je zagotovil naši industriji, elektrogospodarstvu in široki potrošnji 885.000 ton lignita, kar je za okoli 350.000 ton več, kot je znašala proizvodnja v 1953. letu.

Po tem proizvodnem uspehu pa so v Velenju v letošnjem februarju ponovno zabeležili nov rekord v zgodovini tega rudnika. Rudarji so namreč v omenjenem mesecu kljub zmanjšanemu številu delovnih dni po podatkih republiškega Zavoda za statistiko nakopali 90.010 ton lignita. Povečana proizvodnja je zelo pomembna za celotno naše gospodarstvo v času, ko zaradi hitrega razvoja naše industrije primanjkuje premoga, in še posebej v zimskem obdobju, ko termoelektrarne pa tudi železnica potrebujejo večje količine premoga za svoje obratovanje. C.

V torek bo seja Zveznega izvršnega sveta

Zvezni izvršni svet bo imel v torek 22. marca sejo, na kateri bo razpravljal o osnutkih zakonov o narodni obrambi, o Jugoslovanski ljudski armadi in o pospešitvi sodnega postopka pred rednim sodišči. Za to sejo so pripravili razen tega osnutke nekaterih predpisov z gospodarskega področja, med njimi tudi osnutek uredb o prometu s surovimi kožami in volno.

meti privlačni, ker je pouk združen s prakso, poučujejo kmetijske strokovne predmete le teoretično. V bodoče je treba torej kmetijske nadaljevalne šole preusmeriti k praksi iz šolskih prostorov na šolski vrh itd. Solam manjka delavnic, kjer bi se učenci učili izdelovati in popravljati vse, kar potrebujejo doma. Na 187 kmetijskih šolah poučuje 126 inženirjev in tehnikov, zato je ugotovitev točna, da te šole drže pokonci naše podružnice s svojimi člani — potujočimi učitelji. Splošno izobraževalne predmete poučuje 550 učiteljev, in soglasna ugotovitev članov društva je, da prihaja učiteljski naraščaj iz naših učiteljskih v šole brez zadostne gospodarske razgledanosti in vpogleda v proizvodne probleme svoje okolice, zato je reorganizacija potrebna ne samo našim splošnim kmetijskim šolam, ampak tudi učiteljskem. Znano je, da je sedaj 78% delavcev v kmetijstvu nekvalificiranih ali polkvalificiranih, kar je eden izmed vzrokov, da dobri delavci ne iščejo zaposlitve na kmetijskih posestvih. V kratkem pa bodo objavljeni predpisi za pridobitev kvalifikacije kmetijskih delavcev s pomočjo prakse. J. L.

Urejevanje tarifne politike je stvar vseh družbenih organov in se ne konča s potrditvijo tarifnih pravilnikov

Ljubljana, 19. marca. Danes popoldne se je začel v Domu sindikatov občni zbor Republiškega odbora Sindikata kovinarjev Slovenije. Razen delegatov prisostvuje občnemu zboru tudi predsednik Republiškega sveta sindikatov Slovenije tov. Janko Rudolf. Predsednik Republiškega odbora kovinarjev tov. Jaka Kvas se je uvodoma pomudil ob delu kovinarjev v teh desetih letih po osvoboditvi in naglasil, da se je proizvodnja kovinske predelovalne industrije Slovenije povečala za štirikrat, če jo primerjamo z letom 1939, proizvodnja elektrotehnike pa celo za enainpetdesetkrat, medtem ko je število delavcev poraslo le za enainvajsetkrat.

Nagrajevanje po delu je osrednje načelo našega sistema plač, je poudaril tov. Kvas. Na to so lanski ekonomski vzvodi precej negativno delovali. Leta 1952 je delalo v kovinski industriji 52% delavcev po normah, lani pa le še 31,5%. Vse ostale delavce so plačevali po kvalifikacijah, ki pa so bile pogostokrat administrativno določene. Umljivo je, da se je ob takih ekonomskih vzvodih razbohotila težnja po dvigovanju kvalifikacij in s tem plač, ne da bi istovestno količino povečali proizvodnjo. To nam potrjuje naslednji podatki: lani je opravilo strokovne izpite 748 delavcev, ali 2,6%, v višje kvalifikacije pa so prevedli brez izpita 23% zaposlenih, ne da bi jih zavoljo višje strokovne usposobljenosti prestavili na druga delovna mesta. To pomeni, da je proizvodnost ostala ista, s tem tudi blagovni fond, sklad plač pa je rasel in to v glavnem na račun dražje proizvodov. K temu se je pridružilo še to, da marsikatero podjetje ni razumelo potreb skupnosti, nekateri ljudski odbori pa so celo spodbujali podjetja k navijanju cen, da bi prišli do večjih denarnih sredstev za gradnje, ki dostikrat gospodarsko niso bile utemeljene. Vse to je kajpak občutno vplivalo na življenjsko raven. Količinski so bili dobitki, je nadaljeval tov. Kvas, nam pove že to, da so lani podjetja razdelila povprečno po 10.170 dinarjev na zaposlenega. Seveda so delili ponekod manj, drugod več, v nekem podjetju celo toliko, kolikor znašajo celoletne plače. Prav zato so sindikati poklicali, da se leto na vso moč potrudijo in do kraja uveljavijo načelo, da je lahko višja plača le za večjo proizvodnjo. Le to je poročilo izboljšanja smotnega položaja delavcev. Dolžnost sindikata je, da o tem prepriča slehernega člana delovnega kolektiva.

biček z boljšo organizacijo dela in proizvodne potrošnje. Da je pa tudi pri nas mogoče doseči visoko produktivnost, pričajo podjetja, kot so na pr. Tovarna emaljirane posode v Celju, »Iskra«, Kranj, »Plamen«, Kropa, »Saturnus« itd., ki so že dosegla zahodnoevropska povprečja v proizvodnosti.

NEGATIVNE TEZNE V SESTAVLJANJU TARIFNIH PRAVILNIKOV

Tov. Kvas je nato prešel na nekatere izkušnje iz letošnjega sestavljanja tarifnih pravilnikov. Zlasti je omenil težnjo, da marsikje spet iščejo izhod v administrativnih ukrepih in ne v proizvodnih. Potegujejo se, da bi jim ljudski odbor odobril višji kvalifikacijski sestav delavcev kot lani, postavljajo navidezna visokokvalificirana delovna mesta, da

bi prišli do višjega povprečja obračunskih plač, iščejo sluknjec v uredbah, se med seboj dogovarjajo za linearno zvišanje tarifnih postavk in podobno. Nekateri delavski sveti, v katerih prevladujejo nekvalificirani in polkvalificirani delavci, pa zvišujejo plače le tem kategorijam delavcev na račun kvalificiranih in visokokvalificiranih. Vsekakor pa je treba reči, da je precej delovnih kolektivov, ki so se lotili tega dela z vso resnostjo ter si prizadevajo, da bi uresničili socialistična načela nagrajevanja.

Med negativne izkušnje iz letošnjega sestavljanja tarifnih pravilnikov sodijo tudi ta, da nekateri ljudski odbori prepustijo skrb za tarifno politiko komisijam, pavšalno odobravajo povišanje obračunskih plač za 5%, potrjujejo neustrežne kvalifikacije in se dostikrat izgovarjajo, češ da bodo že sindikati uredili. Zlasti je to opaziti tam, kjer je treba »ugrizniti v kisljo jabolko«. Urejevanje tarifne politike je stvar vseh družbenih organov in se ne naha s potrditvijo tarifnih pravilnikov, je dejal tov. Kvas. Med drugim je govoril še o strokovni vzgoji, zaščiti dela ter posebej o delu delavskih organov upravljanja. V. J.

Letošnje proslave 1. maja in drugih praznikov bodo nad vse manifestativne glede na 10-letnico osvoboditve

Ljubljana, 19. marca. — Na okrajnem odboru SZDL Ljubljana so se danes dopoldne sestali predsedniki odborov SZDL ljubljanske skupnosti komun, da bi se pogovorili o letošnjih proslavah 27. aprila, 1. in 9. maja ter 22. julija.

Naši delovni ljudje se pripravljajo na proslave teh praznikov še s toliko večjo vnemo, ker vedo, da bomo praznike, katerih tradicije izvirajo iz časov naše zmogovite borbe, prav tako pa tudi tradicionalni praznik dela 1. maj proslavili letos še posebno slovesno. Vse leto nam namreč poteka v duhu 10-letnice osvoboditve, v duhu splošne radosti nad zmago socializma, razvoja naše ljudske demokracije in krepitev ljudske oblasti.

Prav glede na ta manifestativni poudarek 10-letnice osvoboditve bo v Ljubljani tudi več centralnih prireditev. Dne 27. aprila bo kongres Zveze borcev Jugoslavije, množice delovnega ljudstva iz okolice pa se bodo zgrnile v Ljubljano tudi za 1. maj ter se pridružile ljubljancem pri praznovanju tega tradicionalnega delavskega praznika. V Ljubljani bosta vojaška in fizikturna parada s sprevedom delovnih ljudi, seveda pa bodo še pred 1. majem po vseh šolah, na terenih in v podjetjih proslave ter seje delavskih svetov, slavnostno sejo pa bo imel tudi MLO.

Proslava za 9. maj, dan osvoboditve vse države, pa se bo začela že 7. maja za baklado ter 8. maja z odkritjem spominske plošče na Zalah. To bodo še posebno lepe prireditve za nekdanje člane VOS, Narodne zaščite in za vse tiste, ki so sodelovali v enotah, ki so osvobodile Ljubljano. Vse do 22. julija, Dneva vstaje, se bodo vrstile proslave, razstave, tekmovanja, izleti in prireditve v okviru 10-letnice osvoboditve ter

bodo razni kraji še zlasti slovesno pripravili praznovanje svojih občinskih praznikov.

Medtem ko je skrb za centralne prireditve prevzela koordinacijska komisija pri Okrajnem odboru SZDL, pa bodo za vse ostale proslave dale pobudo organizacije SZDL, ZB ter ostale množične organizacije. Te bodo usmerjale ter pomagale najti najrazličnejše oblike sprosenih proslav s težnjo, da prenesemo bogate tradicije naše borbe na mladino ter ponovno pozitivno revolucionarno obdobje Ljubljane, saj predstavljajo leta od 1941 do 1945 v resnici herojsko obdobje za naše mesto. M. N.

Delo naših ekonomistov

Uprava Zveze društev ekonomistov Jugoslavije je imela 17. marca plenarni sestanek, na katerem so obravnavali delovne uspehe in postavili temelje za bodoče delo Zveze in republiških društev. Ugotovili so, da vsa društva pripravljajo obsežne referate za letne skupščine, po katerih bodo razpravljali o stanju in razvoju našega kmetijstva, elektrogospodarstva in podobno. Zvezno in republiška društva se bodo v svojem nadaljnjem delu ukvarjala z raziskovanjem in razlenitvijo splošnih ekonomskih problemov kot so: proizvodnja, blagovno-denarni odnosi, politika cen, investicije, enersgetika, kmetijstvo, itd. Zlasti so poudarili proučevanje problema tike zaostalih kolosijev in metode, kako bi na najbolj prikladen način odpravili zaostalost. Velikna oprema so tudi ekonomski stiki med Jugoslavijo in drugimi državami ter plačilna bilanca Jugoslavije.

Na posvetovanju so obravnavali tudi obsežno delo, ki se ga bodo sedaj lotile komisije in podkomisije Zvezne ljudske skupščine in Zveznega izvršnega sveta.

Z OBČNEGA ZBORA DRUŠTVA KMETIJSKIH INŽENIRJEV IN TEHNIKOV SLOVENIJE

Nad 6000 mladih kmetovalcev obiskuje kmetijske gospodarske šole

Na zboru je bilo največ govora o ljudeh, ki delajo v kmetijstvu

Ljubljana, 19. marca. Danes dopoldne se je v dvorani Doma sindikatov začel redni letni občni zbor Društva kmetijskih inženirjev in tehnikov, ki ga je odprl njegov predsednik inž. Jože Levstik. Občnemu zboru so prisostvovali kot gostje inž. Marjan Tepina, državni sekretar za gospodarstvo LRS, inž. Ivan Jelačin, dekan ljubljanske agronomske fakultete, Andrej Petelin, predsednik Zbornice za kmetijstvo in gozdarstvo LRS, Jože Novinek, sekretar Glavne zadrugne zveze Slovenij in drugi.

Društvo je postalo lani pomembna družbena organizacija. Z na novo ustanovljenima podružnicama v Kopru in Trbovljah ima 17 podružnic s 680 člani. Pomoč, ki jo je društvo nudilo oblastnim organom, je bila v sodelovanju pri izdelavi osnutkov zakonskih predpisov in uredb: na pr. pripombe k osnutku zakona o pašnih skupnostih, o varstvu rodovitne zemlje, o proizvodnji in prometu s sadnim materialom itd. Na povabilo Glavne zadrugne zveze je društvo proučilo vprašanje gradnje sladkorne tovarne v Sloveniji oziroma proizvodnje sladkorne pese v Sloveniji. Komisija, ki je proučila problematiko, je prišla do zaključka, da bo uvedba sladkorne pese v kolobar koristno vplivala na boljšo obdelavo zemlje in na povečanje pridelkov ostalih kmetijskih rastlin, vendar je predlagala za tovarno zmanjšanje kapacitete in to na račun ureditve sušilnice za krompir in tovarne za kvas.

Organizacija in izvedba kmetijskega tedna v Beli krajini je bila dalje nedvomno ena najmočnejših aktivnosti društva, saj je v njej sodelovalo nad 60 njegovih članov in več kot 40 strokovnjakov ostalih strokovnih društev. Omeniti pa moramo tudi sodelovanje društvenih članov na različnih posvetovanjih strokovnih in drugih strokovnih društev.

VPRAŠANJE RAZPOREDITVE STROKOVNIH KADROV

Večkrat je bilo ugotovljeno normalno stanje, da večina strokovnih kadrov dela in živi v Ljubljani in večjih mestih, na podeželju pa jih primanjkuje. Zanimiva je tudi ugotovitev, da je odstotek agronomov, zaposlenih v proizvodnji, zelo nizek. Sedaj se nihče več ne ukvarja s kadrovsko politiko v smislu administrativnega upravljanja naše gospodarstva; delovna mesta za sedaj prosto s konkurzi. In dejstvo, da je od 55 diplomiranih inženirjev ljubljanske agronomske fakultete odšlo izven Ljubljane na teren, v proizvodnjo 50 inženirjev, je značilno za vzgojo in duha, ki vlada na naši mladi fakulteti. Glede tega vprašanja torej je društvo mnenja: če smo začeli gospodarski sistem s prostim delovanjem ekonomskih zakonov, se ne smemo učiti, da je nekaj strokovnjakov več v Kranju, Celju, Mariboru itd. V teh splošno gospodarskih in tudi agrarno najrazvitejših naših rajonih, bi bilo kaj čudno, pa tudi škodljivo, če bi naenkrat vrgli vse stro-

kovne ljudi v slabše razvite predele in pri tem zapustili ali celo degradirali doseženi nivo proizvodnje v najrazvitejših predelih, kjer že zdaj z manjšimi sredstvi dosegajo večje gospodarske uspehe. Vprašanje moramo reševati postopoma, če nečemo ustvariti novih nesorazmerij.

REFORME POTREBUJEJO TUDI NASA UČITELJSKA

Močno aktivnost je pokazalo društvo pri reševanju kmetijskega šolstva. Približno 200 kmetijsko gospodarskih šol deluje v Sloveniji, ki zajemajo nad 6000 kmetijskih mladincev. Fantov je manj, ker imajo boljše zaposlitve v nekmetijskih panogah, kjer zaradi večje delovne storilnosti tudi plače večje. K večjemu vpisu moške mladine pa bi pripomogla večja kvaliteta v teh šolah. Medtem ko so gospodinjiski pred-

DNEVNA KRONIKA

Delo komisije za predpise o obrti

Na seji, na kateri je določila metode in program dela, je skupna komisija Zvezne ljudske skupščine in Zveznega izvršnega sveta za predpise o obrti sklenila, da bo zdaj njena poglavitna naloga analiza stanja v obrti z vidika sedanjih predpisov v okviru gospodarske in organizacijske problematike tega področja. Ta analiza bo uvod v načelno razvo o obrti, ki jo nameravajo začeti na svojih prihodnjih sejah.

Nova prekoceanska ladja

V reški ladjedelnici »3. maj« so večeraj splovili turbinsko ladjo »Šibenik«, tretjo iz serije tramperjev tipa »Jadrans«. Nova ladja, kakor tudi ostale iz te serije, bo lahko nosila nad 10.000 ton tovora, njena hitrost znaša 13 milj na uro, namerjena pa je prosti plovihi. Svečanosti v zvezi s tem so se udeležili predstavniki mesta Šibenika. Ladji je botroval poslanec Sabora Hrvatske Vicko Krstulović.

Uveljavljanje novega plačnega sistema v Makedoniji

V pokrajinskem svetu sindikatov Makedonije je bila večeraj konferenca s predstavniki okraj-

Seja Izvršnega sveta Vojvodine

Izvršni svet Vojvodine je na večerajšnji seji odobril splošni načrt o obrambi pokrajine pred poplavi in obravnaval predlog o ustanovitvi enoletnih višjih administrativnih šol, s katerimi bi zagotovili za komune potreben strokovni kader, ki je zelo potreben.

Jugoslovanski turizem v televizijski oddaji

Televizijska postaja »Freies Berlin« v zahodnem Berlinu bo 31. marca prenašala v povezavi z evropskim televizijskim omrežjem film s predavanjem o turističnih lepota Jugoslavije. Predavanje organizira Turistična

zveza Slovenije ob sodelovanju Turistične zveze Jugoslavije.

K spoznavanju možnosti naše dežele na področju turizma bo pripomoglo tudi več obiskov tujih novinarjev, ki bodo prihodnje mesece prispele v Jugoslavijo. Turistična zveza je sporazumno z Državnim tajnistvom za zunanje zadeve povabila pet skupnih novinarjev iz skandinavskih dežel: Holandske, Francije, Belgije, Velike Britanije, Zahodne Nemčije in Avstrije.

Epidemija gripe je dokaj mila Zdaj je zajela Srbijo

Zdravniki-specialisti in epidemiologi republiških zdravstvenih ustanov in zdravstvenih ustanov velikih mest pravijo, da je bila epidemija gripe, ki je pozimi zajela malone vso državo, dokaj mila. Glavni val epidemije je sedaj zajel Srbijo. V tej republiki pa doslej še niso zaznamovali nobenega smrtnega primera. Gripa je milojesna značaja, holeren traja dva do tri dni, z visoko temperaturo v začetnem stadiju.

Po podatkih Higijenskega zavoda Slovenije letošnja epidemija gripe, ki je decembra izbruhnila v Slovenskem Primorju, postopoma pojeoma. Od začetka epidemije meseca februarja do 17. marca so zaznamovali v Ljubljani 2143 obolenj

Krožna turistična potovanja

Dva švicarska potovalna urada sta angažirala naši potniški ladji »Pariztanke« in »Proleterke« za krožna potovanja, ki jih bodo v aprilu priredili na progi Benetke — Dubrovnik — Grčija.

Devizni tečaji

Na rednem sestanku so bili dne 18. marca zaključki po naslednjih tečajih:

US dolar	3500,-	3.503,92	1.067,70/100
Švicarski frank	9400,-	9.409,62	1.039,19/100
DM	87.000,-	87.111,12	1.119,56/100
FRS	7200,-	72.000,-	992,62/100
1000 FRS	72.000,-	72.000,-	949,76/100
1000 SFR	400,-	401,59	778,51/100
1000 HFL	—	—	800,00/100
1000 Sv. kr.	—	—	78.100,78/100
1000 Egs. Litzg.	—	—	3200,371/100
1000 Avstrijski	—	—	2.586,52/100
1000 o. dolar	—	—	2860,00/100
1000 o. dolar Finska	—	—	840,150/100
1000 o. dolar Norveška	—	—	810,840/100
1000 o. dolar Grčija	—	—	1.121,41/100
1000 o. dolar Turčija	—	—	650,650/100
1000 Izrael	—	—	679,50/100

Opomba: Številski pomenijo: 1. tečaj v Ljubljani, 2. tečaj v Zagrebu, 3. srednji tečaj FLITL, 4. azlo v Sredozemlju.

Situacija: Promet na današnjem rednem sestanku je bil srednji. Udeleženci so opazili, da je letošnja letnja kupcev je bila mnogo številskejša kot običajno, ker so se sestanka udeležili tudi oni predstavniki podjetij, ki so pred tem rednim sestankom sodelovali na posebnem sestanku. Po ugotovitvi, da je letošnja letnja kupcev je bila mnogo številskejša kot običajno, ker so se sestanka udeležili tudi oni predstavniki podjetij, ki so pred tem rednim sestankom sodelovali na posebnem sestanku. Po ugotovitvi, da je letošnja letnja kupcev je bila mnogo številskejša kot običajno, ker so se sestanka udeležili tudi oni predstavniki podjetij, ki so pred tem rednim sestankom sodelovali na posebnem sestanku.

DEMOKRISTJANI V PRECEPU

Z ZASEDANJA EEC V ZENEVI

Petrolejske koncesije ZDA

utegnejo razdreti vladno koalicio

Rim, 19. marca. (Tanjug). Nacionalni svet republikanske stranke, ki mora dokončno določiti stališče republikancev nasproti vladi in njeni koaliciji, je snoči razpravljalo o izkoriščanju italijanskih petrolejskih polj.

Vprašanje petroleja postaja čedalje bolj vzrok sporov med strankami. Po ležiščih nafte na Siciliji, katerega so ameriške družbe že spravile pod svoje nadzorstvo, so pozornost svetovnega petrolejskega trga pritegnila na novo odkrita polja v Abrucih. Saragatovi socialni demokrati in republikanci ter demokratska levica so nujno zahtevali zakon, da bi preprečili infiltracijo tujega kapitala.

Liberalci, demokratska demokracija in nekateri ministri gospodarskih resorjev so odgovorili z zahtevom, naj bi tujemu kapitalu dali koncesije ne samo na novih poljih v Abrucih, temveč tudi v Padiški nižini, kjer je bilo črpanje petroleja doslej monopol italijanske petrolejske družbe. Akcijanske petrolejske družbe, ki so podprle ameriški vladni, ki je gospodarsko pomoč Italiji in finančno siranje Vanonijevoga 10-letnega načrta za razvoj italijanskega gospodarstva obetala v zameno za koncesije ameriškim petrolejskim družbam. Spor je povzročil hude polemike v vladnem bloku.

Naprednejše skupine vladne koalicije izražajo bojazan, da bi Scelba ob obisku v ZDA utegnil prevzeti tudi formalne obveznosti glede teh koncesij. Ta bojazan je toliko večja spravo delikatnega položaja Scelbove vlade, kateremu

bi bila ameriška pomoč nujno potrebna za realizacijo investicijskih in gospodarskih načrtov.

Spor v zvezi s petrolejem je povezan tudi s kampanjo za pokrajinske volitve na Siciliji, kjer so ameriške družbe obljubile pomoč strankam, ki bodo zagovarjale politiko petrolejskih koncesij tujemu kapitalu. Ker se je na Siciliji v zadnjem času vpliv levicarskih strank znatno povečal, so vladne stranke, zlasti demokratska, prisiljene dati velika sredstva za politično propagando.

Pred Scelbovim odhodom v Washington je zakulisna polemika zaradi petroleja postala zato zelo živahna. Republikanci si odkrito, socialni demokrati in levi demokristjani pa bolj prikrito prizadevajo preprečiti, da bi Scelba sprejel formalne obveznosti nasproti ameriškim družbam. Republikanci skušajo v zvezi s tem odgoditi odgovor glede svoje podpore vladi, dokler ne bodo zvedeli za sadove Scelbovih washingtonskih razgovorov. Postavitev petrolejskega vprašanja na dnevni red republikanske nacionalnega sveta je bilo potemtakem opozorilo Scelbi pred odhodom v glavno mesto ZDA.

son je danes izjavil, da bi izključitev Bevana imela strašne posledice za stranko.

Ze doslej, je izjavil Wilson, je bila prizadejana stranki huda škoda, če bo na nacionalni odbor Bevana izključili, škoda ne bo več moč popraviti.

Po drugi strani je sinoči na strankinega voditelja Attleeja močno pritisnil generalni tajnik Trade Uniona transportnih delavcev Deakin. »Ko se bo v sredo sestal nacionalni odbor,« je rekel, »upam, da bo Attlee odločno uveljavil svojo besedo in jasno pokazal svojo pripravljenost, da se postavi na čelo združene ekipe.« Deakinov govor smatrajo v političnih krogih za poziv, naj bi Bevana izključili iz stranke brez vsakršnega kompromisa.

Čeprav so v nacionalnem odboru laburistične stranke protibeavanovci v večini, vendarle sodijo, da Bevana ne bodo izključili. Kljub temu pa politični krogi poudarjajo, da bo končni sklep o tem predvsem odvisen od stališča, na katerega se bo v sredo postavil Clement Attlee. Domnevajo, da Attlee ni za Bevanovo izključitev iz stranke, ker ni bil navdušen niti nad predlogom o njegovi izključitvi parlamentarne skupine.

Konservativni politiki so oprezni in opozarjajo članstvo, da ni

ŠE NADALJE ZAPORA

izvoza strateškega blaga v vzhodne dežele

Zeneva, 19. marca. (Tanjug). Evropska gospodarska komisija OZN je danes zaključila razpravo o poročilu odbora za razvoj evropske trgovine. Vsi govorniki so na večerajšnji in današnji seji izrazili želje svojih vlad, da bi se trgovina med evropskimi deželami razširila, nihče pa ni v tem oziru predlagal nič konkretnega.

Današnja seja se je začela z govorom sovjetskega delegata Kumikina. Predlagal je, naj bi sprejeli resolucijo o odpravi diskriminacije v trgovini nasproti SZ in ostalim vzhodnim deželam. V svojem govoru, katerega glavne misli so ponovili tudi vsi ostali vzhodnoevropski delegati, je zahteval ukinitve sedanje delne zapore izvoza v te dežele kot nujni

pogoj, da bi se sedanji trgovinski stiki zboljšali. V odgovoru na sovjetski predlog je ameriški delegat dejal, da si njegova vlada zdaj prizadeva razširiti trgovino, da pa ni pripravljena revidirati nekaterih ukrepov, od katerih je prišlo spravo mednarodnega političnega položaja.

Po govoru poljskega delegata Kac - Suchege, ki se je danes trikrat oglašal k besedi, polemiziral z ameriški in angleškimi delegati in zahteval, naj ameriški Kongres opusti svojo »nevarno prohibicijsko igro v Evropi«, je povzel besedo član jugoslovanske delegacije dr. Janvid Flere.

Opozoril je na znano dejstvo, da se razne klavzule iz mednarodnih gospodarskih pogodb in konvencij avtomatično ukinejo, kadar nasprotujejo ukrepom narodne varnosti in obrambe. Zato je nadaljeval, varnostnih ukrepov ni mogoče kvalificirati za diskriminatorne in težko je uvideti, kako bi mogli ti ukrepi, ki so politične narave in upravičeni z nacionalno pravico, priti v razpravo mednarodne organizacije, ki je pristojna samo za obravnavanje gospodarskih vprašanj. Zato jugoslovanska delegacija ne more glasovati za resolucijo sovjetske delegacije.

Dr. Flere je še dejal, da so ukrepi, o katerih se je začela debata, očitno logična posledica povojne politične napetosti in hladne vojne, predvsem pa vojne na Koreji. Zato je iluzorno misliti, da bi lahko razprava v ožjem odboru za trgovino in v Evropski gospodarski komisiji sploh mogla odpraviti te posledice. To bi bilo Sififovo delo, ker so vzroki drugod. Ti so docela političnega značaja in so povezani s političnim položajem ne le v Evropi, marveč na vsem svetu. Jugoslovanska delegacija upa, da se bo svetovni politični položaj v prihodnje zboljšal in da zato ne bodo potrebni zahtevni ukrepi.

Danes sta potem govorila še delegata Romunije in Bolgarije, ter še enkrat vodja poljske delegacije Kac - Suchy, ki je rekel, da se ne strinja z jugoslovanskim delegatom, da so bili tako imenovani diskriminacijski ukrepi politične narave. Pozneje se je zavzel za kompromis, ki ga je pa odklonila angleška delegacija. Njen vodja je rekel, da ni mogoče, da bi se »črno in belo pobotalo«.

Predsednik zasedanja Belgijec Max Suetens je skušal med premorom najti kompromisni izhod iz spora, toda vodje delegacij so ostali pri glediščih, ki so jih zagovarjali v razpravi. Na koncu se je bila sovjetska resolucija odklonjena s 13 glasovi proti 5.

Čeprav je očitno, da je do napada prišlo zgolj zaradi tega, ker so mladeniči peli slovenske pesmi, je policija poleg šovinističnih nestrpnosti zaprla tudi pevce. Narodnostni statut pa izrecno prepoveduje rasno in plemensko mrznost, vendar se ni bil izdan noben tak zakon. Zato tudi še zdaj prihaja do takih izpadov. Tržičani se vprašujejo, ali bo policija upoštevala določbe narodnostnega statuta in napadenec in napadalec aretirala. Po prvih zasljanjih so davi vse skupaj odpeljali v tržaške zapore.

PRED SESTANKOM LABURISTIČNEGA NACIONALNEGA ODBORA

DEAKIN PROTI BEVANU

loda izključitve prvaka laburistične levice iz stranke ni pričakovati

London, 19. marca. (Tanjug). Laburistične organizacije še nadalje pošiljajo brzojavke in poslanice strankinemu nacionalnemu odboru, ki se bo sestel v sredo, da bi obravnavali Bevanovo zadevo po njegovi odstranitvi iz parlamentarne skupine. V večini resolucij je izražena zahteva, naj odbor Bevana ne izključi iz stranke. Nekateri organizacije zahtevajo razveljavljenje sklepa parlamentarne skupine, medtem ko so se druge sporazumele, da bodo izrekle zaupnico Attleeju.

Zlasti prizadevni so tisti, ki terjajo takojšnjo Bevanovo rehabilitacijo. Poslanica Barbara Castle je opozorila nacionalni odbor, da bi z Bevanovo izključitvijo iz stranke povzročili hud razdor v laburističnem gibanju. Član »vlade v senci« Harold Wilson je danes izjavil, da bi izključitev Bevana imela strašne posledice za stranko.

Ze doslej, je izjavil Wilson, je bila prizadejana stranki huda škoda, če bo na nacionalni odbor Bevana izključili, škoda ne bo več moč popraviti.

Po drugi strani je sinoči na strankinega voditelja Attleeja močno pritisnil generalni tajnik Trade Uniona transportnih delavcev Deakin. »Ko se bo v sredo sestal nacionalni odbor,« je rekel, »upam, da bo Attlee odločno uveljavil svojo besedo in jasno pokazal svojo pripravljenost, da se postavi na čelo združene ekipe.« Deakinov govor smatrajo v političnih krogih za poziv, naj bi Bevana izključili iz stranke brez vsakršnega kompromisa.

Čeprav so v nacionalnem odboru laburistične stranke protibeavanovci v večini, vendarle sodijo, da Bevana ne bodo izključili. Kljub temu pa politični krogi poudarjajo, da bo končni sklep o tem predvsem odvisen od stališča, na katerega se bo v sredo postavil Clement Attlee. Domnevajo, da Attlee ni za Bevanovo izključitev iz stranke, ker ni bil navdušen niti nad predlogom o njegovi izključitvi parlamentarne skupine.

Konservativni politiki so oprezni in opozarjajo članstvo, da ni

Priprave na novi arabski pakt

Kairo, 19. marca. (AFP). Delovni odbor za pakt med Egiptom, Sirijo in Saudovo Arabijo je pripravil politične, pravne, gospodarske in vojaške dele tega pakta. Ministrski predsedniki vseh treh dežel bi se morali sestati jutri v Kairu, a je bil sestanek odgojen. Irak se novemu paktu ne bo pridružil.

Sirski veleposlanik Ahmed Sukeiri je danes po sestanku z egiptovskim ministrom za nacionalno orientacijo Salemom in egiptovskim veleposlanikom v Siriji generalom Mahmudom Riadom izjavil, da so obravnavali novi način, ki ga je Egipt predložil arabskim deželam.

Proučili so enotno poveljstvo arabskih oboroženih sil, njih združitvev in nadaljnje politično ter gospodarsko sodelovanje med Egiptom, Sirijo in Saudovo Arabijo.

Prispevki UNICEF

New York, 19. marca. (Reuters). Izvršni odbor UNICEF je prispeval 700.000 dolarjev za zboljšanje socialnega skrbstva v deželah Afrike, Azije, Vzhodnega Sredozemlja in Latinske Amerike.

POSOJLO AVSTRALIJI

Washington, 19. marca. (Reuters). Mednarodna banka je danes podelila Avstraliji 54,5 milijona dolarjev posojila za financiranje uvoza industrijskih naprav ter za kmetijstvo, promet, električne centrale in industrijo. Približno 47 milijonov dolarjev je namenjenih kmetijstvu in prometu.

ATOMSKA LETALA

Washington, 19. marca. (AFP). Poveljstvo letalskih sil je sklenilo s podjetjem Curtiss Wright v New Yorku pogodbo, po kateri naj bi slednje začelo proučevati možnosti izdelave letal na atomski pogon.

FRANCIJA 400 MILIJARD ZA STANOVANJA

Pariz, 19. marca. (AFP). Svet republike je davi sprejel proračun za obnovo stanovanjskih posojil. Odobrene kredite v znesku 400 milijard frankov bodo porabili v okviru triletnega programa stanovanjske obnove.

ZAHODNA NEMCIJA STRASSERJEVI NAČRTI

Frankfurt, 19. marca. (AP). Nekdanji načelnik Otto Strasser se je večkrat vrnil v Nemčijo, da bi se boril za Nemčijo, ki bi bila neodvisna od Kremļa in Wallstreeta. Otto Strasser se je pred prihodom Hitlerja na krmilo odselil v Kanado. Sedaj namerava prevzeti vodstvo desničarskega nacionalističnega gibanja »liga nemškega naroda«, ki se po njegovi izjavi bori za »oboroženo in neodvisno Nemčijo«.

RIMSKA STAVKA DRŽAVNIH USLUŽBENCEV

Helsinki, 19. marca. (AFP). Na Finskem traja že tri dni stavka državnih delavcev in uslužbencev. Zaradi nje je zastajal vs promet in so prenehale poslovati številne upravne ustanove.

Romunski diplomat pred milanskim sodiščem

Rim, 19. marca. (Tanjug). Sodišče v Milanu je začelo preiskavo proti romunskemu trgovinskemu atašeju v Bernu Jakobu Maguri, češ da je vodil tihotapljenje strateškega materiala iz Italije v Svico in iz Svico v Vzhodne dežele. Preiskovalni sodnik in javni tožilec sta ugotovila, da se je Maguri v letih 1953 in 1954 posredno organiziral v Italiji tihotapljsko omrežje, prek katerega je odpremljal v zaprtih varnostnih ali varnostnih dvojnimi dnom več kot 45.000 ton strateškega materiala, ki ga je Italija prejela iz Zahodnih dežel za svojo vojno industrijo. Razen Magure je obtoženih še 5 italijanskih državljanov, ki so sodelovali z romunskim diplomatom.

DANES PO SVETU

JALTA

Ni naključje, da vzbuja tisto, kar se skriva za objavo dokumentov s konference v Jalti, mnogo večjo pozornost, kakor sami dokumenti. Ti dokumenti že zdavnaj niso skrivnost, kakor tudi ne razne podrobnosti in gledišča Churchillja, Roosevelta in Stalina, ki so pred desetimi leti v glavnem dosegli sporazum o medsebojni razdelitvi področij vpliva na svetu. Z mnogo manjšo senzacijo o tem so že več let prej obvestili svetovno javnost nagnjenih in udeležencev te konference: Stettinusa, Burnsa, Hopkinsa, Churchillja itd.

Vprašanje, kaj je napotilo washingtonsko vlado, da je prav zdaj objavila dokumente, je zanimivo tembolj, ker ta poteza ne more ostati brez posledic za ameriške silitke zavezniški. Skupaj z nezadovoljstvom uradnih krogov Londona, med drugim tudi zaradi netaktnosti nasproti njihovemu predsedniku vlade, otežka nenadna akcija Washingtona izpolnitev davne želje Angležev, da bi se z vsi vno lotili nekaterih mednarodnih vprašanj prek pogostejših in tajnih mednarodnih konferenc. Francozom pa se je potrdila nova možnost in dobili so mnogo gradiva, da bodo lahko podprli svoje nezadovoljstvo spravo sedanje neenakopravnega obravnavanja in podcenjevanja svoje dežele. Razen tega spominja na stare načrte o razdelitvi Nemčije ne olajšujejo položaja pristajalcev pariških pogodb v Nemčiji in Franciji, ki se boje, da bi se utegnile strasti nato Francijo in Nemčijo znova razplamteti.

Gena, ki jo bo treba plačati za obravo dokumentov, je torej v tem trenutku prevelika, da bi jo lahko nadoknadili s takšno protiuslugo, kakor je udarec, ki so ga zadali republikanci demokratom. Na to kažejo že prva poljasnila. To velja tembolj, ker nič ne kaže, da bi se neotranje v Ameriki medsebojno pomerilo, čeprav je pritisk desnebojnega krila Republikanske stranke najbrž imel v tej akciji veliko vlogo.

Zelo huda obsodba Rooseveltove zunanje politike — na čemer je prav težišče objavljenih dokumentov — že sama po sebi zadostuje za verodostojnejše pojasnilo. O tem govore tudi prvi komentari newyorških časnikov. Značilno, da se bo pokazala tako nerazboritost, kakor tudi nemoralnost slehernega poskusa, da bi dosegli sporazum s Sovjeti na podlagi statusa ovekovečenja zasluževanja narodov.

All lahko za tem slutimo tudi uradno stališče nasproti čedalje dolednejšim idejam med ameriški zaveznički v Evropi glede nove konference s SZ, takoj po ratifikaciji pariških sporazumov?

v. Teslić

Razgovori s Sirijo v Bagdadu

Bagdad, 19. marca. (AFP). — Sirska delegacija, ki se je te dni v Bagdadu pogajala z iraškimi funkcionarji, je odpovala v Damask. Pred odhodom je minister Kaled El Azem izjavil, da bo obisk pripomogel k razvoju prijateljskih stikov med Sirijo in Irakom.

O razgovorih so objavili ko-

muniste, v katerem je med drugim rečeno, da »je sirska delegacija dobila od iraške vsa potrebna pojasnila in da jih bo sporočila svoji vladi.«

V komuniketu je tudi rečeno, da bosta obe deželi nadaljevali napore, »da bi bila skupnost arabskih narodov močnejša kakor kdajkoli.«

VOJNI PREGLED

Nemška vojska

Tudi zahodnonemški Zvezni svet je ratificiral pariške pogodbe. V političnih krogih pričakujejo, da jih bo kmalu ratificiral tudi francoski Senat. Tako so storili še en korak na poti k dnevu, ko bo ponovna oborožitev Zahodne Nemčije postala stvarnost. In tako zahodnonemška vojska zdaj, ki je v glavnem samo še na papirju, bje hitro za bitko, premaguje oviro za oviro in osvaja nove strateške pozicije, sicer na političnem in diplomatskem torišču, toda zato, da bi si pridobila pravico, da se bo lahko nekoga dne pojavila tudi na bojišču.

Klobučik raznih okoliščin, predvsem politične narave, v katerih je nastajala in nastaja nova vojska, se je menda že toliko odotal, da računajo s to novo vojsko že kot z gotovim dejstvom, seveda potem, ko bo zahodnonemški parlament sprejel potrebne zakonite odloke v tej smeri in potem, ko bodo urejena razna vprašanja čisto vojaške narave v zvezi z upostavitvijo novih oboroženih sil.

Če pustimo ob strani odpor nasprotnikov nove vojske, ki se je pokazal v raznih oblikah, je treba še zmeraj računati z razpoloženjem, s katerim mladina, pravzaprav tisti njen del, ki bo kmalu podvržen mobilizaciji, sprejema to obveznost, da bo kmalu moral nositi orožje, čeprav samo pod plaščem zaščite zahodnonemskih meja pred morebitnim napadom. Ko so pristajali nove vojske procevali razpoloženje mladih Nemcev, niso mogli ugotoviti kaj prida ugodnega. V novembra so organizirali javno razpravo med uradnimi predstavniki »Blankovega urada« in vprašali več sto mladincev, kaj mislijo o novi vojski. Uradne predstavnike »Blankovega urada« so ostro kritizirali in napadali, iz česar so le-ti povzeli nauk, da takšnih javnih debat ne kaže več organizirati. Podoben napad mladincev, ki bi morali kmalu obletti vojaško službo, sta doživela tudi Blank in 80 let stari kancler. To »pomanjkanje idealizma« med mladino vzbuja zaskrbljenost prav tistih vojaških veteranov, ki venomer ponavljajo, da so utrujeni, da so siti vojske in da so vojski potrebni mladi ljudje. Rekruti pa pojasnjujejo ta svoj defetizem z dejstvom, da bodo imeli, ko bodo obletli vojaško službo, na meji proti sobi Nemce, ki jih bodo prav tako poklicali pod orožje, da bi branili svojo zemljo pred napadalci. »Streljanj naj torej vanj,« odgovarjajo ti fantje. Zato vidijo mnogi odstrašitev takšnega razpoloženja v združitvi Nemčije, s čimer bi obnovili omajano navdušenje za vojsko.

Stvar je nekoliko zamotana tudi zato, ker slišijo bodoči rekruti razgovore in razprave o tem, kakšna bosta režim in disciplina v bodoči vojski. Javno so razglasi začelo, da to ne bo železna pravna disciplina in da tudi ne bodo vzgajali poklicnih vojakov, marveč da bo preprost nemški državljani obkles uniformo in vzeli orožje, da bi zavaroval mejo svoje domovine. Vendar pa trdijo, da si slojstva v »Blankovemu uradu« nasproti dve struji in dvoje mnenj. Prvo zagovarjajo tako imenovani reformatorji, ki so za popuščanje železne discipline bivše nemške vojske in ki pravijo, da bi smorala biti nova nemška vojska prežeta z bolj demokratskim duhom. Le-ti so v manjšini. V večini pa so tako imenovani realisti, ki zahtevajo, naj bi »spogledali stvari v oči. Oficirski in podoficirski kader bodoči armade bo po njihovem mnenju sestavljen iz oficirjev bivše nemške vojske, vajenih

brezpopojne pokorščine in železne discipline. Teh oficirjev je kakih 100.000. Povezani so z »Blankovim uradom« in samo čakajo na poziv. Zahtevati od njih uveljavljanje demokratskih reform v vojski bi bila nevarna samoprevara. Toda ti idealisti so ostali za zdaj v senci in ne nastopajo javno, da njihovi nazori ne bi ovirali boja pristave nove vojske. Čas, dogodki in ljudje bodo po njihovem mnenju pokazali, da so imeli prav.

Ne glede na vse to pa malokdo dvomi, da Zvezni zbor ne bo učinkovito uveljavil zakonitih določb o mobilizaciji in drugih obveznostih rekrutov, ko bodo dokončno ratificirali pariški sporazum. Zvezna republika ima zdaj 50 milijonov prebivalcev, od teh 23,5% moških. Med njimi je kakih 5,5 milijona starih od 15 do 60 let. Ker naj bi šle zahodnonemške oborožene sile 500.000 moč, bi bilo torej pod orožjem 5,2% moč »produktivne starosti. Čeprav pa to ni pretirano mnogo, kakor piše »Frankfurter Allgemeine Zeitung«, moramo upoštevati, da je piramida nemškega prebivalstva nenormalna. Normalna je bila zadnjikrat pred prvo svetovno vojno, ko je bil vsak mlajši rod po številu večji od prejšnjega. Od takrat pa so vojne in gospodarske krize, zgahe in zmanjšanje števila porodov povsem obrnile to piramido, tako da je zdaj bolj podobna borovcu, ki mu je višar polomil spodnje veje.

To velja zlasti za moške. Siroko prazno površino je zlasti videti v letnikih od 1915 do 1919, na kar sta vplivali prva in druga svetovna vojna. Noben teh letnikov ne šteje nad 250.000 moških. Letnike 1923 do 1924 in 1932 do 1933 so zadele gospodarske krize. Na dan te piramide manjka tudi cel kos, ki je pravzaprav prazen od 1942 do 1945. V novem letniku je bilo samo 261.000 moških. Po letu 1948 odpade na moške nekaj nad 360.000, pa tudi to ni normalno. Vendar pa so letniki od 1935 do 1940 zelo številni in nobeden izmed njih nima manj kakor 420.000 moških, večina pa še mnogo več. Najmočnejši je letnik 1942, ki ima 481.000 moških; in prav ta najmočnejši letnik bo dajal prvo leto rekrute za zahodnonemško vojsko.

Prvi rekruti bodo poklicani pod orožje najboljši zgodaj konec leta 1956. Bo jih 400.000 iz letnikov 1935 do 1936, ki obsegata skupaj 840.000 moških. Ostalih 100.000 oficirjev in podoficirjev ali petina poklicnih vojakov bo prišla iz letnikov, starejših od rekrutskih letnikov. Prvih rekrutov ne bomo poklicali pod orožje istočasno, marveč v šestih etapah, v presledkih po tri mesece, torej v vsakem četrletju po 65.000, tako da bodo najboljši zgodaj spomlad 1958 dosegli polno število čet. Potem bo 400.000 moč stalno v vojski, vsako četrletje pa bodo odpustili po 65.000 rezervistov in na njihovo mesto bodo prišli novi. Pozivi v vojsko bodo povzročili pomanjkanje strokovnih delavcev, ki ga je čutili že nekaj časa. Zato v razpravi o oborožitvi sta se opozarjajo tudi na ta moment, ki bi ga bilo treba upoštevati.

Ob ratifikaciji pariških sporazumov v Italijanskem senatu je prišlo v Rimu do demonstracij proti oborožitvi Nemčije in do spopadov s policijo, ki je množice s silo razpršila in več demonstrantov aretirala.

POLITICNE TEZE GEORGEA F. KENANA

Novi elementi v teoriji ameriške zunanje politike

T času Trumanove administracije je veljal George F. Kenan, dolgoletni uslužbenec Državnega tajništva za zunanje zadeve in načelnik oddelka za splošno planiranje zunanje politike ZDA, ne le za enega najsplošnejših ameriških diplomatov in najboljših strokovnjakov za SZ, marveč tudi malone za uradnega teoretika zunanje politike ZDA. Zasluge je zlasti s člankom, objavljenim v reviji »Foreign Affairs«, leta 1947, v katerem je pojasnil glavne teze tako imenovane politike »krotitve« uradne politike Achesona in demokratske administracije, glede na »svetovne« probleme.

Kmalu potem, ko je prišla na krmilo nova administracija, je Kenan opustil diplomatsko službo in se posvetil znanstvenemu delu na univerzi v Princetonu. Sad dolgoletnega tega Kenanovega političnega dela in razmišljanja sta dve seriji pozneje objavljenih predavanj. Prva se je ukvarjala z minulo, druga pa s sedanjo zunanjo politiko ZDA. Knjiga, v kateri je bila objavljena druga serija predavanj, je izšla konec janskega leta z naslovom »Stvarnost ameriške zunanje politike«.

Teoretik realnih sil v mednarodnih odnosih

Osnovna teza Kenanove zunanje politične teze, pojasnjena v tej in prejšnji njegovi knjigi, je potreba, da bi se mnogo bolj realno lotevali vprašanj mednarodnega življenja. Po Kenanovem mnenju namreč Američani se zmeraj bolehalo za nagnjenostjo, da uporabljajo za mednarodne odnose pravzaprav nesprejemljive moralne kriterije, da se vdajajo utopičnemu sanjarjenju in da pozabljajo, da je glavni činitelj v mednarodnih stikih še zmeraj element

bi lahko šla kakva dežela skozi tako viharan proces tehnoloških sprememb, kakor je šla zadnja desetletja SZ in da to ne bi vplivalo na njeno družbeno in politično življenje? Kenan ima tudi nekatere »ortodoksne« nazorje o tako imenovani komunistični nevarnosti, v kateri ne vidi samo sadov sovjetskih spletak, marveč tudi posledice pogojev, predvsem gospodarskih, in kakršnih res žive nekatere dežele.

Nasprotnik dveh tez

Kar se tiče politike ZDA nasproti SZ in njeni politiki, opo-

s preprostim omejevanjem mednarodnih problemov na »vojaške enačbe«, bodo lahko ZDA vplivale na mednarodno dogajanje in torej tudi posredno, vendar pa učinkovito na obravnavanje samega sovjetskega problema. To je »politika ukrotitve« v novi izdaji, ki se razlikuje od sedanje in od prejšnje prakse ZDA, nekoliko pa tudi od sedanjih nazorov samega Kenana. »Politika ukrotitve« je v bistvu vprašanje načina, kako bodo reagirali narodi nesovjetskega sveta.

Za red v lastni hiši

Da bi mogle ZDA uspešno odigrati takšno vlogo v novih mednarodnih okvirih, morajo po Kenanovem mnenju napraviti red v lastni hiši. »Narodi sveta ne bodo hoteli sprejeti vodstva dežele, o kateri čutijo, da plava v svojem notranjem razvoju v nevarne in kalne vode.« In Kenan je zadnja leta res večkrat nastopil proti ekstremnejšim izrazom »protikomunistične« gonje, zlasti proti škodljivim posledicam, ki jih je imela ta gonja za svobodo mišljenja v ZDA.

Cepprav v svojih temeljnih koncepcijah ni zmeraj dovolj jasen in v svojih konkretnih analizah

PISMO IZ DELHIJA

»HOLI« V INDIJI

(OD POSEBNEGA DOPISNIKA »BORBE«)

Nehru med otroci

Tndija praznuje 9. marca praznik poletja »Holi«. To je dan, ko se začne težno obdobje tropične vročine, ko rastlinstvo polagoma zamre. Čez nekaj tednov bo orumenelo listje pokrilo ulice in livade, kakor pri nas jeseni. In vendar Indijci praznujejo ta dan kot dan veselja. Po mestih in vaseh se polivajo z barvano vodo in mažejo drug drugega z vsemi barvami sončnega spektra. Nepoučen tuje, ki gre ta dan z doma v čedni obleki, ga nikoli več ne pozabi. Vrne se s pobarvano obleko, ki je ni moč oprati.

Ogniti pa se temu nihče ne more. Na vogalih, za drevesi preže veseli »polivalci« in komaj čakajo, da te »pobarvajo«. Kdor dobrodušno v to privoli, mu nama-

žejo obraz in obleko z zelenim, modrim, rumenim ali rdečim praškom, kdor pa se upira, ga oblijejo s curkom pobarvane tekočine iz dolgih bambusovih brizgal, da mu pobarvajo vso obleko. Izbira je torej kaj preprosta. Toda upirajo se le redki.

Po stari tradiciji začeta praznik barvanja in polivanja ministrski predsednik Nehru in predsednik republike Radžendra Prasad. Navsezgodaj polijejo Nehruja njegovi prijatelji in delhijski otroci že doma. Potem odide v predsedniško palačo, kjer namaže Prasad z rdečo in rumeno barvo. Bajje imata oba državnika cel kup poletnih halj, ki sta jih oblekla samo enkrat — na dan »Holi«. Na vsak praznik potrebujeta nove, ker starih ni moč očistiti.

Problemi TI-VI

Za dobre televizijske programe in proti njim — Nasprotja med reklamo in okusom

TZDA še ni izšel slovar raznih UZOTRAPRU (Združenje za ohranitev tradicij protizveljevo) ter podobnih privatnih in javnih državnih in poluradnih organizacij in ustanov, katerih imena zahtevajo takšne praktične označbe. Zato se mora preučevanje tega fenomena za zdaj omejiti samo na ugotovitev, da bi bile izkušnje Ilja in Petrova s kriticami v Rusiji pred dobrih 20 leti najbrž zasenčila ustrezna analiza ameriških izkušenj 30 let pozneje.

TI VI pomeni na pr. televizijo. Kratica kakor vse druge. Toda pogosto prav TI VI tu lahko zveš, da ima pivo Pils Lager (PILAP) manj nefermentiranega sladkorja od vseh drugih izdelkov te vrste, da pa lahko dobiš dragocene informacije o LSMT (v prevodu: cigarete Like Strike), kar pomeni dober tobak. TI VI se pravzaprav ne ukvarja z določanjem psihološkega pomena komercialnih in ostalih kratke ZDA. Televizijska dela zanj, LSMT in TILA KI in FORMULA (Zobna pasta oziroma Šampun za lasi) JIP-JELO brzi pudring in RIVAL — pasja hrana, omogočajo, da najdejo milijoni gledalcev svoj najdražji ali najbolj osovraženi program, ko obrnejo posamezni televizijski kanal na svoj aparat.

Kakor radia tako tudi televizije ne plačujejo poslušalci, marveč gledalci. Posamezne tvrtke tako imenovani sponzorji imajo pokroviteljstvo nad programom vesti ali kvožbojskih filmov, nad prenosih boksaških tekem ali oper. Od kakovosti postaje in sponzorjeve kulture ravni je odvisno, kateri komentator bo dobil službo in česte tudi, kako bo tolmačil dogodke, ali bo oddaja za otroke od petih popoldne obsegala kriminalni film ali risana stripa, ali bo prikazovala dobrega komika ali ceneno in ponesrečeno farso mazača med umetniki.

Toda tudi gledalec ima besedo. Po običaju, ki je tu zelo razširen, telefonirajo ali pišejo pisma, v katerih izražajo neveljavo ali pa hvaležnost, ki se jo pravkar videli. Cilj sponzorjev je, da opozore na svoje programe čim več gledalcev: čim več milijonov vidi njihove reklame, tem bolj se jim vtišne v spomin ime izdelkov, za katere delajo reklamo. Zato je treba opozoriti gledalce na tisto, kar jim je všeč.

Prav tu pa pridemo do velikega vprašanja ameriške televizije: kako daleč bo ustrezala zahtevam občinstva po kakovosti? »Vi gledalci« poznate svojo filozofijo predstavnika neke sponzorske tvrtke, se razgiblite ob predstavi, ki je dobra, in govorite o njej. Kdaj pa govorite, med premorom, ko bi mi hoteli, da bi gledali naše reklame? Če torej ne vzbudimo vaše pozornosti, ves program za nas nima tiste cene, ki smo jo plačali zanj. Na drugi strani pa je precej ljudi nezadovoljnih z drimi predstavami in zahtevajo slabše omedlene filme, s keče brez kultur-

ne vrednosti, oddaje političnih pomenov tipa Waltera Winchela in podobnih komentatorjev. Zato ni težko razumeti zarate, v kateri so se znašli organizatorji televizijskih programov.

Za primer: »Politični delavec Sherlock Holmes«

Sloveči Conan Doylev junak se pojavlja na televizijskih ekranih v ZDA kot ena najbolj priljubljenih detektivskih postav (razen Charlesa China seveda). Poleg njega nastopa kakor v originalu zvesti dr. Watson, nekoliko zbežani, toda učinkoviti znanstveni sodelavec Sherlockovih lunastev. Program je navadno zanimiv in dobro pripravljen. Kdor si želi nekoliko rafinirane logike Sherlocka Holmesa, nekaj trenulca v njegovi spretnosti in detektivskih dedukcijah, obrne svoj kanal in po dolgočasni, toda neopredni reklamni prekinitivami lahko vidi začetek in konec »dobrega« umora in še boljše izsleditev zločina.

Toda prav prejšnji teden sta se napotila Sherlock Holmes in Watson v tajnem državnem poslanstvu v Wa-

shington. In tu je konec pokazal, da imajo sponzorji detektivske serije o tem moštvo nekoliko drugačno predstavo kot njegov tvorca Conan Doyle. Potem ko so angliški detektiv razvozlali vohunsko afero (med katero so obravnavali zbežano ameriško polidionarno »neučinkoviti Scotland Iarde), so aretirali skupino obveščevalcev, ki je zamažala ubila obveščevalca Intelligence Service, da bi se dokopala do tajnega dokumenta, važnega za zavezniško stvar v drugi svetovni vojni. Potem pa je sledil vlek: »Velika je ta dežela.« Je vzkliknil dr. Watson, ko sta se vozila po ulicah Washingtona z letalšča. »Svetovna demokracija je odvisna od nje.« Je pripomnil svečano »Bodočnost človeka bo odvisna od stopnje anglo-ameriške enotnosti.« Je dramatično odgovoril Sherlock Holmes. Anglija in Amerika morata odsej za vse večne čase korakati z ramo ob ramo ko en mož!

»Čudovite besede.« se je navdušil dr. Watson. »Nisem vedel, da ste tako dober govornik.«

»Besede, ki ste jih slisali.« je izgovoril Winston Churchill pred dvema tednoma v tej palači. Je pojasnil sloveči detektiv in policist Sherlock Holmes v navalu svoje skromnosti in pokazal na kapital.

Potem je dramatična glasba napovedala konec in besedo je dobil sponzor programa: Mahellin, proizvajalec mačičnega sredstva za izglavovanje gub na ženskem obrazu.

Jasja Levi

Prasad in Nehru ob ljudskem prazniku

sile. Ta potreba po stvarnosti privede Kenana do precejšnjega nezaupanja glede vsega, kar presega okvire tradicionalne dvostranske diplomacije, sloneče na razmerju sil. Kenan z neprikritim preziranjem govori o takšnih dejanjih, kakor je razorožitve ali kakor so bili prejšnji poskusi ZDA, da bi ustvarile sistem pogodb o arbitraži. Kenan se tudi na ZN nič kaj ne zanaša, kakor se ni zanašal na Društvo narodov. Tudi glede možnosti, da bi njihovi odnosi zlasti zdaj, ko je videti velika nasprotja med državami, sloveli na mednarodnem pravu, je dokaj skeptičen. Na drugi strani pa taisti realizem zahteva, da Američani nehajo obravnavati mednarodne stike v absolutnih kategorijah »dobrega in zla« in da torej prenehajo — tu govori Kenan manj jasno — »ideologizirati« mednarodne probleme, delati iz mednarodnega komformizma temeljni postulat mednarodnega miru itd.

zarja Kenan na nevarnost dveh, dokaj razširjenih koncepcij. Prva takšna koncepcija pravi, da je sovjetsko vprašanje vojaško vprašanje, ki ga je moč urediti samo z vojaškimi sredstvi. Z nobenega gledišča naše zunanje politike ne bo v prihodnjem obdobju koristno, da bi se skušali postaviti po robu sovjetski nevarnosti, kakor da gre zgolj za vojaško vprašanje. Nič manj odločno Kenan ne odklanja politike »osvoboditve«, to se pravi, da bi nasilno izpodrinili SZ s položaja, ki ga je dosegla v drugi svetovni vojni, zlasti v Evropi. Kenan opozarja, da bi takšna politika kaj lahko povzročila vojno, in sicer vojno, ki bi jo bilo treba biti v razmerah, kar najbolj neugodnih za ZDA. Celo če ne bi privedla do vojne, bi politika »osvoboditve« vsckakor oteževala, če že ne onemogočila nekatere pozitivne težnje, ki se bodo uveljavljale v SZ na notranjem torišču.

ne vedno dovolj dosleden, Kenan vendarle ostroumno in smelo opozarja na nekatere bistvene oblike sodobne mednarodne stvarnosti, na katere zdaj v ZDA dokaj lahko pozabljajo. Cepprav se zmeraj vztraja v glavnem v okviru sovjetsko-ameriškega antagonizma in problematike, ki jo ta antagonizem navdihuje, prinaša Kenan hkrati v to problematiko nekatere pomembne nove elemente, ki bi lahko pripomogli, da bi te okvire prekoračili in položili temelje novega in drugačnega mednarodnega razvoja.

Odnosi s SZ

Ta splošna razmišljanja pa niso glavno in tudi ne najbolj zanimivo v Kenanovi knjigi. Mnogo bolj zanimivo so njegove ugotovitve o sedanjih odnosih na svetu in načinu, kako bi lahko ZDA najuspešneje vplivale nanje. V Kenanovih očeh je SZ še zmeraj problem števil 1 ameriške zunanje politike, zaježitev in po možnosti onemogočenje sovjetske ekspanzije pa glavna naloga te politike. V presoji »sovjetskega problema« in v opozarjanju na način, kako naj bi se ga ZDA lotile, kakor tudi v presoji splošnega mednarodnega okvira, v katerem naj se razvija ameriška zunanja politika, se Kenanovi nazori v marsičem in sicer dokaj ostro razlikujejo od nekaterih koncepcij, na katerih menda zdaj sloni ta politika.

Pripoznavanje elementov izven krogov SZ in ZDA

Cepprav je sovjetsko vprašanje tudi po Kenanovem mnenju glavno vprašanje sovjetske zunanje politike, vendar ne misli, da bi se morale ukvarjati samo z njim. Ameriška zunanja politika se mora prilagoditi tudi splošnim razmeram sodobne stvarnosti, v katerih naj operira in v katerih je razen »sovjetskega problema«, še mnogo drugih elementov. Mednarodna stvarnost postaja namreč čedalje bolj zamotana. Ta stvarnost ni več »dvostranska«, kakor je bila prva poveljna leta, kajti zdaj imajo razen ZDA in SZ v njej čedalje bolj aktivno vlogo tudi druge dežele, »meddržave«, kakor jih imenuje Kenan. Ameriška politika naj si prizadeva preprečiti sovjetske napore, da bi ostale države razcepili. Pri tem pa mora biti zelo oprezna in previdna. Ameriška politika ne sme prepustiti tem državam na izbiro: ZDA ali SZ. Upoštevati mora tudi dejstvo, da čutilo mnogi ljudje v teh deželah »patološki strah« pred ameriškim gopostvom. Tem deželam je treba pripoznati pravico do samostojne vloge v mednarodnem življenju. Tako, ne pa

PISMO IZ BURMANSKE DŽUNGLE

Naši načrti za HC v Loksoku

Sindbo (Burma), februarja Dragi tovariši, obljubil sem, da vam bom pisal o svojih vtisih iz Burme. In tako začenjam izpolnjevati svojo obljubo.

Burmo poznajo po svetu po njenem rižu in lesu, toda razen tega ima še druga bogastva, ki so jih komaj začeli izkoriščati. Gre predvsem za velike vodne sile in rudna bogastva. Burma je šele šest let neodvisna in njena industrializacija in elektrifikacija se je šele začela razvijati.

Zagrebsko podjetje »Geoistraživanja« se je skupaj z »Elektroprojektom« zavezalo, da bo izdelalo načrte za hidrocentrale pri Loksoku, v srednjem delu Burme. Njena zmogljivost bo znašala kakih 25.000 kWh

in elektrarna bo pomenila važen korak k razvoju industrije na tem področju. Pred sedmimi meseci sem prispeval v Loksok, da bi sodeloval pri terenskem merjenju. V Burmo sem prispeval med monsunom, v deževnem obdobju, ko skoraj povsod prenehajo terenska dela. Na srečo področje Loksoka nima toliko padavin, ker je ta kraj na gorski planoti držav Sana. Zato smo lahko svoje delo opravili, cepprav tudi tu dežuje malone vsak dan po nekaj ur.

Predstavo o džungli, ki sem jo prinesel iz domovine na podlagi knjig in filmov, sem moral hitro spremeniti. Tigri, leopardi in drugi veliki divji previvalci džungle nas niso nič nadlegovali. Naspotno, skrivali so se, da jih ni videli nismo. Pač pa smo večkrat bežal pred osami, ki jih je v džungli vse polno. Na srečo, ose ne zasledujejo

Inženirji našega podjetja »Geoistraživanja« pri merilnih delih za hidrocentrale blizu Loksoka v Burmi

človeka daleč od svojih gnezd. Tako smo običajno odnesli le nekaj pikov.

Divjih slonov na našem področju ni bilo. Toda tudi udomačini niso tako polivni, kakor mislijo mnogi ljudje. V Burmi uporabljajo slone za različna dela, zlasti na žagah za prenašanje hlodov. Kadar ne delajo, jih lastnik pusti, da se nemoteno izprehajajo in iščejo hrano po džungli. Nekateri sloni so zelo nevarni, če jih srečaš same, brez gonjačev. Domačini se teh »udomačenih« debelokožcev boje bolj kakor katerikoli zveri. Jaz tega nisem vedel, in ko sem srečal v džungli prvega slona, sem vzem hanano in se napotil proti njemu, da bi mu jo dal. Burmanec, ki me je spremljal, je osupnil. Na srečo je bil presenečen tudi slon, da se je obrnil in zbežal.

Naleteli smo tudi na strupene kače, toda ne pogosto. Rekel bi, da jih je v nekaterih krajih Jugoslavije več. V šestih mesecih smo naleteli samo na pol kobre, ali bolje rečeno, dva Jugoslovana sva videla samo eno. Moj tovariš je takoj začel udrihati po njej z vsem, kar mu je prišlo pod roko. Najbrž je že mislil na to, da bi bila njena koža dovolj široka za ženske čevlje. Kača pa je imela brččas druge načrte s svojo kožo. Srdito je zasikala, se ovila okrog bambusa in izginila v krošnjah.

Največje ovire pri delu nam je delalo bujno rastlinstvo, ki je ponekod tako gosto, da vidiš komaj nekaj metrov predse. Pomagati smo si morali s podiranjem dreves. Na srečo je ponekod gozd redek, tako kakor pri nas, le da ni v njem toliko hladno, kakor v naših gozdovih. Terenska dela v Loksoku smo končali in kmalu bomo načrte elektrarne izročili oblastem.

Podjetje »Geoistraživanja« pa se je že lotilo novih dni, išče namreč bakreno rudo po vsej Burmi. Lotili smo se tudi geofizičnih raziskav. Upam, da vam bom lahko kmalu poročal tudi o tem delu.

Ing. Z. Zagorac

Kako Zveza komunistov skrbi za svoj naraščaj?

Ce smo v zadnjem času spremljali delo osnovnih organizacij Zveze komunistov Slovenije v pogledu sprejemanja mladih, zaslužnih članov Ljudske mladine v Zvezo komunistov, smo lahko ugotovili, da na tem področju ne moremo zabeležiti vidnega napredka. Analiza, ki smo jo napravili in ki se nanaša na l. 1954, nam kaže, da je izredno majhno število v Zvezo komunistov sprejetih mladincev in mladink v starosti do 25. leta v očitnem naporu za dejanskim stanjem in vsestranskim razvojem mladih ljudi. To nas opozarja, da še daleč nismo politično dovolj vzpodbujali vseh tistih mladih, a zrelih mladinskih kadrov, ki so si s svojim aktivnim političnim delom v Ljudski mladini in izven nje že zdavnaj zaslužili pravico, da postanejo člani ZKS.

Vloga Ljudske mladine se je danes v marsičem razvila in izpopolnila. Delo z mladino zahteva nove kvalitete. Mladi kadri, ki so na čelu svojih mladinskih organizacij in jih aktivno usmerjajo, z uspehom opravljajo te svoje dolžnosti. Borec se za uveljavljanje Ljudske mladine, v širšem družbenem okviru, se seznanja in zaposluje tudi pri reševanju širših, splošno družbenih problemov, kar jih nujno vzgaja v politične delavce. Njihovo delo ni omejeno zgolj na Ljudsko mladino. Kljub mnogim težavam pravi mladi kadri in mladinci z uspehom izpolnjujejo svoje dolžnosti. Osnovne organizacije Zveze komunistov pa ne vidijo v teh tovariših in tovarišicah svojega sicer mladega, toda dragocenejšega in dozorelega naraščaja.

Oglejmo si nekaj zgornjih števil: v Sloveniji je bilo v letu 1954 v 15 okrajih sprejetih v ZKJ le 322 mladincev oziroma mladink v starosti do 25. leta. Pri tem ni v okrajih, kjer prevladuje delavska mladina, v nišmer boljše stanje v primerjavi z okrajem, kjer je kmečka mladina v večini. V okraju Trbovlje, kjer absolutno prevladuje delavska mladina, je bilo v letu 1954 sprejetih v Zvezo komunistov le 9 mladincev, v okraju Murska Sobota, ki je pretežno agrarnega značaja, pa le 5, kar sicer tudi ni v skladu z dejanskimi možnostmi. To nam potrjuje tudi ta podatki: Okrajni komite LMS Krško je v letošnjem letu organiziral seminar za predsednike občinskih komitejev in osnovnih organizacij LMS, ki se ga je udeležilo 62 mladih tovarišev in tovarišic. Od vseh teh so bili le trije člani ZKS,

čeprav bi, sodeč po uspehih dela te okrajne organizacije v preteklem letu, po predanosti teh kadrov, po njihovi resnosti, zavzetosti in njihovih ideoloških osnovah, bil bolj realen obraten zaključek.

Ljudska mladina Slovenije je v preteklem letu opravila veliko delo. Usposablja se in raste v dejavno politično družbeno silo in mnogi uspehi so bili že zabeleženi na najrazličnejših področjih njene družbene aktivnosti. Prav gotovo nosijo pri tem velike zasluge tovariši in tovarišice, ki delajo v mladinskih vodstvih. Toda mnogi od teh še niso postali člani Zveze komunistov, čeprav so to že zaslužili. V 15 okrajih v Sloveniji imamo 1329 organizacij LMS, predsednikov teh mladinskih organizacij, ki so postali člani ZKS, pa je le 384, kar je nedvomno premalo in v določnem smislu za te mlade aktiviste tudi krivično. Nedvomno bi jih sprejem v Zvezo komunistov močno vzpodbudil pri njihovem političnem delu, hkrati pa bi se v družbi svojih starejših tovarišev komunistov še hitreje politično izpopolnjevali in dobivali novih moči in znanja za svoje delo.

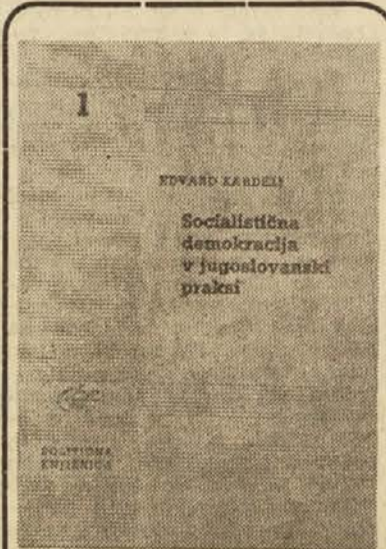
Ce bi se poglobili v stvar in skušali analizirati vzroke tega stanja, potem bi ugotovili, da je vzrokov za to precej. Najosnovnejši vzrok pa je vsekakor v tem, da je v osnovnih organizacijah Zveze komunistov — in skladno s tem tudi v celoti — premalo razumevanja za sistematično pomlajevanje in poživljanje lastnih organizacij in premalo zavestnega prizadevanja članov ZK, da bi pridobivali in usposabljali vse tiste mlade, napredne, poštene in delovne tovariše in tovarišice, ki si žele postati člani Zveze komunistov.

V neposredni zvezi z omenjenimi vzroki pa je tudi ta, da mnoge organizacije Zveze komunistov pri nas v Sloveniji vse preveč formalno spremljajo razvoj in delo mladinskih organizacij in s tem tudi njenih kadrov, kar jim seveda onemogoča temeljito spoznavanje svojega lastnega naraščaja. Prav gotovo bi jim živa in dejavna medsebojna povezanost odkrivala vse tiste politično zdrave in aktivne posameznike, ki se s svojim delom na področju splošnih in mladinskih vprašanj iskreno trudijo za čim hitrejši napredek naše socialistične družbe.

Prizadevanje, da bi odpravili te pomanjkljivosti in sprejemali mladih tovarišev in tovarišic, bo

zahtevalo obojestranske pobude, tako od organizacij Zveze komunistov, kot tudi od mladinskih organizacij in njihovih vodstev. Le eno je gotovo: nobena nestrpnost in naglica ob pogledu na številke lanskoletne prakse pri sprejemanju mladine v Zvezo komunistov ne bo rodila tistih sadov, kot jih bo lahko preudarno, sistematično in vztrajno delo vseh osnovnih organizacij ZKS. Tege dela ne bomo smeli smatrati za enkratno konkretno akcijo, temveč kot trajno skrb za normalni razvoj osnovnih organizacij ZKS, za pomlajevanje Zveze komunistov Jugoslavije.

Franček Mirtič

Predavanje Edvarda Kardelja »Socialistična demokracija v jugoslovanski praksi« je te dni izšlo kot 1. zvezek Politične knjižnice, ki jo izdaja Cankarjeva založba. Delo tovariša Kardelja v polni meri opravlja tisto nalogo, ki jo je avtor sam označil takole: »Zavestni socialistični akciji je treba tako jasnost glede neposrednega smotra kot daljša perspektiva, da se ne bi izgubila v slepem praktikizmu, ki — v naših pogojih — neizogibno pelje v birokratizem.« Vse naše politične organizacije in vsak posameznik, ki hoče ustvarjalno delati v naši družbi, bo zato preštudiral to knjižico, ki mu bo globlje obrazložila tako neposreden smoter kot daljšo perspektivo našega razvoja.

Pismo politični redakciji »Ljudske pravice« Organi družbenega upravljanja in politične organizacije

Zavedam se, da že takoj v začetku družbenega upravljanja kulturnih, prosvetnih, socialnih, zdravstvenih in drugih ustanov ni mogoče temeljiteje analizirati načel in metod dela družbenih organov na teh področjih. In vendar bi prav izmenjava začetnih izkušenj in prvih vtisov delavcev v teh organih olajšala nadaljnjo pot. Splošni okvir je že začet in jasno formuliran v predavanju tov. Kardelja v Oslu. O tem, kakšno mora biti delo družbenih organov — upravnih odborov, svetov itd. — v posamičnih primerih, pa bomo še mnogo razpravljali. Pomembno vlogo pri tem morajo odigrati politične organizacije, pa tudi politični in strokovni tisk. Vtisi in predlogi, o katerih bom govoril, so osebno mnenje enega od delavcev na tem področju, ki bi želel zvedeti še izkušnje drugih zato, ker sodi, da je to delovanje bistveno za naš nadaljnji razvoj pa tudi nadse važna naloga tiska.

Predsem pogrešam večje zanimanje organizacij ZK in SZDL za delo svojih članov v organih družbenega upravljanja. Razgovori na sestankih političnih organizacij še vedno ostajajo pri splošni idejni liniji. Le redke so organizacije ZK ali SZDL, ki bi na svojih sestankih obravnavale poročila članov, ki delajo v šolskih odborih ali upravnih odborih in svetih kulturnih in socialnih ustanov. Sodim pa, da je spoznavanje teh vprašanj in vplivanje na njih reševanje bistvena naloga političnih organizacij, ki so odgovorne za socialističen razvoj demokratičnih form našega družbenega mehanizma.

Delavsko upravljanje v podjetjih je socialistična metoda usklajevanja družbenega in individualnega interesa. Prav tako mora biti družbeno upravljanje kulturnih, prosvetnih in drugih ustanov socialistična metoda usklajevanja posamičnega interesa ustanove in splošnega družbenega interesa. Posameznik, ki kot predstavnik družbe deluje pri upravljanju ustanove, je izpostavljen pritisku, da skrbi le za njen razvoj ne glede na širše družbene potrebe. Razpravljanje v politični organizaciji ga bo opozorilo na celoten obseg in splošno družbeno odgovornost njegovega dela.

Vzemimo primer. V Ljubljani je približno ena desetina prebivalstva republike in hkrati polovica vseh akademsko izobraženih državljanov. Nadalje se znanu, da velik del absolutno filozofskih in prirodoslovnih matematičnih predmetov na univerzi ne zaprosi za profesorsko službo, ker se bojijo, da bi bili nastavljeni izven Ljubljane. V teh razmerah bi člani upravnih odborov v Ljubljani ne smeli dopuščati,

da ustanove se kar naprej sistematizirajo nova delovna mesta, da se kar naprej zaposlujejo celo vrsto honorarnih sodelavcev, ki čakajo, da bodo nameščeni v mesto. Člani okrajnih svetov in upravnih ter šolskih odborov, kjer profesorjev in izobražencev sploh primanjkuje, pa se bodo morali boriti za primerne življenjske pogoje inteligence (stanovanje, delovni pogoji, odnosi itd.).

Zaradi podedovane zaostalosti in hkrati velike zahtevnosti socializma gledajo razgledanosti in izobraženi ljudi so člani upravnih odborov že sedaj večkrat pred težko odločitvijo. Kako namreč uskladiti razvoj svoje ustanove, posamični interes področja, za katerega so družbeno odgovorni, z možnostmi in nujnimi potrebami družbe. Mislim namreč, da ni prav, če člani upravnih odborov zastavljajo ves svoj vpliv, da bi dobili čim več materialnih sredstev za svoje področje. Sveti in upravni odbori so sestavljeni iz državljanov, ki delujejo na različnih področjih. Prevečkrat se zato štejejo le za predstavnike svoje stroke, ki se borijo za posebne interese svojega sektorja. Ob takšnem pojmovanju se družbeni organi zreducirajo na nekatere koordinacijske odbore predstavnikov posameznih poklicev in od tod pojav, da se posamezniki grupirajo zaradi medsebojne podpore. Zgoditi se lahko, da ostanejo zato važni družbeni sektorji zanemarjeni, ker pač nimajo svojih glasnih zastopnikov, druga področja pa se razvijajo nesorazmerno hitro. Poročanje članov družbenih organov v organizacijah ZK in SZDL ter razpravljanje o

njihovem delu bo takšen način dela hitro zavrlo.

Personalna in materialna vprašanja pa so samo majhen del nalog družbenih organov. Glavna je vsebina dela. Pri šolskih odborih na pr. usklajevanje delovanja vseh vzgojnih faktorjev od šole do organizacij in doma. Takšne naloge seveda ni mogoče izvršiti z administrativnimi ukrepi, pač pa le z družbeno kritično in vzgojno dejavnostjo. Brez pomoči organizacij ZK in SZDL družbeni organi te svoje naloge ne bodo opravili. Razpravljanje o reševanju konkretne in splošne problematike bo usklajevalo socialistično zavest ljudi z odnosom, ki jih ustvarjamo. Razpravljanje v organih družbenega upravljanja pa mora biti seveda javno.

Problem mnogih terenskih osnovnih organizacij ZK in SZDL v večjih naseljih je že ves čas po VI. kongresu ta, da delujejo na področju, ki ni niti gospodarska niti politična niti kulturna enota, da zato o problemih razpravljajo na splošno, ker jim je pač praktična gospodarska in kulturna politika predač. Sedaj ni več osnovne organizacije, v kateri ne bi bilo nekaj članov, ki delujejo v družbenih organih upravljanja in v upravnih odborih raznih društev. Skrb organizacij, da bodo njeni člani delovali socialistično, zahteva, da organizacija problematiko pozna. To pa ji bodo lahko posredovali prav ti njeni člani. Sodim, da je to čanes važna naloga osnovnih organizacij zaradi naše socialistične družbene perspektive — neposredne demokracije.

LEV MODIC

Prvi dve letošnji številki »Naše stvarnosti«

»Naša stvarnost«, mesečnik za družbena vprašanja, izhaja v Beogradu pod glavnim uredništvom Milentija Popovića in v redakciji širokega uredniškega odbora, katerega člani so iz vseh naših republik. Letos sta izšli že dve številki. Januarska številka prinaša uvodnik Hasana Brkića o delhijski deklaraciji s kratko analizo načel aktivne in mirne koeksistence kot edino mogoče in neobhodne poti v reševanju današnjih zapletenih mednarodnih vprašanj. Težišče te številke pa je nedvomno v članku Milentija Popovića »Ob diskusiji o družbenem planu za 1955. leto«, kjer prikaže v primerjavi z nekaterimi najvažnejšimi delžalami v svetu nenavadne napore, ki jih je morala nositi naša država v svoji investicijski politiki, ki pa so bili neizbežni, da smo ustvarili osnovo za nadaljnji socialistični razvoj. Ti naporji so med drugim vzrok, da smo morali zapostaviti nekatere druge probleme, ki se danes najbolj izražajo v dveh smereh: v nesorazmerju med razvijajočo se industrijo in nerazvitim kmetijstvom, pa tudi v nesorazmerju med čedalje hitrejšim porastom industrijske proizvodnje, transporta in zlasti mestnega prebivalstva ter zaostajanjem življenjskega standarda v širšem smislu, posebno pa glede komu-

nalne, prvenstveno stanovanjske izgradnje. V drugem delu razprave pa obravnavamo posamezne nove instrumente našega gospodarskega sistema, ki sicer še niso in ne bodo še kmalu popolni, ki pa pomenijo znaten napredek v primerjavi s prejšnjimi ter bodo v celotnem svojem učinku hitreje vodili k reševanju najtežjih vprašanj naše gospodarske in družbene graditve.

Ne samo tehnično, temveč tudi drugače komplicirano vprašanje graditve mest in naselij v naših razmerah obravnava razpravica B. Bogdanovića: »Urbanistični problemi komunec«. Zanimiv je nadalje članek dr. R. Sajakovića: »Katolicizem in obnova skolastike«, ki piše o nekaterih novejših pojavih v katoliški filozofiji. V boju za pozitivno zamirajoče religije je katoliška cerkev prisiljena, da s glasjem sprejema največja odkritja moderne znanosti in celo nekatera stališča najnaprednejše družbene misli ter jih na filozofskem področju prefinjeno prilagaja potrebam obrambe svojih interesov.

Februarska številka »Naše stvarnosti« prinaša na uvodnem mestu pravno-politično študijo Nikole Srzentića o izredno prečem vprašanju gospodarskega kriminala. Zorica Prikhmayer v članku »Pojmovanje francoskih socialistov o srednjih slojih« kritično ocenjuje vlogo, ki jo nekateri francoski socialistični teoretiki pripisujejo srednjim slojem v socialističnem gibanju. Čepav srednji sloj in njegova vloga v francoski družbi izredno naraščata, to še ne opravičuje mnenja, da bi postal nosilec socialističnega gibanja in prevzel nase zgodovinsko nalogo delavskega razreda. Rajko Tomović se zavzema za čim temnejšo povezavo naših znanstvenih raziskovalnih inštitutov z industrijo, kar bo omogočilo čim hitrejšo in popolnejšo izrabo novih odkritij v industrijski praksi. Radoš Stamenković pa razpravlja o »Perspektivi konvertibilnosti evropskih valut«.

Obe številki prinašata tudi več sestavkov s področja zunanje politike, mednarodnega socialističnega gibanja, vrsto zapiskov in kritik o umetnosti, znanosti in drugih najrazličnejših družbenih vprašanjih ter bibliografske preglede. Noben naš javni, bodisi politični, bodisi gospodarski ali kulturni delavec, ki hoče temeljiteje in predvsem s stališča marksistične znanosti spremljati naš socialistični razvoj, revije ne bo mogel pogrešati.

P. J.

B.

Misli in izkušnje ob seminarjih v Ljubljani in okolici

Sredi preteklega leta so se v Ljubljani in okolici po daljšem premoru nadaljevali seminarji z občinskimi in rajonskimi aktivisti Zveze komunistov. Na njih so udeleženci postopoma proučevali bogato gradivo, ki jih vsebujejo VI. Kongres ZKJ, Ustavni zakon, IV. Kongres SZDL in III. Kongres ZKS. Seminarje je organiziral Okrajni komite. Poleti so obravnavali teme: delavsko in družbeno upravljanje, kmetijsko zadružništvo, nova vloga ZK v spreminjenih družbenih odnosih in aktualni problemi naše zunanje politike. Od jeseni sem se ti seminarji nadaljujejo. Letos so že po centrih bodočih komun, prisostvujejo jim pa aktivni ZK in SZDL. Vabljeni so tudi komunisti iz gospodarskih, prosvetnih in drugih organizacij in ustanov, kadar se proučuje tematika z njihovega področja. Doslej so letos obravnavali gospodarsko problematiko in letošnji družbeni plan, načela naše zunanje politike v zvezi z normalizacijo odnosov in zadnjiimi spremembami v vodstvu Sovjetske zveze, vprašanja religije in zlorabljanja verskih čustev našega ljudstva, kmetijsko zadružništvo in naša politika na vasi ter vloga in mesto Socialistične zveze v sistemu socialistične demokracije.

Nove metode dela Zveze komunistov zahtevajo poleg neumorne in nesebične politične aktivno-

sti tudi več in temeljitejšega znanja. To sta dva pogoja, ki omogočata komunistom uspešnejše delo in pridobivanje zaupanja med delovnimi množicami.

Ni namen tega članka razpravljati o tem, ali so te spremembe povzročile med članstvom ZK kakšne premike in v koliko so komunisti v ljubljanskem okraju nove metode dela že osvojili. Dosedanja praksa s seminarjev pa je pokazala, da so le-ti v sedanjem položaju ne samo umestni in potrebni, pač pa tudi zelo primerna oblika pri usposabljanju komunistov in aktivistov SZDL za delo v različnih samoupravnih organih in v Socialistični zvezi. Ni slučaj, da so bili seminarji povsod dobro sprejeti in obiskani. Navzlic temu, da so se ponekod prehitro izvedli, kar je udeležencem otežkočilo solidnejše priprave, se je snov na seminarjih povečini že prilagojevala potrebam terena in so se različne, tudi teoretične postavke v razpravah primerjale s potrebami kraja in s tem uporabile kot napotek za delo.

Poleg začetnih dobrih uspehov pa je dosedanja potek pokazal tudi vrzeli, ki zmanjšujejo zaželeni učinek. Ti seminarji so bili zlasti v nekaterih področjih komun precej pogosti, tako da so postali skoraj edina oblika dela komiteja. Pri usposabljanju komunistov za praktično politično delo je to sicer zelo prikreren in po-

treben način, če pa postane glavna oblika aktivnosti komiteja, ob tem pa se zanemarjajo ostale naloge, ki jih nalagajo razmere v kraju in čas, pa to lahko postane neposredni vzrok za pasivnost organizacije. Seminarji so lahko samo pripomoček, ne morejo pa nadomestiti vsebine dela Zveze komunistov in Socialistične zveze, njune žive dejavnosti med množicami.

Doslej so bili seminarji namenjeni predvsem aktivni Zveze komunistov in Socialistične zveze v bodočih komunah. Na nekaterih so prisostvovali tudi sekretarji osnovnih organizacij ali komunisti iz organizacij in ustanov, na katere se je nanašala tema. To pa je še vedno dokaj ozek krog. Stalno in podrobneje spoznavanje družbenih, gospodarskih in političnih vprašanj je res potrebno predvsem vodilnemu kadru v komunih, toda, če naj vse ostane samo pri tem, potem Zveza komunistov kot celota in vsak njen član ne bodo dobivali za svoje delo tega, kar naj jim organizacija da. Doslej so bili namreč zelo redki primeri, da bi udeleženci tematiko seminarja posredovali tudi osnovnim organizacijam. Brez tega pa namena nismo dosegli.

Danes, ko so ostala sredstva za idejno-politični dvig komunistov — zlasti pa na primer individualno usposabljanje, poglobljanje posameznika v problematiko

po listih, revijah itd. — še dosti premalo izkoriščana, bo pravilno uporabljena oblika seminarjev z odstranjevanjem zgoraj opisanih nedovršenosti lahko komunistom in vsemu političnemu aktivu še mnogo več koristila.

N. J.

USPEŠNI SEMINARJI v novomeškem okraju

V prvi polovici februarja smo v našem okraju imeli 7 seminarjev za vodstva osnovnih organizacij Zveze komunistov: v Mokronogu, Sentjerneju, Trebnjem, Dolenskih Toplicah, Žužemberku in dva v Novem mestu za okoliške organizacije in za vodstva osnovnih organizacij v mestu. Na seminarjih, ki se jih je udeležilo 255 članov Zveze komunistov, smo obravnavali 4 teme, in sicer: razvoj ljudske oblasti; najvažnejša gospodarska vprašanja v luči družbenih planov zveze, republike in okraja ter zunanje politične probleme. V živahnih razpravah so se udeleženci največ zadrževali pri gospodarskih vprašanjih in družbenem planu ter zunanje-političnih vprašanjih, predvsem glede odnosov Sovjetske zveze in FLRJ. Obširna diskusija je bila tudi o vprašanju, s katerimi se komunisti srečujejo v pripravah za formiranje komun. Ko so udeleženci analizirali delo organiza-

cij in posameznih komunistov, predvsem na vasi, so ugotovili, da je eden glavnih vzrokov neaktivnosti nizek ideološki nivo in nepoznavanje celo najbolj važnih in perečih vprašanj, katerih razumevanje je nujno potrebno za praktično politično delo. Zato so sklenili, da bodo s takim načinom dela še nadaljevali in da bodo v največji meri usmerili svojo dejavnost tudi v ideološki dvig tistih članov ZK, katerih idejno zaostajanje onemogoča večjo družbeno aktivnost.

Ker so udeleženci seminarjev pokazali v diskusijah velika zanimanja za ta vprašanja in ker so med njimi številni funkcionarji množičnih organizacij, zato upravičeno pričakujemo, zlasti če se bo tako dejavnost nadaljevala, da se bo okrepila politična aktivnost posebno v pripravah za formiranje komun v okraju, kar bo praktično najboljši neposredni rezultat seminarjev.

Pripravimo se, da bomo Praznik dela - 1. maj čim lepše proslavili!

PRISPEVEK K DISKUSIJI O PROBLEMIH NAŠEGA ŠOLSTVA

Stališče pedagoških društev

Zveza pedagoških društev Jugoslavije se je na svojih sestankih zavzela za boljše pedagoško izobrazbo profesorjev srednjih šol. Iz argumentacije povzemamo glavno vsebino:

Ze dlje razpravljajo pedagogi srednjih šol o vrsti negativnih pojavov na srednjih šolah. Eden glavnih vzrokov slabih učnih uspehov je ta, da predavatelji premalo poznajo življenjske svojih dijakov, njihov fizični in psihološki razvoj in napredek pedagoške teorije in prakse. Tudi sedanji študenti — bodoči profesorji — črpajo na fakultetah pomankljivo strokovno in pedagoško izobrazbo. Na večini fakultet je premalo predavateljev za pedagoške panoge, pa tudi učni načrti so pomankljivi. Tako stanje je posebno nevarno sedaj, ko smo pred korenito reformo šolskega sistema.

Da bi to vprašanje pravilno uredili, predlagajo in zahtevajo nam tem posvetovanju zbrani pedagogi:

1. Naj bi v učni načrt vseh skupin razen strokovnih predmetov vključili od tretjega do osmega semestra psihologijo otroka in pubertetnika s pedagoško psi-

hologijo, pedagogiko z didaktiko in metodiko strokovnih predmetov.

2. Med študijem naj bi študentom zagotovili temeljit metodični staž.

3. Pedagoškim katedram naj bi priskrbeli dovolj predavateljev za vse pedagoške panoge in za pedagoško prakso — tako za študente pedagoške skupine, kakor tudi za študente ostalih skupin.

4. Pedagoškim katedram je treba zagotoviti tudi zadostna gnotna sredstva potrebna za normalno predavateljsko in znanstveno delo (prostori, literatura, denarna sredstva).

5. Večjo pozornost je treba posvetiti predavateljem pedagoških predmetov na fakultetah in jim omogočiti, da se bodo sistematično poglobljali v stanje pedagoške teorije in prakse v tujini. Omogočiti jim je treba tudi specializacijo.

Da bi čim bolj pripravili

diplomirane študente na važni predavateljski poklic, bi bilo treba prvo leto poučevanja v srednji šoli z zakonitim predpisi določiti za staž, tako da bi predavatelji — začetniki delali v šoli pod vodstvom starejšega izkušenega predavatelja — mentorja in z manjšim številom ur. Sicer pa naj bi to prvo leto smatrali za normalno delovno razmerje.

Za predavatelje, ki sedaj poučujejo v srednjih in srednjih strokovnih šolah (sem prštevamo tudi šole učencev v gospodarstvu) in ki nimajo zadostne pedagoške izobrazbe, pa je treba organizirati tečaje. Če zaenkrat še ni mogoče osnovati posebne ustanove, ki bi skrbelo za strokovno in pedagoško usposabljanje predavateljev, bi bila dolžnost Sveta za prosveto, Zavoda za napredek šolstva in Univerze, da se s skupnimi močmi lotijo tega zelo pomembnega posla, brez katerega si ni mogoče misliti nadaljnjega razvoja našega šolstva in ni mogoče uspešno reformirati našega šolskega sistema.

POLEMIKA:

Opombe ob sklepih Združenja profesorjev in predmetnih učiteljev Slovenije

Prosvetni delavec je 28. januarja t. l. poleg poročila Mira Ravbarja, predsednika Republiškega odbora Združenja profesorjev in predmetnih učiteljev Slovenije, objavil tudi sklepe, ki jih je sprejel 4. občni zbor Združenja.

Mnogi člani društva so se ustavili ob marsikateri trditvi tov. Mira Ravbarja. Še večjo pozornost pa so vzbudili sklepi občnega zbora, ker niso izražali splošnih mnenj, niso bili vsi odsevi diskusije in bi zato kot sklepi ne smeli biti objavljeni. Vsak sklep kakršnegakoli zbora ali skupnosti mora biti namreč poudarjen izraz skupne volje.

Ne glede na to pa mislim, da je prav, če se o nekaterih vprašanih porazgovorimo.

Ne mislim se spuščati v poročilo o dosedanjem delu društev, niti ne v analizo sklepov iz tega področja. Ostala bi rada le pri prvem, uvodnem, če hočete, idejno-načelnem delu referata in pri sklepih, ki se nanašajo na ta del.

1. Družbeno upravljanje. Tovariš Ravbar pozdravlja ta izraz družbene zainteresiranosti in odgovornosti do šolskih problemov. Res je, da za to kratko dobo bolj formiranja kot dela s kakršnikoli rezultati ni mogoče dati analize. Predvsem je treba poudariti odnos prosvetnih delavcev do družbenega upravljanja.

In tovariš Ravbar pravi med drugim: »Tu (namreč za družbeno upravljanje) smo prosvetni delavci mnogo storili, saj smo bili inelativni s svojimi spodbudami in zamislimi, čeprav se nismo v nobenem trenutku postavljali pred družbo in jo kakorkoli hoteli usmerjati po svojih stavovskih intencijah. Delovali smo kot del socialistične družbe, kot enakopraven družbeni faktor, ki mu je pa v praksi, v šolskem delu, odmerjen glavni delež.

Ob postavljanju referata bi šol šolev lahko mimo te formulacije ker bi si predvsem zapomniti to, da so razvili prosvetni delavci v tej smeri svojo iniciativo, kar vsaokor drži. Toda druga stvar je, če to formulacijo beremo ne le v referatu, marveč tudi v 2. sklepu kot mnenje in ugotovitev občnega zbora. Podčrtani del stavka je dobesedno prebran iz referata. Ker pa je stavek bolj razumljiv v celotni misli, se bom oprl na ves citirani del.

Menim, da je ta formulacija izredno nejasna ali pa je jasna samo nekaterim. Ali je to morda polemika s kom? Je to morda odgovor na nesprotno trditev? Če je, zakaj ni kot polemika ali kot odgovor jasnejša, bolj opremljena. Ne vem, zakaj naj bi prosvetni delavci sami in družim zatrjevali (in s sklepi približali), da se nismo v nobenem trenutku postavljali pred družbo? Ali da bi jo vodili ali da bi hoteli prehitovati družbeni razvoj ali da bi mislili, da smo nad družbo in nedotakljivi? Biti pred družbo pomeni zame nekaj, kar vodi družbo naprej, nekaj kar odgrinja pot bodočim pokolenjem. To je lahko ideologija, lahko je znanost ali umetnost in seveda njihovi ustvarjalci. To je lahko razred, ki družbo vodi. Prosvetni delavci se na to stališče ne moremo postavljati in odsev je, če to zatrujemo. Če pa se branimo, povejmo pred kom in zakaj se branimo.

Naše stanovske intencije in naš glavni delež pri vzgoji bodo pri družbenem upravljanju vsaokor pršli od izraza. Gre je za to, da jih bo usmerjala družba, ki bo te intencije in ta delež postavila na pravo

mesto. Zato pa govorimo o družbenem upravljanju, ne pa o samoupravljanju šol. Glede tega sodim, da ni dvoma.

Če nam sklep ne pove, kaj smo hoteli z njim povedati in doseči, vzbuja sto možnosti in daje pečat neodgovornosti vsem prosvetnim delavcem.

2. Komisija za proučevanje šolstva. Tovariš Ravbar pravilno ugotavlja, da so se prosvetni delavci v svo vsemu in voljo zavzeli za začetek proučevanja problematike nižjih gimnazij in višjih razredov osnovnih šol in s tem v zvezi za ustanovitve komisije za proučevanje šolstva. Toda zatem nadaljuje: »Ako bi ostajalo to raziskovalno in dokumentacijsko delo v nedogled prepuščenem prostovoljni sindikalni dejavnosti našega članstva, ne bi moglo prodrati tako globoko v javnost in najti pri odločilnih čimteljih zaželenega odmeva, kakor ga bodo z avtoriteto Sveta za prosveto in kulturo.«

Le v zvezi s tem mnenjem lahko razumemo 3. sklep. Čeprav citiranega stavka ni v njem, toda če bi se sklep ne nanašal na to misel, bi moral biti zaključen s tem, kako bo Združenje to znanstveno delo organiziralo.

Moč društev in našega sindikata drugače ocenjujem kot tov. Ravbar. Mislim, da je bila Komisija za proučevanje šolstva ustanovljena zaradi potreb, ki terjajo znanstveno delo in študij; to terja ljudi, ki bi se splošno ukvarjali s problematiko šolstva. Prostovoljna sindikalna dejavnost bi ne rodila istih uspehov oziroma bi delo ob drugi zaposlitvi le počasi napredovalo. To bi tudi preobremenilo naše ljudi. Toda možnosti prodiranja v javnost so brez dvoma večje za sindikat kot za Komisijo. Ali pa ne delamo prav. Z avtoriteto Sveta za prosveto in kulturo pa pri odločilnih čimteljih prav tako najde zaželen odsev predlog sindikata kot predlog Komisije. Če temu ni tako, potem odnosi SPK — Združenje niso v redu.

3. Enotna šola. Tovariš Ravbar pravi: »(RO) ... opozarja na dejstvo, da osemletna šolska obveznost ne more pomeniti že osemletno enotno, celo pa ne more pomeniti osemletno enako šolanje za vse otroke. Opozarja tudi na neenako nadarjenost in zmogljivost otrok, obenem pa na razliko med mestom in vasjo, ki je ne moremo brez neč odpraviti. Govoriti o tem, da je za izobrazbo naše mladine potrebno enotno osemletno obvezno šolanje, tako da dvignemo splošno raven izobrazbe šimbolj enakomerno za večino naše mladine, ne glede na to, kje ta mladina živi: izenačiti ta predlog z zahtevo po socialističnih temeljih šolske reforme, se pa zdi odprakti socialistično vsebino vsakemu drugačnemu predlogu. Upoštevati moramo dejstva: Enačevina, ali če hočete, ena tretjina učencev dovrši osem razredov obveznega šolanja. Šest razredov obveznega šolanja pa dovrši mnogo več učencev in v šestih razredih se da pridobiti osnovna izobrazba. Tako je stanje danes v naši republiki. Ali ne more socialisti upoštevati tudi tega dejstva in poskrbeti, da se bo mladina v zadnjih dveh letih obveznega šolanja izobrazbe izven učilnic za enotno obvezno šolanje? Tudi tu lahko začujemo s predlogi, ki imajo socialistične temelje. Tolk o tem, tovariš Ravbar.

4. Sklep seveda ne obsega vsega zgoraj citiranega. Toda prvi stavek (podčrtano) citata je dobesedno pov-

zet v sklepu in sodimo, da je bil za sklep nadaljnji citat zadostna argumentacija, ker se sicer ne bi tako strogo držal besed »opozarila« v referatu. Zato je prav, če se ukvarjam s sklepom in z njegovo argumentacijo.

Predvsem bi bilo za poročilo predsednika republiškega odbora želeli

IZ ZAKLADNICE SLOVENSKE UMETNOSTI

Franjo Sterle: Moj oče. Današnji rod že ne pozna slikarja Frana Sterleta (1880—1970), ki je ob svojem času užival precejšen sloves kot dober portretist. Zaprtil je celo vrsto oljnih portretov in risb, ki kažejo, da je bil spreten risar, medtem ko so njegove oljne slike nekam bolj suhoparne in hladne. Prav dober pa je pristržno podani oljni portret slikarjevega očeta iz leta 1918. Kaže hndomušnega, bistriga notranjskega kmeta z izsušenim, od dela razoranim obrazom. Predstavljaja brez dvoma eno najboljših Sterletovih del.

večje širino. Nakazal naj bi vsaj glavne smeri poteka razpravljanja o obveznem šolanju, da bi osvedil pomisleke proti enotnosti, pa tudi bolj za enotnost. Ob pojmovanju enotne oziroma diferencirane obvezne šole se danes bje tako izrazil boj, da bi ga objektivno poročilo moralo omejit in pojasniti, posebno, ker stališče tov. Ravbarja ni stališče vseh prosvetnih delavcev. Enostransko poročanje in indirektno polemiziranje ne vodi k jasnosti in daje lažni videz enotnosti pogledov.

Mislim, da je zdravo, da se zavzamemo za svoje koncepte, toda o tem boju je treba govoriti. Tovariš Ravbar ne bi smel svojega mnenja posplošiti. Pokazati bi moral stanje, kakršno je.

Ker sama drugače sodim o enotni šoli kot tov. Ravbar, bom skušala na njegovo razlago odgovoriti po svoje in morda tudi za tiste mnoge, ki se ne strinjajo s tovarišem Ravbarjem in z njegovimi smišljeniki.

Res je, da pojem osemletno šolske obveznosti ni istoveten s pojmom enotna šola in da torej ni nujno, da je osemletna šolska obveznost hkrati tudi že enotno šolanje. Tudi za šestletno ali štiri letno šolsko obveznost to ni nujno. Gre je za to, ali naši družbeni interesi terjajo enotno ali diferencirano šolanje. Zato stavek, ki je v sklepu, že ni došeser ne pove. Pove nekaj šole razlaga tov. Ravbarja. Tu nismo edini.

Problem je obširen. Omejila se bom le na misli izražene v referatu. Sodim, da je nesporno, da zahteva po socialističnih temeljih šolske reforme izjava prav iz tožnje

»da dvignemo splošno raven izobrazbe šimbolj enakomerno za večino naše mladine, ne glede na to, kje ta mladina živi.« Sporno pa je, ali bomo to splošno raven izobrazbe dvignili z enotno ali diferencirano šolo. Ali zadostuje v okviru enotne šole notranja diferenciacija, ki upošteva krajevne prilike, ali pa je treba ustvariti šole za nadarjene, manj nadarjene in srednje nadarjene otroke, ali mestne in vaške šole, ali »teorične« in »praktične« šole.

Eni smo za prvo rešitev, drugi za drugo morda z bolj prefinjeno diferenciacijo, kot sem jo nakazala, ki pa v bistvu skriva prav to.

Socialistično vsebino ima lahko diferencirana kot enotna šola.

Vprašanje pa je, katera rešitev je interesom socialistične družbe bližja. Pojem enotne šole se prav gotovo ni rodil v socializmu, kot ne pojmi bratstvo, enotnost, enakopravnost in podobno. Kot bojno geslo so ga rabili vedno tisti, ki so hoteli razbiti spone, v katere jih je oklepal vladajoči razred. Toda ti pojmi, te vrednote so neizvedljive v razredni formaciji in se bodo lahko realizirale v brezrazredni družbi. Tako je tudi z enotno šolo — njena realizacija bo možna le v socialistični družbi. Morda smo še preslabi, da bi jo v celoti izvedli, toda ne preslabi, da bi se od dosežene stopnje umikali — treba je naprej in ne nazaj. Socialistični razvoj bo brez dvoma težil za enotno šolo ne glede na vsebino, ki je lahko tudi v drugem tipu socialistična.

Tako kot se profesorji upravljeno borimo proti poklicni diskriminaciji glede napredovanja preko VI. plačilnega razreda, tako se moramo boriti proti vsaki možnosti diskriminacije otrok bodisi glede na nadarjenost ali pa na poreklo. In diferencirana šola skriva v sebi prav to.

Roki obveznega šolanja se počasi raste in ob vsakem dodajanju novega leta obveznega šolanja je bilo treba premagovati določen odpor. Toda družbene potrebe so bile odločilne in skladno s temi je šolski rok raste. Vedno pa je bilo obvezno šolanje vezano na šole in vedno na

PISMO KULTURNI RUBRIKI

Ali bomo morali res zapreti nekatere strokovne šole?

Danes, ko so že mnoga podjetja z delavskimi sveti in upravni odbori spoznala, da je dober strokovni kader lahko uspešno deluje v proizvodnji, je veliko povpraševanje po strokovnih kadrih. In kje dobiti te kadre? Iz strokovnih šol seveda. Ali so naše strokovne šole danes sposobne vzgajati za našo operativno potrebo in dober naraščaj? Na žalost moramo ugotoviti, da ne, ker strokovne šole nimajo dovolj kvalificirane, strokovnega vzgojnega kadra za vzgojo mladih strokovnjakov. Strokovnjaki kaže namreč v operativno in tehnično upravne službe, kjer jih bolje razporejajo v plačilne razrede in kjer jih nasploh boljše plačujejo; a strokovne šole ostajajo ali brez strokovnjakov ali pa obdrže le slabše kadre, ki so v operativni in različnih razlogov manj uporabni. Zaradi pomanjkanja strokovnjakov grozi nekaterim šolam, da jih bo treba zapreti, in to, ali vse šole ali pa posamezne odseke, čeprav operativna nujno potrebuje absolutno teh šol oziroma odsekov.

Vzemimo samo primer Gradbene srednje šole (Gradbenega tehnikuma) v Ljubljani, kjer se šola je tehnični in mojstri za gradbeno operativno, geometriji in cestariji. V kratkem času bo zapustil zavod že kar deset inženir in šol grozi, da bodo odšli še drugi. Večina teh kadrov je odšla v gradbeno operativno, oziroma v tehnično-upravno službo, a dva na tehnično fakulteto... Ti tehnični kadri so bili strokovno odlični, poleg tega pa še dobri vzgojitelji. Kakor vidimo, kaže iz šol predvsem dobri kadri, ki se zavedajo svojih strokovnih sposobnosti, in to posebno danes, ko jih operativna zelo vabi in jim ponuja večje plače, da ne omenimo nekaterih tehnično-upravnih forumov, ki silijo dobre strokovne kadre iz šol v tehnično-upravno službo. Kdo naj potem vzraja našo mladino v tehniških šolah? Morda tak strokovni kader, ki ga operativna in tehnično upravni forumi odklanjajo? Ali naj vzgajajo tehniški kader namesto inženirjev tehnični, in to celo slabši? Mar hočemo, da se bo roven naših strokovnih šol peslašala, kot da nimamo dolgoletne tradicije? Kakšni kadri-tehnični, mojstri bodo prišli iz šol? Kako bomo s slabimi tehnički izboljšali produkcijo in produktivnost dela? Kdo bo vzgajal nižji strokovni kader. Vedno poudarjamo, da moramo v vsem našem javnem življenju gledati malo dalje nego samo do nosa in vendar vidimo samo do nosa, ker bližnji bodočnosti ne posvečamo dovolj pozornosti, ker ne posvečamo vzgoji kadrov dovolj skrbni. Ali nismo na tem, da omogočamo beg strokovnih čimtelj kadrov iz strokovnih šol, odgovorni družbi, predvsem pa tudi naši mladini, ki bi morala v šoli dobiti mnogo tehničnega znanja, pa ga ne more, ker kaže najboljši strokovnjaki in vzgojitelji iz strokovnih šol v operativno. Kaj bodo dejali starši, če ne bodo mogli njihovi otroci sredi študija nadaljevat s šolanjem, ker so profesorji odšli v operativno.

V naprednih deželah, n. pr. v Švici, pomeni mesto vzgojitelja v strokovni šoli neko odlika za strokovnjaka, neko čast, ki je ni lahko doseči. Strokovnjaki v strokovnih šolah so za svoje delo dovolj stimulirani. Zakaj pa pri nas ne bi mogli strokovnih kadrov v strokovnih šolah izenačiti z napredovanjem strokovnih kadrov v upravno-tehnični službi? Na gradbeni srednji šoli v Ljubljani so nekateri starejši strokovnjaki razvrščeni v VI. plačilni razred, a njihovi kolegi iste starosti, ali celo mlajši, ki imajo manj prakse v operativni službi, oziroma

upravno-tehnični službi, pa so razvrščeni v upravno-tehnični službi v IV. ali III. plačilnem razredu. V prosvetno-znanstveni službi je VI. plačilni razred zaključeni, s katerim stopi profesor-strokovnjak v pokoj. Zakaj ne bi mogel napredovati vsak profesor-strokovnjak do III. plačilnega razreda? Ali ni nesmisel, da imajo mladi in celo najmlajši absolventi gradbene srednje šole v posmeh strokovnjakom, ki so jih učili, 25.000 do 29.000 din mesečnih dohodkov, kadar so na terenu? A terensko delo traja od aprila do sredine novembra.

Potrebno je tudi poudariti, da so mnogi predavatelji prišli na strokovne šole s premoščanjem iz tehnično-upravnih služb ali iz operativne, ker je na šolah primanjkovalo tehniških kadrov.

Kdo od dobrih strokovnjakov bo danes odšel iz operativne ali tehnično-upravne službe na strokovno šolo? Nihče, ker nobeden neče imeti nižjih prejemkov. Naše strokovno šolanje mora napredovati, ne pa padati. Do nedavnega smo vzgojili na gradbeni srednji šoli mlade kadre, katerih strokovni nivo nikakor ni zastajal za nivojem absolventov pred drugo vojno. Nasprotno, njihovo splošno izobrazbo smo celo izboljšali nad predvojno raven. Tako se je vsaj izkazal inšpektor pri sklepnem izpitu.

Vprašanje bega strokovnjakov pa ni samo v gradbeni stroki, pač pa tudi v geodetski, in tudi drugod po vseh šolah.

Danes je vprašanje strokovnega kadra v strokovnih šolah kritično, zato ga je treba rešiti tako, da bo v korist naši skupnosti.

Ze to ni pravilno, da je VI. plačilni razred zadnji, s katerim stopi profesor — tehnični strokovnjak ali profesor splošno izobrazbe v pokoj. Napredovanja prosvetnih delavcev je treba izenačiti z napredovanjem v tehnično-upravnih in drugih upravnih službah, kjer je mogoče doseči IV. in III. plačilni razred. Nadalje je treba profesorje-tehnične strokovnjake na ta ali oni način stimulirati, da bi tudi dobri strokovnjaki prišli v strokovne šole, steer bo strokovni nivo strokovnega naraščanja padal, če se bo sploh lahko šolal zaradi pomanjkanja strokovnjakov, čeprav operativna nujno potrebuje strokovni naraščaj in stipendija veliko dijakov.

V. M.

KNJIGE IN REVUJE ki smo jih prejeli v tem tednu

Dr. Helena Stupan: Od Prešerna do Cankarja. Knjiga, ki ima nad 250 strani, je izšla kot pomožni učbenik za srednje šole, nastala je na osnovi skript za pouk slovenske literarne zgodovine in je namenjena predvsem dijakom. Izšla je pri založbi »Obzorja« v Mariboru.

Marija Boršnik: Pogovori s pesnikom Gradnikom. Knjižna publikacija — prav tako izšla pri založbi »Obzorja« v Mariboru — ki prinaša znano razpravo Boršnikove o Gradniku, ponatis iz Novih obzorij 1953-54.

Tja in nazaj. Osem ameriških novel z uvodom Herberta Grūna. Knjiga je izšla kot drugi zvezek zbirke »Naša doba v knjigicah«, ki izhaja pri založbi »Obzorja« v Mariboru. V zbirki so zastopani: John Steinbeck, Erskine Caldwell, Alice Dennis, Carson McCullers, Tennessee Williams, Francis Scott Fitzgerald, Kressman Taylor in James Thurber. Vse novele je prevedel Herbert Grūn. Odlično opremo pa je oskrbel Grega Košak.

Pravljica, izdaja založba »Obzorja« v Mariboru. Prejeli smo dvanaest zvezkov, od 26 do 37, tri zvezke zastopajo domači avtorji: Janez in Marija Svajncer; Pravični svet pod Garo, Oskar Hudales; Štirje bratje, Drago Vresnik; Carobni ključ. Med prevodi najdemo tudi kitajske, bolgarske, ružnoslovsanske, indijanske in ruske pravljice.

Obzornik, leto 1955, št. 1. Borec, št. 2, leto 1955.

Mladi svet: poljudno znanstvena revija za izvensolsko vzgojo. 1955, leto V., št. 1—2.

Gledališki list MG Celje 1954-55, leto IX, št. 10.

Gledališki list SNG Maribor. Leto IX., št. 8—9.

Objave univerze v Ljubljani. Št. 1. 1955.

Pri založbi »Kmečka knjiga« so izšle naslednje knjižne publikacije: dr. inž. Bogdan Vovk: Gnoj, gnojenje in gnojila, inž. Dolfe Cizej: Krmljenje domačih živali, dr. Simon Zibert: Higiena in zdravje domačih živali.

Gostovanje ljubljanskega Mestnega gledališča na Koroškem

Ljubljana, 19. marca — Ansambel ljubljanskega Mestnega gledališča je odpotoval na povabilo Slovenske prosvetne zveze na Koroško. Na prvem gostovanju na Koroškem bo ljubljansko Mestno gledališče nastopilo s Pugetovo komedijo »Srečni dnevi«, in sicer v Celovcu, Žitari vasi, Borovljah in Točah.

Ansambel »Kolo« se je vrnil s turneje po Italiji

Ansambel narodnih plesov Srbije »Kolo« se je vrnil s tridesetdnevnega turneje po Italiji. Pod vodstvom Olge Skovran je priredil pet predstav v Rimu, po dve v Milanu, Turinu, Benetkah in po eno v Reggio Emilia, Piacenzi, Bergamu in Luganu (Svica).

Svoje gostovanje je ansambel zaključil s kompletno predstavo za italijansko televizijo v Milanu. Občinstvo je v vseh mestih navdušeno sprejelo nastope ansambla, pa tudi tisk ga je pozdravil.

Marica Dekleva

Šest in pol milijona dinarjev za ljudsko prosveto v goriški skupnosti komun

Sredstva bodo namenili za pomoč društvom, ljudskim univerzam, knjižnicam in snujočemu se goriškemu gledališču

Proračun časnega odbora Zveze prosvetnih društev za goriško skupnost komun določa za letošnje leto približno 6,5 milijonov din za pomoč društvom, ljudskim univerzam, knjižnicam in snujočemu se goriškemu gledališču. Razen gornje pomoči bo Zveza posvetila vso skrb vzgoji pevovodij in režiserjev, ki jih na Primorskem najbolj primanjkuje ter nabavi dramskih del, notnih publikacij, gledališke opreme itd. Seveda pa vse to ne bo dalo zaželenega smotra, če društva ne bodo hkrati napovedala oster boj proti ranju profesionalizma v prosvetno življenje. Amaterizem je bil vselej in bo nedvomno ostal tudi v bodoče jedro ljudskega prosvetljanja. Če bo še tistih nekaj pevovodij in režiserjev za vsako najmanjše delo zahtevalo visok honorar, tedaj si napredka na tem področju res ni mogoče zamišljati.

80 let — lep življenjski jubilej

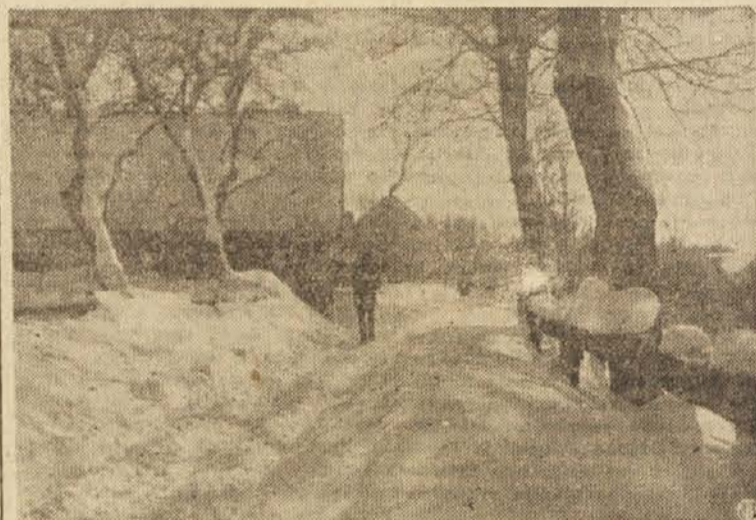
Sredi minulega tedna so gozdarji občine Maribor v okviru sekcije Društva inženirjev in tehnikov praznovali 80-letnico koroskemu gozdarskemu veteranu Ediju Sernecu prisrčno proslavo.

Edi Sernece se je rodil pred 80 leti kot kmečki sin na Pohorju nad Rušanmi in preživel svojo zgodnjo mladost na pohorski kmetiji. Ljubljeno do gozda ga je privedla v gozdarsko šolo na Koroskem, ki jo je uspešno končal. Njegova gozdarska pot se je začela 1908 v Mariboru, kjer je bil kot gozdarski pomočnik tri leta. Po opravljenem državnem gozdarskem izpitu v Ljubljani ga najdemo v Ljubnem. Nato pa so ugodili njegovi želji in ga prenesli v Slovenj Gradec, bliže koroskih gozdov, ki jih je tako ljubil. Tu je ostal okoli tri leta. Z upokojitvijo pa se ni bila zaključena. Se naprej je vodil drevesnico, ki jo je ustanovil že leta 1907. Prve sadike je dobil s Češkega in iz skromnega začetka ustvaril drevesnico, ki daje sedaj 500.000 sadik letno. Tudi po osvojitvi divje je Edi poprijel za delo in je razen skrbi za drevesnico skrbel za razne naloge takratnega gozdarstva kot upravnik Gozdne uprave Slovenj Gradec.

Zlasti v goriškem okraju so tudi primeri, ko nekateri orkestri, ki niso nikjer registrirani in le formalno včlanjeni v društva, za visoke honorarje igrajo na vseh mogočih zabavah, društva pa nimajo od njih nobenih koristi. Težko je pripraviti katerega od njih, da bi sodelovali pri odskem delu ali na koncertu, in še to je treba navadno drago plačati. Tem pojavom je treba napovedati oster boj in »divje« orkestre bodisi prisiliti k redu, ali pa doseči njihovo razpustitev.

V NOVI GORICI JE TREBA USTVARITI MOČNO KULTURNO SREDIŠČE

Spet načenjamo vprašanje, ki smo ga že tolikokrat obravnavali,

Zimski motiv iz Bele krajine

Prvi primorski študentski festival

bo letos maja, ko bo sedem študentskih kulturnih skupin obiskalo 27 krajev na Primorskem

Letos maja se bodo primorski študentje predstavili svojim ljudem z množično kulturno-prosvetno manifestacijo. Prvi primorski študentski festival, ki ga organizirata Klub primorskih študentov in Postojnski akademski klub bo sovpadal s pro-

slavami desete obletnice osvoboditve in ustanovitve prve slovenske vlade. Festival se bo začel 8. maja v Sežani, nedeljo kasneje pa bo v Novi Gorici zaključek, združen s slavnostno skupščino Kluba primorskih študentov.

V festivalskih dneh bo 7 študentskih skupin obiskalo 27 primorskih krajev. V vseh skupinah bo sodelovalo okrog 160 primorskih študentov. Sodelovanje so obljubili tudi zamejsko dijaško društvo »Simon Gregorčič« iz Gorice, tržaški študentje in mladinski aktivji postojnskega okraja. Finančno pomoč pa so obljubili okrajni ljudski odbori Primorske, prav tako pa tudi predsedstvo Republiškega odbora zveze Svoboda Slovenije.

Pri Okrajnem komiteju LMS v Postojni so ustanovili odbor, ki bo skrbel za organizacijo in izvedbo programa tega festivala.

Na Goriškem bi radi odložili petrolejke

Do konca minulega leta je v Prekmurju dobilo električno luč nad devet tisoč gospodarstev. Tako v pretežni večini hiš v ravninskih in dolinskih vaseh že svetijo z elektriko. Po goriških prekmurjskih vaseh pa še vedno brlijo petrolejke. Več tisoč gospodarstev na Goriškem in v nekaterih vaseh pri Lendavi še čaka na električno luč. Ljudje v teh krajih zadnje čase posebno živo razpravljajo o elektrifikaciji svojih krajev. V mnogih vaseh že delujejo elektrifikacijski odbori in marsikje imajo kmetije že pripravljene potrebne drogove. Pripravljeni so pa tudi pomagati pri delu. Investicije, ki bodo potrebne za elektrifikacijo teh krajev, ne bodo tako visoke.

Pismo iz Zgornje Ščavnice

Zima, ki se je konec februarja začela že tako lepo poslavljati od naših Slovenskih gor, nam je marca nasula skoraj meter snega. Severnjak je zamel polj in ceste, tako da je bil nekaj dni pouk na tukajšnji šoli onemogočen. Toda ljudje so česte kmalu spluzili, vendar je pa sneg sproti na novo zapadel in onemogočil čiščenje.

Pionirji tukajšnje šole so se kar na dveh športnih dneh pomerili v raznih zimskih igrah, v smuku in sankanju.

Sedaj, ko se bliža pomlad, končujejo na tukajšnji kmetijsko-nadaljevalni gospodarski šoli pouk. Vse kaže, da bo letošnji učni uspeh boljši od lanskega. Tudi obisk je bil boljši. Hkrati zaključujejo svoje učenje tudi dekleta, ki so obiskovale kuharski tečaj. Poleti nameravajo na državnem posestvu uvesti praktični tečaj za cepljenje in druga sadjarska dela. Kmetijsko-gospodarska šola pa bo maja pridelala tridnevni izlet v Kočevje, Ljubljano in Maribor.

V okviru letošnje kmetijske-gospodarske šole se je poživilo tudi delo mladinske organizacije, ki steje sedaj 70 mladih fantov in deklet. Ustanovili so dramsko družino, ki bo prila nastopila. Na nastop se pripravljata tudi mladinski pevski zbor, ki so ga ustanovili v mladinski organizaciji. Pomladi bodo organizirali fizikolno skupino, iz katere bo pozneje zrastel Partizan.

V naše pismo spada tudi vprašanje boljših prometnih zvez. Do februarja smo imeli zvezo na avto-bus Maribor — Čnurek — Gorj. Radgona, ki se je ustavljal na Tra-lji. Potem pa je bilo to postajališče ukinitveno. Tako smo sedaj prisiljeni peščiti 10 km daleč v Lenart, ali pa celo 16 km daleč v Gornjo Radgona. Seveda so pa potem v Lenartu težave zaradi prostora v avto-busu, ki vozi v Maribor, in prav tako je spet vprašanje, če bo v Ma-

OD VSEPOVSOD

LJUTOMER

Društvo Svoboda je na zadnji seji sklenilo, ustanoviti v okviru izobraževalne sekcije ideološko izobraževalni tečaj. Le-ta bo namenjen v prvi vrsti izobraževanju vodilnih ljudi v gospodarskih organizacijah. Nadalje so tudi sklenili, da bodo vse sekcije pripravile samostojne programe za proslavo desetletnice osvoboditve, ki bo v Ljutomeru toliko bolj pomembna, ker bo povezana z dvajsetletnico ljutomerskih dogodkov, ko so delavci in viničarji pod vodstvom skupine sodelavcev »Ljudske pravice« nastopili proti takratnemu protiljudskemu režimu in se spopadli z žandarmerijo. K sodelovanju ob teh proslavah bodo povabili tudi druge kulturne skupine iz okraja.

KORENA PRI MARIBORU

Pred tednom dni so imela naša dekleta mnogo dela. Z voditeljico kuharskega tečaja tovariško Pisansky Vido so peklo, kupovale, pripravljale, skratka, imele so sto skrbi. Pomagali so jim tudi fantje iz KGS. Predvsem so jim pomagali okrasiti razred za prvo razstavo. Razstavljene predmete: torte, biskvite, razna ročna dela od jopice, nogavic, prtov in zaves je obiskalo preko 200 ljudi. Popoldne istega dne smo pa imeli tudi vesel del zaključka našega tečaja. Vsi so se pohvalno izrazili o naši mladini in njenem prizadevanju.

Pred dnevi smo tudi zaključili tečaj za izvenarmadno vzgojo ženske vaske mladine. Od 23 vpisanih deklet je tečaj uspešno opravilo 21 deklet. Drugo leto ga bomo spet pridelili. Po izpitih smo imeli tudi zabavni del

SLOVENJ GRADec

V četrtak je bila seja novoizvoljenega odbora sindikalne podružnice PTT uslužbencev okraja Slovenj Gradec. Na seji so se pogovorili o delu in nalogah podružnice v letu 1955. Predvsem je upravni odbor sklenil, da bo v bodoče kolikor se bo dalo sodelovalo v upravo Okrajne pošte ter da bodo tako probleme PTT službe reševali skupno. Sindikalna podružnica bo zlasti skrbela za pravilno dostavljanje pošte. Skrbela bo tudi za strokovno vzgojo članstva. Zlasti veliko dela pa čaka podružnico pri tarifnem pravilniku, kjer bo njena naloga pomagati odpraviti lanske napake. Omenili bi še to, da gradijo člani sindikalne podružnice planinsko postojanko na Selah pri Slovenjem Gradcu. Na seji so sklenili, da bodo takoj, ko bo vreme dopuščalo, nadaljevali dela. Menili so tudi, da bo moralo podjetje za PTT polagoma misliti tudi na namestitve avtomatskih telefonskih central v slovenskem okraju. To je vsekakor potrebno, saj je slovenski praznik okraj eden med najbolj industrijskimi kraji v Sloveniji.

POLSKAVA

Prebivalci občine Polskava bodo 23. marca proslavili občinski praznik. Pripravljani odbor je že ukrenil vse potrebno, da bo proslava kar najlepše potekala. Letos obhajamo desetletnico, ko je pod Pohorjem, v Gaju pri Zgornji Polskavi, padlo 30 talcev. Na tem mestu stoji spomenik, ob katerem bo na občinski praznik spominjska svečanost. Po tem bo pa pogostitev svojece in drugih povabljenih.

Atleti bodo prišli na račun

V Skoplju bo »Balkanski kros«, v Osijeku pa državno prvenstvo

Na začetku pomladanske sezone bodo imeli naši atleti dva velika tekmovanja v krosu: najboljši tekači Grčije, Turčije in Jugoslavije se bodo pomerili za naslov balkanskega prvaka na progi okrog skopeljskega

dega Panduroviča in drugih tekačev. V Skoplju se z vso naglico pripravljajo na sprejem gostov iz prijateljskih dežel. Sestavili so že odbor za organizacijo »Balkanskega krosa« in trasirali progo za to veliko tekmo.

v moštvenem tekmovanju pa bodo Turki najtrši orah našim tekačem. Za vsako državo bo nastopilo po 6 tekačev, v moštvenem tekmovanju pa bo računalo rezultate petih najboljših tekačev vsakega moštva.

Start in cilj bosta na stadionu, desetstisoč metrov dolga proga pa bo speljana čez travnike in parke ob obali Vardarja.

Meseca marca prirejani krosi nam bodo dali jasno sliko o kandidatih za našo reprezentanco. Že sedaj pa je jasno, da so šestorica — Mihalič, Štrifof, Ceraj, Cotinič, Pandurovič in Pavlovič trden temelj naše državne reprezentance. Naši reprezentanti bodo imeli hujšega nasprotnika v Turkih, kakor pa v grških tekačih na dolge proge. Ne smemo pozabiti, da so zlasti Turki na lanskih tekmah v Beogradu resno ogrozili naše najboljše tekače na 1500 m, zlasti pa na 5000 m. Favorit v tekmovanju samozemnikov na 10.000 m je naš Mihalič.

Medtem ko bo »Balkanski kros« velika prirediteljica aprila, bo državno prvenstvo v Osiji naša letošnja največja prirediteljica v krosu po številu udeležencev in konkurenco najboljših tekačev na dolge in srednje proge, najboljših tekmovalk, mladincev in mladink. Prvenstvo bo razdeljeno v 6 kategorij. Glavni bodo tekmovali v teku na 8000 in 4000 metrov, članice v teku na 1500 m, mladinke pa v teku na 1000 m. Mladinci do 18. leta starosti bodo tekmovali v teku na 2500 m, mladinci do 20. leta starosti pa v teku na 4000 m.

Po predlogu Atletske zveze Jugoslavije naj bi bil »Balkanski kros« 5. aprila. Državno prvenstvo pa 10. aprila. Predlog je vsekakor dober in bo bržkone sprejet. Tako bodo lahko tudi najboljši tekači v državi nastopili na državnem prvenstvu v Osijeku. Osiječani se že pripravljajo za prvenstvo Jugoslavije. Tekmovanje najboljših tekačev v državi na obali Drave bo vzorno organizirano. Poseben odbor proučuje vse podrobnosti te velike prireditelje.

Mihalič bo Osijeku ostro diktilal na 10.000 m. V kolikor se bo Štrifof odločil za daljšo progo, bo vsekakor zanimiv dvoboj med našim mladincem, Otančičem, Vipotnikom, Krstičem, Radčičem in drugimi tekači na 1500 metrov, nam bo pokazalo razmerje sil na krosih meseca marca.

Tekači in tekačice iz podeželja so po navadi presenetili v kategorijah mladincev, mladink in članic. Takšen uspeh mlajših in neznanih atletov ob bli tudi v Osijeku prijetno presenečenje in razveseljivo znamenje napredka naše atletike v tej sezoni.

PRVI DAN TEKMOVANJA ZA »SARPLANINSKI POKAL«

Mulej in Helmnith v istem času

Pri ženskah je zmagala Avstrijka Blatte Lotte

Popova Šapka, 19. marca Danes se je začelo na Popovi Šapki IX. tradicionalno tekmovanje za »Sarplaninski pokal«. Prvi dan je bilo tekmovanje v veslesalomu za moške in ženske. Sodelovali so tekmovalci iz Jugoslavije, Zahod. Nemčije, Francije in Avstrije. Švicarji niso prispeli.

Popovi Šapki izredno slabo vreme in je pihal hud veter. Zategadelj niso mogli tekmovalci doseči boljših rezultatov. Jutri bo tekmovanje v smuku na 4000 m dolgi progi. S. T.

V veslesalomu za ženske je zmagala Avstrijka Blatte Lotte v času 1:10,0. Proga je bila dolga 1200 m.

V konkurenci moških so pričakovali srdit boj med najboljšimi francoskimi in avstrijskimi smučarji. Vendar je ta boj pokazal, da so jugoslovanski tekmovalci resni nasprotniki, dasiravno niso, kakor pravi Mulej, v polni formi. V veslesalomu sta zmagala Jugoslovanci Tine Mulej in Avstrijec Helmnith v istem času 1:10,0. Proga je bila dolga 1600 m.

Nekaj dni pred začetkom tekmovanja je bilo zelo lepo vreme, zaradi česar so se lahko smučarji dobro pripravili na to tekmovanje. Danes pa je bilo na

Matevž Lukanc

VESTI IN DOGODKI

SAHOVSKI TURNIR V MAR DEL PLATI

Ivkov : Gligorič remi

Mar del Plata, 19. marca. (AFP). V sedmem kolu mednarodnega sahovskega turnirja v Mar del Plati so bili doseženi tihi rezultati: Ivkov — Gligorič remi, Szabo — Pachman remi, Rossato — Idigoras 1,0, Najdorf — Bauza 1,0, Flores — Wexler 0:1, Toran — Dodero remi, Panno — Letellier prekinjeno, Pilnik — De Grief prekinjeno.

Vrtni red po sedmem kolu: Szabo 6, Ivkov 5,5, Najdorf 4,5 (1), Rossato 4,5, Panno 4 (1), Gligorič, Pachman in Wexler 4, Flores 3,5, Dodero 3, Toran 2,5 (1), Pilnik, Letellier 2 (1), Idigoras 1,5, Bauza 1 (1), De Grief 0,5 (2).

V osmem kolu se bodo pomerili: Gligorič — Flores, Idigoras — Ivkov, Szabo — Rossato, Wexler — Panno, Pachman — De Grief, Letellier — Toran, Dodero — Najdorf, Bauza — Pilnik.

NOGOMET

Tesen poraz železničarja

Maribor, 19. marca. Danes sta se v prijateljski nogometni tekmi srečali moštva Metalac iz Zagreba in domačega železničarja. Zmagali so gostje z rezultatom 3:2 (2:0).

Gostje so presenetili z lepo tehnično igro, hitro so osvajali teren, le pred golom niso imeli strelca. Železničarji so se borili poartovno, vendar so posamezniki predložili zadrevali žogo in a tem zamujali ugodne priliko za dosego gola.

Prvi gol je dosegel Eržišnik, ki je s 30 metrov presenetil vratarja. Rezultat je v korist Zagrebčanov porabil po topi kombinaciji napada Gašpar. V drugem polovcu je Punič najprej znižal rezultat na 2:1, zatem pa iz gneče pred vrati izenačil. Zagrebčan so dosegli dve minuti pred koncem tekme zmagoviti gol zaradi napake Margotiča.

Tekmo je sodil Glavič iz Maribora.

NAMIZNI TENIS

Dolar na sedmem mestu svetovne rang-lestvice

Utrecht, 19. marca (AP). Komisija pri mednarodni federaciji za namizni tenis je objavila lestvico osmih najboljših namiznotenških igralcev in igralk, po kateri bodo igralci postavljeni na svetovnem prvenstvu: Ogimura (Japon-

TRGOVINSKA ZBORNICA V KRANJU

razpisuje mesti

pravnega referenta

in

strojepiske

Ponudbe je poslati na naslov: Trgovinska zbornica, Kranj, poštni predal 70.

VSEAMERISKE IGRE

Nov svetovni rekord v teku na 400 m

Mexico City, 19. marca. — Na atletskem tekmovanju v okviru drugih vseameriških iger je Amerikan Louis Jones postavil nov svetovni rekord v teku na 400 m. Bil je prvi v času 45,4, za njim je prispel na cilj Amerikan Lea v času 45,6, kar je prav tako bolje od svetovnega rekorda. Trejterji je bil Mashburn (ZDA). Prejšnji svetovni rekord je hranil Rhoden (Jamaika) s časom 45,8.

Larsen prvi finalist

Mexico City, 19. marca. — Prvi finalist teniškega turnirja na drugih vseameriških igrah v Mexico Cityju je Amerikan Art Larsen, ki je v polfinalu premagal Ajale (Cile) v štirih nizih 6:1, 2:6, 6:3, 6:2.

NOGOMET

Rudar (Trbovlje) danes v Ljubljani

Danes bo na stadionu Odreda prijateljska nogometna tekma med moštvom Rudarja iz Trbovlje in B moštvom Odreda. Pričetek glavne tekme ob 16. uri. V predtekmi ob 14.30 se srečata moštvi Nogometnega akademskega športnega kluba »Olimpija« in »Domžale«. Vstopnina 60 in 30 din.

Tabela XXII. prvenstva SZ

Ime	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
PRVENSTVO	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

SADNI SOKOVI so nujno potrebna hrana za doraščajočo mladino. Matere! Kupujte svojim otrokom grozdni, jabolčni ali borovničev sok (borovničev biser), ki ga proizvaža **CELEIA-SAD - Celje**

Spregovorili bomo o pubertetnikih

TRETJE NADALJEVANJE

V zadnjem sestavku smo se dotaknili nekaterih fizioloških sprememb v puberteti in njih vplivov na psihichen razvoj pubertetnika. Najno je, da starši spoznajo te fiziološke spremembe, kajti le tako bodo znali otroka pravilno poučiti. Ni prav kot mislijo nekateri, da pubertetnik odklanja

Obleka za pomlad; izdelamo jo lahko iz tropikala

š. Predvsem morajo otroka v tej dobi dobro poznati in razumeti, ter ga vzgajati in voditi. Iz nadaljnjih sestavkov bo razvidno, kakšne težave nastopajo v puberteti za starše in pubertetnika. Zavedati se moramo, da so mnoge težave naravni pojavi in so le izvor bioloških procesov. Napačno pa je, kot delajo mnogi starši, da pubertetniku ne puste v tej dobi nobene samostojnosti. Tako nepravilna vzgoja pubertetnika odtujeje in tako dobi še bolj nepravilen odnos do okolja in težko bo premagal življenjske težave.

Značilno za pubertetnika je, da je izrazito čustveno usmerjen, kar je tudi v zvezi z njegovim celotnim razvojem. Starši in vzgojitelji poznajo primere, kako začne pubertetnik pisati pesmice, v njem raste zanimanje za glasbo, morda celo komponira, z neverjetno resnostjo piše dnevnik, itd. Dnevniku zaupa več kot staršem in vzgojiteljem. V dnevniku ne najdemo sarpno bežnih vtisov, temveč se poglablja vase in lahko rečemo, da prislusne sam sebi.

Zato bom v današnjem sestavku skušala nekaj spregovoriti o čustvih v puberteti.

Puberteta je doba, v kateri mladostnik ni usmerjen več toliko navzven, temveč pričinja razglabljanje o samem sebi. Njegova čustva so silovita, prav zaradi tega se v izražanju večkrat ne obvlada. Starši sami dobro vedo, kaj vse jim sin ali hčerka v jezi pove. Včasih nad njegovimi izjavami ostrmimo.

»In to se zgodi kar čez noč,« pravijo mnogi. »Moj sin doslej ni bil takšen, le kaj se dogaja z njim?«

Pubertetnik je tudi zelo nestanovit. Danes se navduši za glasbo, jutri za likovno umetnost, itd. Komaj se nekemu področju

približa, ga že navduši drugo, petošolec piše pesmi. Nekaj časa si želi postati poet, nato ga neka razstava ali pa morda priznanje profesorja navduši za slikarja. V tem trenutku je važno, da vzgojitelj in starši pubertetnika pravilno usmerijo — nikakor pa ne smejo njegovih »umetniških ustvaritev« popolnoma zavreči. S tem doživimo samo odklon, vsaka njegova »stvaritev« je njegov lasten jaz. V tej dobi se otrok ne zanima samo za umetnost, temveč tudi za prirodo. Tu vidimo razliko, da je otrok postal pubertetnik. Le-ta lahko živi v prirodi in s prirodo, toda prirode se ne doživljuje. V tej dobi mnogokrat beži od družbe v prirodo, skuša prirodo doživeti, kajti ona nekako ščiti njegov notranji svet. In prav ta navezanost na prirodo in ljubezen do svoje zemlje je pri pubertetniku močna motivacija za potovanje.

Tudi socialna čustva dobe v puberteti nove oblike. Mladost-

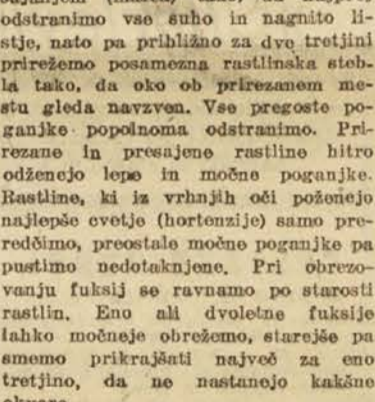
Posrečena kombinacija dvodelne obleke za pomlad. Sedelce, sprednji del in krilo so iz pepita blaga, medtem ko je jopica iz ustreznega enobarvnega blaga

Če čevljev dolgo ne nosimo

Otroci hitro rastejo in večkrat se zgodi, da se dobro ohranjeni čevljev ne morejo več nositi, ker so jim preozki. Takšne čevlje je treba dobro spraviti, da jih pozneje lahko nosi mlajši bratoc ali sestrica. Čevlje je treba predvsem dobro očistiti in posušiti, potem pa zatlačiti vanje čunjce, na katere smo prej kamili nekaj kapelj terpentinskega olja. Potem jih zavijemo še v platneno čunjo ali pa naredimo zanje posebne prevleke. Tudi čunjo ali prevleko je treba zmociti z nekaj kapljami terpentinskega olja.

Kam s podivjanimi rastlinami

Včasih vidimo na olnah dolge, preozke rastline, ki kljub vzorni negi napravijo prav neprijeten vtis. Skoraj vse rastline, zlasti pa povsod

razširjene pelargonije, zaradi pomamljanja svetlobe posini hitro rastejo — pravimo, da divjajo. Nekateri jih nevednostno, drugi iz ljubezni do njih, kar ni prijetno niti za rastlino, ki mora dojaviti sokove v nenormalno visoke pogankje, niti za človeka, ki gleda ogroženo steblo. Ker ni razloga proti obrezovanju združljivih okrasnih rastlin, kar brez pomamljanja obrežimo vse, kar se nam zdelo je v pregledu. Črtice prek njene na skiel kažejo, kako obrežemo zmerno podivjano pelargonijo. Vse rastline pa ne obrežujemo enako. Pelargonije smo navedli zgolj zaradi tega, ker so pri nas najbolj razširjene. Pri zimzelenih rastlinah (jazminca, trdoleska, mirta, lovor, lovornika) višnja bi takšna rez zelo zmanjšala njihovo okrasno vrednost. Zato jih prezimimo na svetlem in hladnem prostoru, da ne začnejo od-

SOBOSLIKAR BO PRIŠEL...

Ze lani smo videli, da je stanovanje potrebno slikanja. Ko bo prišla pomlad, se nam bodo zadelale stene sob in kuhinje še bolj sive in potrebne novega beljenja, pa zato ukrenimo vse, da bo s pomladjo v naravi tudi v naše stanovanje prišla pomlad.

Ne bo prezgodaj, da stopimo že kar zdaj k soboslikarju in se domenimo, kdaj bo prišel preslikati stanovanje. Druga leta se je namreč po 15. marcu že začela njihova sezona in potem so vse leto zaposleni.

Kaj bo še treba pripraviti? Da bomo tla čimbolj obvarovali, nabavimo dovolj starega časopisnega papirja, ki ga bomo položili po tleh kar precej na debelo, da

zavarujemo žarnice. Če bo dovolj toplo, bomo smeli tudi okna in vrata, kar bo preprih najhitreje sušil prostore, če pa bo slabo vreme, bo treba rahlo kuriti. Če s kurjenjem pospešimo sušenje, dobimo na stenah in stropu grde lise.

V kakšnih barvah bomo poslikali stanovanje smo pričeli člankom na strani »Pomenimo se se o tem« 9. januarja letos.

Ne pozabimo tudi na pritekline. Morda shramba in stranišče še nista zelo potrebna beleža, a dajmo jih kljub temu prebeliti, da jih s tem razkužimo. Veže, predsebo, kamre, koti pod stopnicami in drugi slični stranski prostori stanovanja bodo prav tako prijetno obnovljeni, če izdamo tudi za njihovo beljenje nekaj denarja.

Res bomo morali krepko zavihati rokave, ko bosta soboslikar in pleskar odšla. A naj nam ne bo žal trudi. Poberimo najprej papir. Najbolje je, da belež vsak dan sproti pometemo, da ga ne raznašamo. Z oken, vrat, tal, odstranimo apno z mehko krtačo. Poribajmo ali pomijmo tla, ostrgamo parket, ga namažimo, umijmo okenske šipe, temeljito zbršimo vse kose pohištva, lestenice, ogledala, namestimo spet vse na svoj prostor. Če je mogoče, za spremembo postavimo pohištvo kako drugače, poživimo steno s kakšno novo sliko, sobo z lončnico, mizo s prtičkom — seveda, v kolikor sredstva to dopuščajo — pa bo naš dom pomlajen in z njim vsi, ki v njem prebijejo polovico ali še več svojega časa.

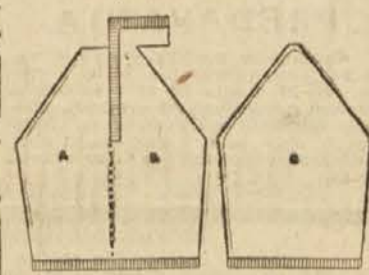

Zelo radi bi uredili prostor, kjer bi otrok ali kdo izmed staršev mirno delal. Vendar je stanovanje tako majhno. V kabinetu je malo prostora, tako da nikamor ne moremo namestiti pisalne mize. Če imamo majhno in ozko sobo, potem si uredite tako, kot kaže slika. Pod oknom ozka pisalna miza, ki ima na desni strani majhno omarico, kjer lahko spravite vse stvari, ki jih potrebujete pri delu. Tu bo dovolj svetlobe in tudi dovolj prostora. Majhen okrogel stolček tudi ne bo zavzel veliko prostora. Polička nad pisalno mizo, pritrjena na zid, bo tudi prav prišla za knjige ali kaj podobnega.

ZA PRIDNEROKE

Pulover začnemo plesti spodaj, in sicer s patentnim vzorcem. Kroj A je polovica hrbtnega dela. Koliko pentelj bomo nasluje zavisil od velikosti kroja in od volne. Najprej na-

pletemo približno 20 vrst patenta, nato na delamo same desne pentlje in dodajamo na vsaki strani vsakih deset vrst po eno pentljo. Do mesta, kjer začnemo snemati postrani, npletemo približno 30 cm. Nato snemamo na vsaki strani v vsaki vrsti po eno pentljo, dokler nam ne ostane

na pletilki 30 pentelj, ki jih zadelamo v eni vrsti.

Sprednji del (kroj B) pletemo tako kot zadnji, dokler ne začnemo snemati. Hkrati pa začnemo snemati ob straneh, posnamemo na sredini naokraj 20 pentelj, kamor naknadno pripetemo patent okrog vratnika. Kako pletemo ovratnik, je najbolje razvidno iz kroja B. Ko smo končali snemanje za rokavni izrez, dodamo 15 pentelj na strani, kjer smo snemali in pletemo približno 30 vrst. Zaključimo s patentom približno 20 vrst, kateremu dodajamo na vsaki vrsti na vogalu (glej kraj B zgoraj) po eno pentljo. Prav tako pletemo patenti, ki bodo navpično pri ovratniku. Le-tega nasnujemo in pletemo posebej oziroma naknadno.

Rokav (glej kraj C) začnemo na približno 80 pentelj in ga pletemo kot sprednji ali zadnji dol, samo da nam na koncu ostane samo 5 do 10 pentelj, ki jih nenaekrat posnamemo.

Pletenje polikamo, posamezne dele sestavimo in sešijemo, če je rokav preozek, naredimo gubo, ki jo z gumbom prišijemo tako, da se rokav oprime roke, kar je razvidno iz skice.

Varčujemo z denarjem, besedami in časom

Varčevanje je neizmerne pomena za posameznika in za skupnost. Zato je zelo žalostno, da prav varčevanje čisto mačehovsko zapostavljamo in le preveč radi pozabljamo, da je varčevanje tista lastnost, iz katere posredno ali neposredno izhajajo vrline: skromnost, delavnost, vztrajnost, preudarnost, potrpežljivost — in še mnoge druge. Vsak posameznik, pa tudi kolektivi bi morali skrbeti za vzgojo v varčevanju, kajti šele takrat, ko bomo varčevali vsi in v vsem, bomo lahko dosegli blagostanje in zadovoljstvo.

Človek, ki varčevanja ne pozna, zapade v življenju v velike težave, pa tudi v napake in celo v kriminal. Vsi, ki imamo opravka z otroki, bi se morali tega zavedati in zato posvetiti veliko pozornosti vzgoji varčnosti. Varčevanje je ena izmed tistih temeljnih lastnosti, ki jih je treba otroku vcepiti že v mladosti.

Otroka za varčevanje kaj hitro navdušimo. Če mu kupimo hranilnik, smo mu naredili veliko veselje. »Srebrni šparovčki«, ki jih izdaja Mestna hranilnica v Ljubljani, so imenito sredstvo za navajanje otroka k varčevanju. Posebna privlačnost hranilnika je v tem, da je »srebrn« in pa da nima ključka in ga more odpreti samo Mestna hranilnica,

čec, s katero naj upravlja. Za »prvrčak« bo dovolj 20 dinarjev. Poiščimo čist, čim manj zmečkan bankovec — morda bo še bolje, če bosta dva po 10 dinarjev — razložimo otroku pomen in važnost denarja v življenju ter težko delo, s katerim si denar zaslužimo. Pojasnimo mu, da morata očka in mamica varčevati, če hočeta imeti denar za vse življenjske potrebe. Povejmo mu, da bo dobil vsak mesec 20 dinarjev, ker je že razumen in moder; poučimo ga, naj z denarjem pravilno ravna. Če je naša razlaga resna in odločna, bo nedvomno laskala otrokovi duši, saj se bo počutil nam enakega, odraslega; potrudil se bo, da bo preudaren in previden. Brez skrbi mu bomo — kadar ga pošljemo v trgovino — zaupali tudi večji znesek. Ne bo ga izgubil in si tudi ne bo brez dovoljenja kupoval sladkarij, kakor se to sicer dogaja.

Varčevanje pa ne zajema samo denarja, ampak tudi vse prirodne dobrine, materialna sredstva, čas, pa tudi besede. Na vse to pa premo ali nič ne mislimo, kadar govorimo o varčevanju.

Otroke je treba vzgajati v varčevanju vseh sredstev. (Tudi odraslim taka vzgoja ne bi prav nič škodovala.) Ne samo, kar je moje, tudi kar je tvoje, oziroma skupnostno, je treba skrbno čuvati. Z vsem moramo varčevati. Vseposvdo je treba uvesti skrbno ekonomijo, varčno gospodarstvo. Urimo otroke v tem že pri igračah, jedi, obleki, zvezkih, knjigah itd.

Tako jopico lahko sešijemo iz starega prekratkega in ponošenege plašča

to se pravi, ustanova, kamor hodijo samo odrasli. Ponosno predloži cicibanček težak hranilnik pred uradnik in če ta pri sprejemu zavzame nekako svečan položaj, se otrok počuti odraslega, samozavestnega, imenitnega in zato uvidi, da se je bilo vredno odreči liziki ali žvečilnemu gumiju. Prihodnjic bo varčeval še z večjo vnemo.

Ni dovolj, da navajamo otroka, da varčuje in meče denar v svoj hranilnik, treba ga je naučiti tudi pravilnega odnosa do denarja in pravilnega ravnanja z denarjem. Zelo napačno je, če pred otrokom tarnamo, da denar ni nič vreden itd. S tem otroku sproti uničujemo voljo za varčevanje.

Nekateri vzgojitelji menijo, da je otroka glede denarja čimdalj treba držati na »špagici«, vendar temu ni tako. Velik pomen za pravilen odnos do denarja ima tudi to, da otroku čimprej damo denar, da z njim samostojno gospodari. Ko otrok začne hoditi v šolo, dobi že dolžnosti in obveznosti. Pametno je, da mu damo nekaj »mesečne pla-

meljnih lastnosti, ki jih je treba otroku vcepiti že v mladosti. Otrok za varčevanje kaj hitro navdušimo. Če mu kupimo hranilnik, smo mu naredili veliko veselje. »Srebrni šparovčki«, ki jih izdaja Mestna hranilnica v Ljubljani, so imenito sredstvo za navajanje otroka k varčevanju. Posebna privlačnost hranilnika je v tem, da je »srebrn« in pa da nima ključka in ga more odpreti samo Mestna hranilnica,

Naučimo jih, da bodo znali varčevati čas, da ga bodo pravilno izkoristili, da si bodo znali odrediti čas za učenje in čas za razvedrilo. Otrok, ki si zna razdeliti čas, ga ima dovolj za učenje in igro. Njegove naloge so spisane lično, njegovo učenje je solidno, njegova igra vesela, ker ima za vse dovolj časa.

Velikega pomena za življenje je tudi varčevanje z besedami. Koliko žalosti, jeze in razburjenja so že povzročile besede. Tudi na to varčevanje je treba misliti že pri otroku. Nekateri otroci kar naprej »čebljajo«. Mnogim staršem to ugaja, otrok je »brihten«, toda to »brihtnost« bi bilo treba usmeriti v drug tir in otroka naučiti, kdaj naj govori in kaj naj govori, oziroma, kako naj govori. Navaditi ga je treba, da bo znal smiselno govoriti — z malo besedami veliko povedati — pa tudi smiselno molčati. Otrok, ki ve, kdaj sme govoriti in kdaj ne, bo postal preudaren, objektivnen, resen človek, v pravem pomenu »mož beseda«, na njegove besede se bomo lahko zanesli.

Zanesljivi ljudje pa so temelj in sreča vseh dežel in vseh čelov. T. P.

Nasveti

Pri mesarju ste dobili zelo žilavo meso. Če ga nameravate kuhati, dodajte vodi, v kateri ga kuhate, eno do dve žlici kisa.

Če hočete ublažiti vonj po ribah, kadar jih kuhate, dolijte vodi nekoliko mleka.

Goveja juha postane motna, če jo med kuhanjem zalivate z mizjo. Zato pristavite že v začetku dovolj vode, če pa se vam je le povrrela, dolijte juhi vrelo vodo.

Stročnice, fižol, grah in druge, zelo dobro ohranite in se v njih ne nadejte črvl, če jih posipate s soljo. Na en kilogram zrna vzamemo žlico soli.

Včasih se vam zgodi, da presolite katerikoli omako. Poskusite si pomagati z nekoliko mleka. Če pa ste presolili juho, kuhajte v njej srebrno žlico.

Če hočete, da bo koža svinjske pečenke lepo zapečena in da bo koža hrustala, jo pred pečenjem namočite za nekaj minut v vročo vodo. Potom jo narezite na majhne kvadrate. Potom jo pecite s kožo, obrnjeno navzgor, šele nato pa pečenko obrnete. Važno pa je, da pečenca ni prevroča.

DNEVNE NOVICE

Čestitke

Mariji Volkarjevi želi skorajšnje popolno okrevanje Jelka S.
Teti Mariji Pečirer, ki se zdravi na kirurški kliniki, želijo, da bi bila spet kmalu med nami - Jadranka, Dobrin in ostali.

VPISOVANJE OTROK, ROJENIH LETA 1948, V I. RAZRED OSNOVNIH ŠOL NA OBMOČJU MLO LJUBLJANA ZA ŠOLSKO LETO 1955-56

Da bi se lahko pravočasno uredili nemoten začetek pouka v šolskem letu 1955/56, bodo uravnavatelji osnovnih šol na območju MLO Ljubljana vpisovali v I. razred otroke, ki so bili rojeni leta 1948 in še ne obiskujejo šole.

Da bi se lahko pravočasno uredili nemoten začetek pouka v šolskem letu 1955/56, bodo uravnavatelji osnovnih šol na območju MLO Ljubljana vpisovali v I. razred otroke, ki so bili rojeni leta 1948 in še ne obiskujejo šole.

Da bi se lahko pravočasno uredili nemoten začetek pouka v šolskem letu 1955/56, bodo uravnavatelji osnovnih šol na območju MLO Ljubljana vpisovali v I. razred otroke, ki so bili rojeni leta 1948 in še ne obiskujejo šole.

Da bi se lahko pravočasno uredili nemoten začetek pouka v šolskem letu 1955/56, bodo uravnavatelji osnovnih šol na območju MLO Ljubljana vpisovali v I. razred otroke, ki so bili rojeni leta 1948 in še ne obiskujejo šole.

Da bi se lahko pravočasno uredili nemoten začetek pouka v šolskem letu 1955/56, bodo uravnavatelji osnovnih šol na območju MLO Ljubljana vpisovali v I. razred otroke, ki so bili rojeni leta 1948 in še ne obiskujejo šole.

Da bi se lahko pravočasno uredili nemoten začetek pouka v šolskem letu 1955/56, bodo uravnavatelji osnovnih šol na območju MLO Ljubljana vpisovali v I. razred otroke, ki so bili rojeni leta 1948 in še ne obiskujejo šole.

Da bi se lahko pravočasno uredili nemoten začetek pouka v šolskem letu 1955/56, bodo uravnavatelji osnovnih šol na območju MLO Ljubljana vpisovali v I. razred otroke, ki so bili rojeni leta 1948 in še ne obiskujejo šole.

Da bi se lahko pravočasno uredili nemoten začetek pouka v šolskem letu 1955/56, bodo uravnavatelji osnovnih šol na območju MLO Ljubljana vpisovali v I. razred otroke, ki so bili rojeni leta 1948 in še ne obiskujejo šole.

Da bi se lahko pravočasno uredili nemoten začetek pouka v šolskem letu 1955/56, bodo uravnavatelji osnovnih šol na območju MLO Ljubljana vpisovali v I. razred otroke, ki so bili rojeni leta 1948 in še ne obiskujejo šole.

Da bi se lahko pravočasno uredili nemoten začetek pouka v šolskem letu 1955/56, bodo uravnavatelji osnovnih šol na območju MLO Ljubljana vpisovali v I. razred otroke, ki so bili rojeni leta 1948 in še ne obiskujejo šole.

Da bi se lahko pravočasno uredili nemoten začetek pouka v šolskem letu 1955/56, bodo uravnavatelji osnovnih šol na območju MLO Ljubljana vpisovali v I. razred otroke, ki so bili rojeni leta 1948 in še ne obiskujejo šole.

Da bi se lahko pravočasno uredili nemoten začetek pouka v šolskem letu 1955/56, bodo uravnavatelji osnovnih šol na območju MLO Ljubljana vpisovali v I. razred otroke, ki so bili rojeni leta 1948 in še ne obiskujejo šole.

Da bi se lahko pravočasno uredili nemoten začetek pouka v šolskem letu 1955/56, bodo uravnavatelji osnovnih šol na območju MLO Ljubljana vpisovali v I. razred otroke, ki so bili rojeni leta 1948 in še ne obiskujejo šole.

Da bi se lahko pravočasno uredili nemoten začetek pouka v šolskem letu 1955/56, bodo uravnavatelji osnovnih šol na območju MLO Ljubljana vpisovali v I. razred otroke, ki so bili rojeni leta 1948 in še ne obiskujejo šole.

Da bi se lahko pravočasno uredili nemoten začetek pouka v šolskem letu 1955/56, bodo uravnavatelji osnovnih šol na območju MLO Ljubljana vpisovali v I. razred otroke, ki so bili rojeni leta 1948 in še ne obiskujejo šole.

Da bi se lahko pravočasno uredili nemoten začetek pouka v šolskem letu 1955/56, bodo uravnavatelji osnovnih šol na območju MLO Ljubljana vpisovali v I. razred otroke, ki so bili rojeni leta 1948 in še ne obiskujejo šole.

Da bi se lahko pravočasno uredili nemoten začetek pouka v šolskem letu 1955/56, bodo uravnavatelji osnovnih šol na območju MLO Ljubljana vpisovali v I. razred otroke, ki so bili rojeni leta 1948 in še ne obiskujejo šole.

Da bi se lahko pravočasno uredili nemoten začetek pouka v šolskem letu 1955/56, bodo uravnavatelji osnovnih šol na območju MLO Ljubljana vpisovali v I. razred otroke, ki so bili rojeni leta 1948 in še ne obiskujejo šole.

Razstava J. M. Kremser-Schmidta. Danes ob 11 bo v Narodni galeriji predaval o razstavljenih slikah prof. Mirko Subic.

Dolgo pogrešana dobra sol za kopeli se zopet dobi. Zahtevajte v parfumerijah samo odlično JELA kopalno sol. Osvežuje in krepi živce.

REGISTRACIJA MOTORNIH VOZIL ZA LETO 1955. Redne letne tehnične preglede motornih vozil s podajanjem prometnih dovoljenj bodo izvajala tajništva za dovoljenje zadeve OLO (MLO) po naslednjem razporedu: Ljubljana mesto in okolica od 24. marca do 10. maja, Maribor mesto in okolica od 25. marca do 19. maja, Celje od 25. marca do 23. aprila, Kranj od 24. marca do 16. aprila, Radovljica od 25. marca do 6. aprila, Ptuj od 24. marca do 30. marca, Krško od 24. marca do 2. aprila, Gorica od 24. marca do 7. aprila, Slovenj Gradec od 24. marca do 2. aprila, Ljutomer od 31. marca do 6. aprila, Novo mesto od 4. aprila do 9. aprila, Sošanj od 4. aprila do 9. aprila, Murska Sobota od 7. aprila do 13. aprila, Sežana od 8. aprila do 12. aprila, Tolmin od 8. aprila do 15. aprila, Crnomelj od 11. aprila do 13. aprila, Trbovlje od 11. aprila do 20. aprila, Posojna od 13. aprila do 27. aprila, Kočevje od 13. do 20. aprila 1955.

Priradostno društvo vabi na predavanje dr. ing. Vlado Tregubova: Od cedrovih gozdov na Atlasu do Atlantske obale. Predavanje spremlja številni barvni diapozitivi. Predavanje bo v torek, 22. marca ob 20 v prirodoslovni predavalnici Univerze, vhod iz Gosposke ulice. Starši in vzgojitelji! V torek, dne 22. marca 1955 ob 20 bo III. predavanje iz cikla predavanj »O pubertetni« - »O nekaterih vprašanih spolne vzgoje«. Predava prof. dr. Leon Zlebnik. Predavanje bo v dvorani I. dr. gimnazije, Vegova 11.

GLEDALIŠČA. SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE DRAMA. Nedelja, 20. marca ob 15: Golia: »Princesa in pastirček«. Izven in za red podeželje. Ob 20: Ustinov: »Trobi, kakor hoče«. Izven in za podeželje. Ponedeljek, 21. marca: Zaprt. Turek, 22. marca ob 20: Ustinov: »Trobi, kakor hoče«. Abonma E. Sreda, 23. marca: Zaprt. Četrtek, 24. marca: Zaprt.

OPERA. Nedelja, 20. marca ob 15: Donizetti: »Lucia Lammermoorska«. Zaključena predstava za okraj Kamnik. Ponedeljek, 21. marca: Zaprt. Turek, 22. marca ob 19:30: Prokofjev: »Zaljubljen v tri oranže«. Abonma red U.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA. Gledališča pasaja. Nedelja, 20. marca ob 20: Mira Mihelič: »Zlati oktober«. Izven. Sreda, 23. marca ob 20: John van Druten: »Grlice glas«. Izven.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE Ljubljana, Mestni dom. Nedelja, 20. marca ob 16: Goerner: »Pepelka«, pravljica igra z godbo, petjem in plesom. - Populdska predstava. Izven. Ob 20: Dobričanin: »Skupno stanovanje«, komedija. Večerna predstava. Izven. Razprodano.

SKUD »TINE ROZANC« LJUBLJANA Trg OF 3 (pri kolodvoru). Nedelja, 20. marca ob 16: D Dobričanin: »Skupno stanovanje«. Prodaja vstopnic v soboto od 10 do 12 in od 16 dalje, v nedeljo pa od 10-12 in od 14 dalje.

VESTI IZ MARIBORA. Dežurna lekarna v nedeljo, dne 20. marca 1955: lekarna »Planinka«. Glavni trg 20. - Od 9 zvečer do 6 zjutraj se izdajajo zdravila na zdravniške recepte, napisane isti dan ali noč. KINO PARTIZAN: Ameriški film: »Julij Cozare«. UDARNIK: Ameriški film: »Dvojno življenje«. POBRZJE: Ital. film: »Dekleta s španskega trga«. STUDENCI: Angleški film: »Veseli Norman«.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE. Nedelja, 20. marca ob 15: Twin-Blaž: »Kraljevič in berače«. Izven in za red podeželje. Ob 19:30: Puccini: »Madame Butterfly«. Izven. Umetnostna galerija - Maribor. Dne 20. marca ob 11 bo otvoritev razstave britanskega lepaka. Razstavljenih bo 67 lepakov.

DROBNI OGLASI. KNJIGOVODJO (KINJO), z ustreznimi praktično sprejeto časovno ali za stalno knjižnico zadruge Sevnica ob Savi. Nastop zadržan takoj. Plača po dogovoru. KOMERCIALIST, z daljšo prakso, vešč angleščine, nemščine in francoščine v govoru ter korespondenci, prost z majem, išče službo. Ponudbe pod »Vesten«. 1029

RACUNOVODJO (-kinjo) sprejme mlado kandidatko »Krina«, Ljubljana, Linhartova ulica. Ponudbe z navodno dosežanimi zaposelitve pošljite podjuzij. Plača po tarifnem pravilniku. 1043

KUHARICO oziroma oskrbnico za naš dom na Bledu iščemo za takoj, po možnosti s priporočilom. Zelim mlajšo upokojenko. Prejemki po dogovoru. Lastno pisano pooblastilo. Knjižničarica, potrebuj upravnega nasada, spalnega in poldebelega sadnega drevoja za obrat Križ. - Administratorja (-ko) potrebujemo za pisarno uprave. Pogoji je znanje strojepljisa. Urejal bo tudi plačilne liste in ostali arhiv. Prijave z življenjskim v upravo v Menguš 44. Stanovanje za samca preskrbljeno. 1050

INDUSTRIJSKO PODJETJE »Kremenica«, Krmelj, eksploatacija kremenčevega peska, razpisuje mesto tehničnega vodje in računovodje s predpisano šolsko izobrazbo in vsaj 5 let prakse v navedeni strojni. Plača po tarifnem pravilniku. Nastop s 1. aprilom. Ponudbe poslati na občinski ljudski odbor Krmelj. 1038

KUHARICO, kvalificirano, z večletno prakso, srednjih let, sprejme s 1. aprilom 1955 ali po dogovoru Dom onemoglih, Muretinci. Plača po uredbi. Resne ponudbe z navodno dosežanimi službovanja je naslodi na »Dom onemoglih, Muretinci, pošta Gorisnica pri Ptuj. 1037

TOVARNEI PROIZVODNJA Preveznam predstavnštvo za Beograd, Srbijo. Pisarna, telefon v centru Beograda. Več direktno. Ponudbe pod »Beograd 907« v upravo lista. 1038

PISARNIŠKO URADNICO potrebuj Bolsko tajništvo. Pogoji: znanje strojepljisa, pisarniški in knjigovodski poslov, samostojen in ugoden nastop. Tekstilni tehnikum, Kranj. 1040

STROJNEGA TEHNIKA z najmanj petletno prakso, in strojnega ključničarja z večletno prakso - sprejemno, Namestitev takoj. - Plača po tarifnem pravilniku. - »Planica-Sport«, Ljubljana, Likozarjeva 10. 1054

ENODRŽINSKO HIŠO, vseljivo, z vrtom in vsem komfortom, prodajo. Veber A. M., Celje, Drapšnova 38. C 96

ZAMENJAM lepo komfortno enostanovanjsko, enonadstropno vilo v Mariboru, novejšega datuma, z lepim vrtom 400 kvadratnih metrov, za enakovredno vilo v Ljubljani. Ponudbe v upravo Ljudske pravice pod »Komfortno«. ZBRIRKO gramofonskih plošč s partizanskimi nazevi. Kupljino. Ponudbe Delavski knjižnici, Prešernova cesta št. 42. 1039

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »KOMUNA« Angleški film »Smeh v raj« Tednik samo pri zadnjih dveh predstavah. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10 matineja istega filma. - V glavni vlogi Alastair Sim in Fay Compton. Prodaja vstopnic od 9-11 in od 14 dalje, za matinejo pa od 8 dalje. Danes zadnjikrat!

KINO »SOČA« Francoski barvni film »Grof Monte Cristo« II. del. Brez tednika. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 9-11 in od 15 dalje. V glavni vlogi Jean Marais in Lia Amanda.

KINO »UNION« Franc. barvni film: »Grof Monte Cristo I. del. Brez tednika. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10 matineja istega filma. - V glavni vlogi Lia Amanda in Jean Marais.

JESENICE: »RADIO« Avstrijski film: »Dva v avtu«. Predstave ob 16, 18 in 20. Dopoldne ob 10 matineja po znižanih cenah. »PLAVZE« Ameriški športni film: »XV. olimpiada v Helsinkih«. Predstave ob 16, 18 in 20. Dopoldne ob 10 matineja po znižanih cenah. CELJE: »UNION« Danski film: »Svet vsa tu«. V glavni vlogi Pat in Patachon. Predstave ob 16, 18 in 20. »DOM« Ital. film: »Nehvaležno srce«. Predstave ob 16, 18 in 20. »LITOSTROJ« Angleški film: »Hobson v škripcih«. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom prve predstave.

KINO »SLOGA« Amer. film: »Slavolok zmage«. Brez tednika. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10 matineja istega filma. V glavni vlogi Ingrid Bergman in Charles Boyer. Prodaja vstopnic v obeh kinematografi od 9-11 in od 14 dalje, za matinejo pa od 8 naprej.

KRANJ: »STORŽIČ« Dopoldne ob 10 matineja jugosl. filma: »Ešalon dr. M.« - Ob 15 in 19 ameriški film: »Samo naš«. - Ob 17: Ameriški film: »Trinajsto pismo«. - Ob 21. premiera slov. filma: »Sadko«. - »SVOBODA« Ameriški film: »Trinajsto pismo«. - Predstavi ob 18 in 20.

KINO »ŠIŠKA« Angleški film »Zlata mrzlica« V glavni vlogi Chips Rafferty in Jane Barrett. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje. Sledi premiera brazilskega filma: »Razbojnik«. Film, ki je bil nagrajen s posebno nagrado za glasbo, je prvi brazilski film v Ljubljani.

KINO »TRIGLAV« Ameriški barvni film »Charleyjeva tetka« Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 10-11 ter od 15 dalje. Danes zadnjikrat. JUTRI: Premiera brazilskega filma »RAZBOJNIK« (O' Cangaceiro): Film je bil nagrajen s posebno nagrado za glasbo in je prvi brazilski film v Ljubljani

CELJSKE VESTI. MESTNO GLEDALIŠČE CELJE. Nedelja, 20. marca ob 15:30: Shakespeare: »Hamlet«. Izven. Turek, 22. marca ob 20: Friedrich Forster: »Sivec«. Premiera. Premierski abonma in izven. Četrtek, 24. marca ob 20: Friedrich Forster: »Sivec«. Abonma red Četrtek in izven. Petek, 25. marca ob 15: Friedrich Forster: »Sivec«. I. solski abonma. Sobota 26. marca ob 20: Friedrich Forster: »Sivec«. Abonma red Sobota (delavski) in izven. Nedelja, 27. marca ob 15:30: Friedrich Forster: »Sivec«. Abonma red Nedelja in izven.

VESTI Z JESENIC. MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE. Nedelja, 20. marca ob 15: P. Petrovič: »Ploha«. Zveze z vlakci ugodna

VESTI IZ KOPRA. GLEDALIŠČE V KOPRU. Nedelja, 20. marca ob 19: R. Ferdinandi: »3. enas«. Gostovanje SNG Trst pri Sv. Antonu. Nedelja, 20. marca ob 19: Tiemeyer: »Mladost pred sodiščem«. Gostovanje v Sečovljah. Ponedeljek, 21. marca: Zaprt. Turek, 22. marca ob 20: Tiemeyer: »Mladost pred sodiščem«. Gostovanje v Piranu. Sobota, 26. marca ob 20: Roland: »Stirje za volanom«. Gostovanje v Izoli. Petek, 1. aprila ob 20: Z. Konfino: »V soboto se poročim«. Premiera v Kopru.

VESTI IZ KRANJA. PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ. Nedelja, 20. marca ob 16: Joseph Kesselring: »Aržen in stare čipke«. Izven in za podeželje.

PREDAVANJA

Geografsko društvo Slovenije vabi na javno predavanje, ki bo v sredo, dne 23. marca ob 20 v balkonski dvorani na univerzi. O nastanku kraških ravnin bo predaval dr. Josip Roglič, univ. prof. v Zagrebu in član Mednarodne komisije za proučevanje krasa.

Množične organizacije občine Kozje sporočajo, da je nenadoma umrl njih zvesti sodelavec in odbornik

JANKO OPREŠNIK-ZEČ kmečki sin. Dobrega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu. Občinski ljudski odbor, Kozje Osnovna organizacija ZKS, Kozje Občinski odbor SZDL, Kozje Občinski odbor ZB NOV, Kozje Kmetijska zadruga, Kozje

Sporočamo žalostno vest vsem prijateljem in znancom, da je preminil po kratki in hudi bolezni naš nadvse ljubljeni mož, očka, dedek, stric in brat

JOŽE MARTINEC delavec Tiskarne »Ljudske pravice« Nepozabnega pokojnika bomo spremili iz hiše žalosti v ponedeljek, dne 21. marca ob 16. uri na pokopališče v Rudniku. Ljubljana, dne 19. marca 1955. Žalujoči: žena, otroci, brat in sestre, družina Krašovci in ostalo sorodstvo.

Vodstvo podjetja Tiskarne »Ljudske pravice« naznaja žalostno vest, da je po kratki in težki bolezni umrl tovariš

Jože Martinec delavec Tiskarne »Ljudske pravice« Pogreb pokojnika bo v ponedeljek, dne 21. marca ob 16. uri na pokopališče na Rudniku. Zvestega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu.

Umrl so v Ljubljani

Babič Marija, gospodinja. Pogreb bo danes ob 10.30 na Žalah. Tominec Oskar, upokojenec. Pogreb bo danes ob 14.30 na Žalah.

Umrl je moj mož Srečko Močivnik železniški uslužbenec. Pogreb bo v ponedeljek popoldne ob 16. uri z Zal na ljubljansko pokopališče. Žena Minka in sorodstvo. Sevnica, Grosuplje, Ljubljana, Maribor, Koper, 19. marca 1955.

Hotel VICKI BAUM Šangaj ROMAN

V naslednjih letih se je večkrat pripetilo, da so po cestah streljali in se borili ob mestnih zidovih, toda veliki Čangovi hiši se ni zgodilo nič hudega, kajti bankir Čang si je znal zmeraj zagotoviti prijateljevstvo tistih, ki so bili slučajno na krmilu. Na dvoriščih, v hišah in na vrtovih je teklo življenje enakomerno in prijetno. Tako je Yutsing dorasčal v mehki pokrajini zahodnega jezera, ob lepih bregovih, sredi hiš bogatih in mogočnih, obdan s templji in bogovi. Tisoč Bud je bilo vklesanih v stare skale Lingyina. Ponoči so drseli čolni po gladkem jezeru, v njih so ljudje jedli in prepevali. Zjutraj je ležala nad pokrajino rožnata megla, v kateri so visoke koničaste pagode kar nekam plavale. Tako se je spletlo mnogo krožečih vlaken v blago, iz katerega je bil narejen Čang Yutsing, ko je prišel v Šangaj v St. Johnovo šolo. Nagib, ki je napotil njegovega očeta, da ga je vzel iz hiše in družine, je bil dovolj smešen, čeprav je Čang Bogum kar besnel

od jeze. Ko je namreč mati nekod odšla v tempelj počivajočega oblaka, so očetove priljeznice izkoristile redko priložnost, da so prišle s svojega dvorišča in iz paviljona in se izprehajale po vseh dvoriščih. Takrat je imel Čang štiri priljeznice, lepa, mlada dekleta, ki jih je bil izbral in kupil na raznih trgih. Bile so kar pijane od drobca svobode, ki so je uživale tisto popoldne, in njih smeh in vrišč se je razlegal čez vse strehe. Morale so se smrtno dolgočasiti v svojem paviljonu in v odsotnosti svojega gospodarja. Zlatim ribicam so metale riževega zrna v ribnik, prevračale želve na hrbet, da so opletale z nožicami, in žvižgale so kratke tone pticam v kletkah, visečih na stebrih galerij. Yutsing v dolgi modri obleki, z držalom čopičev in škatlico za barve, s knjigo, skromno stisnjeno pod pazduho, jim je prišel v roke. Skušal se jim je izmuzniti in poveseljenih oči doseči svojo sobo. Toda uganjale so tako ljubke norčije in na hrbtu ležeče želve so zanimale tudi njega, tako da se je začel naposled smejeti in da je pozabil na vse dostojanstvo edina in mladega študenta. Končalo se je tako, da so vzela dekleta gospodiča s seboj v svoj paviljon, da so se igrala z njim, kakor z voljno in razburjeno živo lutko, in da je bil že pijan ter ves belo in rdeče nalepotičen, ko ga je našla teta. Ker so ga bile priljeznice natlačile s slaščicami in riževim vinom, mu je bilo vso noč tako slabo, da je v postelji večkrat bruhal. Drugo jutro je prispel oče iz Šangaja in mati se mu je pritožila. Yutsing oče, velik gospod, je odšel v paviljon in premlatil dekleta. Potem so pobrali otroka in ga odpeljali v Šangaj.

Pritisk zahodne izobrazbe na njegovo kitajsko detinstvo je bil tako surov, da ga je Yutsing prenesel samo zato, ker je bil Kitajec. Kakor voda s svojo zmeraj vodoravno gladino, takšna je tudi kitajska čud, ki odteče iz vsakega nemira nazaj v mir. Yutsing je bil otrok in Kitajec in se je kmalu prilagodil, ker bi mu bilo delalo težave, da tega ni storil. Učil se je angleščine in proučeval biblijo. »Oče naš, ki si v nebesih in na zemlji -«, to je razumel. Bilo je malone kitajsko, družina krščanskih bratov z očetom nad njimi. Navdušil se je za Jezusa, ki je hodil okrog v belem oblaku in bil z ljudmi dober in prijazen. Jezus je lahko obujal mrtve, tega Konfucij ni mogel, ki mu je o njem pripovedoval, združila v eno. Tudi učitelj je bil belo oblečen, vsaj poleti, in z otroki je bil prijazen. In tako si je Yutsing za zmeraj zamislil Jezusa takšnega, kakršen je bil častiti Thomas Warren, ki je poučeval verouk. Čang Yutsing se je dal rad krstiti in na lastno prošnjo je dobil ime John. Ker so delali Američani vse narobe, so postavili tudi njegovo ime na glavo in napravili iz Čanga Yutsinga Johna Čanga. Tu je bilo vse drugačno: obleka, postelja, molitev, pozdrav, notranje jedro življenja. Knjige so se odpirale zadržano namesto spredaj in pisava je tekla po strani namesto od zgoraj navzdol. Tu so nosile ženske dolga krila, moški pa jopice in hlače, proti vsem običajem. Doma je bilo nevljudno zapreti vrata, tu pa jih ni smel pustiti odprtih. Najteže pa je bilo Johnu stisniti človeku v pozdrav roko, namesto da bi stisnil svojo, kajti to se mu je zdelo nevljudno in bilo je tudi neprijetno.

RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za nedeljo, 20. marca
 Poročila: 6.05, 7.00, 12.30, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.
 6.00-8.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! (Pester glasbeni spored) - vmes ob 6.30 Pregled tiska - 7.15-7.30 Reklame - 7.30-7.35 Radijski koledar in prireditve dneva - 8.00 O športu in športnikih: Ravne na Koroskem in Velenje - dve novi športni središči - 8.15 Domače pesmi za prijetno nedeljsko jutro - 9.00 Otroška predstava: James Krüss, prev. Mitja Mejak: Pevsko tekmovalstvo zajcev na Goljavi (ponovitev) - 9.50 Glasbena medija - 10.00 Družinski pogovori: Janez Bitenc: Glasbena vzgoja otroka v družini - II. del - 10.10 Dopoldanski koncert - 11.00 Oddaja za Beneške Slovence - 11.20 Lahek opoldanski glasbeni spored - 12.00 Pogovor s poslušalci - 12.10 Partizanske pesmi - 12.45 Zabavna glasba, vmes reklame - 13.00 Pol ure za našo vas - 13.30 Zeleli ste - poslušajte! - 15.15 Lahka glasba - 15.30 »Po naši lepi deželi« - Drago Flisar: Prekmurje - 16.00 Promenadni koncert - 17.00 Fred von Horschelmann: Ladja Esperanza (ponovitev) - 18.20 Od operete do modernih ritmov - 19.00 Radijski dnevnik - 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame in objave
 20.00 Kaj bo prihodnji teden na sporedu - 20.15 Večerni operni koncert - 21.00 Kulturna kronika - Zoran Križnik: Mednarodna grafična razstava - 22.15-23.00 Nočni koncert sodobne simfonične glasbe.
 22.15-23.00 UKV program: Plesna glasba - 23.00-24.00 Oddaja za tujino na valu 327,1 m (Prenos iz Zagreba).

**OBVESTILO VSEM PODJETJEM
 KOVINSKO-PREDELOVALNE INDUSTRIJE**

V okviru kontingenta uvoza in predelave valjanega in vlečenega materiala panoge 114 so odobrena za skupino podjetij kovinske predelovalne industrije devizna sredstva za nabavo najnujnejših potreb po tem materialu iz uvoza in predelave.

Da bi dosegli med zainteresiranimi podjetji sporazum o razdelitvi teh sredstev, bo 24. marca ob 11. uri skupen sestanek v prostorih Trgovinske komore LR Hrvatske v Zagrebu, Ruzveltov trg 2.

Zainteresirana podjetja naj na ta sestanek pošljejo svojega zastopnika s pooblastilom za nakup deviznih sredstev.

Pravico sodelovanja na sestanku imajo samo podjetja kovinske predelovalne industrije, razen tistih, ki so že dobila posebno pismeno vabilo na drugi sestanek.

Podjetja kovinske predelovalne industrije

8151

RAZPIS

DIREKCIJA RADIA LJUBLJANA razpisuje 25 delovnih mest za novoustanovljeni orkester pri Radiu Ljubljana. In sicer:

- 10 violinistov
 - 4 violiniste
 - 3 čeliste
 - 1 kontrabasista in
 - 8 godbenikov
- iz skupin pihalcev in trobilcev

V poštev ne pridejo klarinetisti, trompetisti in pozavnisti. Pogoji so naslednji:

Na razpisano delovno mesto se prijavi lahko vsak godbenik-interesent, ki pa bo moral prehodno opraviti avdicijo pred strokovno komisijo.

Plača se urejuje po pravilniku o plačah samostojnega zavoda Radia Ljubljana. Prednost imajo tisti, ki še nimajo tovrstne stalne zaposlitve.

Prijave sprejema glasbeni oddelek Radia Ljubljana do vključno 26. marca 1955.

1032

LJUDSKI ODBOR MESTNE OBČINE TRZIC

razpisuje

mesto gradbenega referenta

Ljudskega odbora mestne občine Trzic

Pogoji: Fakultetna izobrazba in 5 let prakse v stroki ali srednjetehtnična šola in 10 let prakse v stroki.

Prošnje z življenjepisom, dokazili o šolski izobrazbi, kvalifikaciji ter opisom dosedanje zaposlitve dostavite Ljudskemu odboru mestne občine Trzic.

Zadnji rok za vlaganje prošenj je 1. april 1955.

Temeljna plača po uredbi, dopolnilna plača po odloku LOMO zvišana za 50%.

K-78

R a z p i s

Po členu 90. uredbe o ustanavljanju podjetij in obrtov razpisuje komisija za razpis mest direktorjev gospodarskih organizacij ljudskega odbora mestne občine Trzic

mesto direktorja

Gradbenega podjetja, Trzic

Pogoji: Fakultetna izobrazba in 5 let prakse v stroki ali srednjetehtnična šola in 10 let prakse v stroki.

Prošnjo z življenjepisom, dokazili o strokovni izobrazbi ter opisom dosedanje zaposlitve dostavite Ljudskemu odboru mestne občine Trzic.

Zadnji rok za vlaganje prošenj je 1. april 1955.

K-77

Prodamo po ugodnih cenah

različne nove rezervne avtomobilске dele za angleške avtobuse AEC - tipa 7,7 lit.

poltovorni zaprt avtomobil (furgonet) OPEL-BLITZ - nosilnost 1000 kg

tovorni avtomobil Buick nosilnosti 3 tone

avtobus Alfa-Romeo za 40 potnikov - pogon na nafto

2 revolverski stružnici

ZAGREBAČKI ELEKTRIČNI TRAMVAJ

ZAGREB, RADE KONČARA 239

528

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE

»PIONIR«

NOVO MESTO
 proda

2 težka konja

v starosti 8 in 9 let

N-29

Tovarna trikotaznega perila »PLETENIČA«, LJUBLJANA Zaloška cesta 14 sprejme

izučenega električarja mlajšega, vojaščne prostega. Interesenti naj se zglase v upravi podjetja.

UPRAVA ZA CESTE LRS
 TEHNIČNA SEKCIJA, CELJE

razpisuje

javno ustno zmanjševalno dražbo za razvoz gramoza

na ceste I. in II. reda

Javne dražbe bodo v pisarnah cestnih nadzorstev: Šmarje pri Jelšah 3. IV. 1955 ob 9; Vranksko 3. IV. 1955 ob 11; Rače pri Zidanem mostu 3. IV. 1955 ob 9; Soštanj 4. IV. 1955 ob 10; Radmirje 5. IV. 1955 ob 10.

Dražbeni pogoji in vsi ostali podatki so na vpogled v pisarnah pristojnih občin cestnih nadzorstev in na sedežu Tehnične sekcije, Celje, Lava 42, vsak dan od 8-12.

Eventualne pismene ponudbe je dostaviti komisiji najkasneje do dneva licitacije v pisarno pristojnega cestnega nadzorstva.

C-97

GRADBENO PODJETJE

»RADNIK« - DARUVAR

proda

- bencinski motor »Rakovica« 18 KS
- agregat za polnjenje akumulatorjev znamke »Auto-Union«, na bencin
- elektromotor »Ganze«, 11,5 KS, 110 V
- kretnice poljskega tira 0,60 m (5 kosov)
- kamion znamke »Chevrolet«, 2,5 tone
- pedsedežni osebni avto »Buick«
- nekompletan kamion ZIS, 5 ton
- traktor goseničar »Ansaldo« 60 KS
- dele za potniške avtomobile »Mercedes«

Ponudbe pošljite na upravo podjetja.

8139

SAMOSTOJNEGA

GALVANIZERJA

z najmanj 5-letno prakso, s takojšnjim nastopom, sprejme v službo TOVARNA TEHNIČNIH IGRAC »MEHANOTEHNIKA« V IZOLI (KOPER) Plača in stanovanje po dogovoru

Dvoje vprašanj

vodilnim ljudem v podjetjih in ustanovah

Ali ste že razmišljali o tem, komu boste zaupali inštalacijo centralne kurjave in vodovodnih naprav, kadar boste gradili nove objekte ali stanovanja?

Ali veste, kdo bi vam najbolje naredil in montiral ventilacijske in klimatične naprave?

Za tekstilce pa še posebno vprašanje

Ali veste, katero podjetje vam odlično popravi in izdelava tekstilne stroje?

Odgovor na vsa tri vprašanja se glasi:

Podjetje za izdelavo in popravilo tekstilnih strojev, inštalacij in klimatičnih naprav »KOVINAR« - Kranj.

Dovolite, da vam predstavimo nekaj delavcev iz tega podjetja, saj je od njihove strokovne usposobljenosti predvsem odvisna kvaliteta opravljenega dela.

Predstavili bi vam lahko vrsto strokovnjakov za ta ali ona dela, toda vrsta je prevelika. Menda je v podjetju zaposlenih nekaj čez sto ljudi, pa je med njimi kar 60 kvalificiranih delavcev.

K montaži težjih del, kotlov ali raznih cistern najraje dodelijo Pavla Gašperšiča. Na sliki ga vidimo pri delu na 8000-litrski bencinski cisterni, katero je izdelal za tovarno »Iskra«. Z dvema medaljama dela se ponša in pred leti je bil kar 16-krat proglašen za udarnika

Visoko kvalificirani ključavničar Janko Markun se je specializiral za varjenje nerjavčih jekel. V 20-letni praksi se je tudi dobroduposobil za izdelovanje najprezicejših naprav in posod za razne kisline

Da ne bomo govorili samo o »starih gadih«, kakor jim pravijo, omenimo še Vinka Kurenta. Čeprav še mlad, velja za odličnega varilca visokotlačnih posod, ki zahtevajo lep in kvaliteten šiv varjenja

V podjetju imajo 23 vajencev in kakor pri kleparju Francu Valjavcu, tako se tudi pri drugih kvalificiranih delavcih mladi pridno uče. Na sliki vidimo Valjavca z vajencem pri izdelovanju kopalne kadi, kakršnih morajo napraviti precej za neko bolnišnico

Ključavničarja Janeza Bogataja lahko v podjetju dobite na nekakšnih železnih gredah, ko vneta pili, privija in meri. Brž vam bodo pojasnili, da bo Janez kmalu izobilikoval iz teh gred nov križno navijalni stroj za neko kranjsko tekstilno tovarno. Ima 42 let in je samouk, kakopak je medtem opravil potrebne izpite, da so ga tudi po spričevalih uvrstili med visoko kvalificirane delavce

Torej, kadar boste odločali, komu zaupati inštalacijo vodovoda, centralne kurjave in drugih klimatskih naprav ali popravila strojev, takrat naročite to delo pri podjetju

»KOVINAR« - Kranj

Francoska Liga, združenje za medsebojno socialno in človeško pomoč, je na letnem zasedanju podelila med izbrane 400 zahvalnih diplom »Méríte Civique« in eno denarno nagrado. Obe deklici na sliki, stari pet let, sta najmlajša državljana, ki sta letos dobila to visoko priznanje. To sta Jocelyne Dorotheé, ki je rešila pri požaru življenje petletnemu bratcu; Giseline Vallant, ki je rešila njeno 18 mesecev staro sestrico. Res je škoda, da obe reševalki še ne znata čitati tekst diplome, ki sta jo dobili za svojo požrtvovalnost.

Tretje največje pristanišče na evropskem kontinentu

je Rotterdam, ki mu pravijo tudi holandsko mesto na »hoduljah«

Po prometu največje pristanišče sveta je New York, drugo največje in hkrati največje evropsko pa London. Na tretjem mestu je največje pristanišče na evropskem kontinentu Rotterdam. Med vojno so bile pristaniške naprave v Rotterdamu močno poškodovane, že leta 1950 pa so bile obnovljene. Najpoznejše v šestih letih bo ves Rotterdam obnovljen. Nekatere naprave v tem pristanišču so stare že 700 let.

MESTO

Rotterdam je bil bombardiran 10. maja 1940. Letalske bombe so zapustile razdejanje na površini 160 ha. Porušenihi je bilo 11.000 poslopij z 28.000 stanovanji. Ze med vojno pa so zgradili 6757 in do konca lanskega leta še 18.565 novih stanovanj. Da stoji Benetke na lesenih pilotih, je znano. Manj znano je, da je Rotterdam kakor tudi mnoga druga holandska mesta mesto na »hoduljah«. Seveda zdaj ne uporabljajo več lesenih opornikov za hiše, marveč betonske. Ko so napravili nove načrte, so morali izravnati iz tal stare lesene pilote v skupni dolžini 2400 km. Nekateri so bili zabitji do 20 m globoko, do dna močvirja, na katerem stoji Rotterdam.

Letalske bombe so napravile sicer ogromno škodo, na drugi strani pa so omogočile zgraditi moderno mesto s 60 do 100 m širokimi cestami, ob katerih stoji večidel trgovine in uradna poslopja. Rotterdam je dobil tudi velik centralni kolodvor. Razen tega so zgradili pod reko Maas predor za vozila in pešce. Mesto je dobilo več velikih poslopij. V enem ima poslovne prostore in prodajalne 150 veletrgovin. V to veliko poslopje se lahko pripelje človek z avtomobilom do 7. nadstropja. Stanovanjski okraj, v katerih stanuje 700.000 prebivalcev, so bolj na robu mesta. Tudi industrija in obrt se je umaknila iz središča. Mestno področje se je povečalo po vojni za 70 ha.

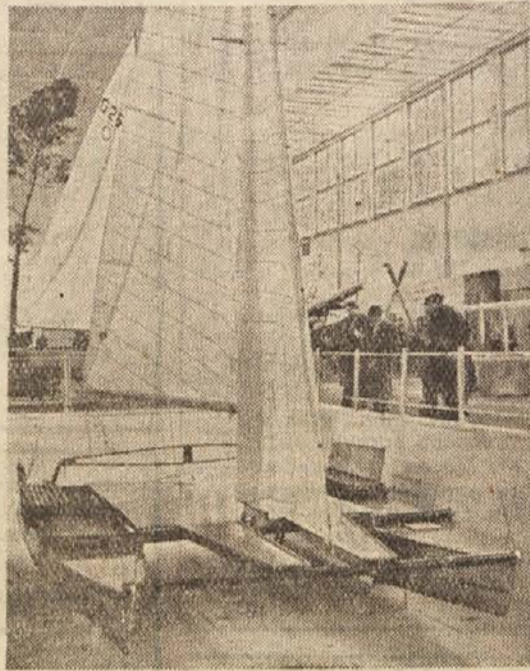
PRISTANIŠČE

Rotterdam je sploh idealno pristanišče. Mesto je oddaljeno nad 20 km od obale in razprostira se ob pritoku Rene, ki se imenuje v

Rotterdamu Novi Maas, čeprav ni s to v nobeni zvezi. Rotterdam torej ni samo začetna in končna postaja v pomorskem prometu, marveč tudi važno rečno pristanišče. Ko se je nabiralo na dnu naravne poti iz pristanišča do morja čedalje več peska, je bila nevarnost, da bi zamrlo vse življenje v mestu. Zato so leta 1875 zgradili od Rotterdamu do Hoeka van Hollandu 50 km dolg prekop, po katerem lahko vozijo tudi največje ladje. Tako je zdaj pristanišče po-

vov, 26 plavajočih žitnih elevatorjev in 20 plavajočih dokov. Pokrita skladišča merijo 500.000 m², odprta pa 365.000. V silosih je prostora za 180.000 ton žita, v orjaških cisternah pa skoraj za 3 milijone ton nafte in olja. Rotterdam je povezan z zunanjim svetom z nad 200 pomorskimi progami. Znaten del prometa se razvija na reki. Zato morajo blago prevažati z rečnih na pomorske ladje in nasprotno. Predlanski je prispelo v Rotterdam 15.000

Na razstavi vodnega športa in camping razstavi v Berlinu, je v središču pozornosti jačrnica z dvema čolnoma, ki sta dolga šest metrov, širina obeh je 4 m in 27,5 m njuna jačrnica površina.

polnoma zavarovano. Zatvornice ne ovirajo prometa ne proti morju ne proti reki.

Leta 1944 so sovražne čete na umiku porušile nasipe okrog Rotterdamu in tudi dobro tretjino pristaniških pomolov. Leta 1950 pa je bilo že vse obnovljeno, ne da bi bil medtem nastal v prometu omebne vreden zastoj. Zdaj ima rotterdamsko pristanišče 53 km pomolov, 270 velikih pristaniških žerjavov, 15 mostov za nakladanje, 86 plavajočih žerjavov,

prekomorskih in kakih 200.000 rečnih ladij.

OLJE NAMESTO ZITA

Prej je šlo skozi rotterdamsko pristanišče največ žita, zdaj pa gre največ nafte. Rotterdam ima že dve pristanišči za promet z nafto, tretje pa bo v kratkem dograjeno. Razen velikanskih cistern so zgradili tudi več rafinerij. Predlanski je šlo skozi rotterdamo pristanišče 15,7 milijonov ton nafte. Tranzitni promet pa je nekoliko padel, kar je treba pripisati političnim premikom v Evropi. Lanski tranzitni promet je znašal kakih 45 milijonov ton in samo pičla polovica je odpadla na nizozemsko blago.

ZIVAHEN POTNIŠKI PROMET

Potniški promet sicer ni tako velik kakor tovorni, vendar pa je tudi v tem oziru Rotterdam eno prvih pristanišč na svetu. Stevilo holandskih potniških ladij še zdaj ni doseglo predvojnega. Razen tega pa dela potniškemu prometu hudo konkurenco žranci. Leta 1939 je odpotovalo iz Rotterdamu 27.900 potnikov, prispelo pa jih je 14.000. Leta 1952 jih je odpotovalo 58.500, prispelo pa 29.000. Največja holandska družba za pomorski promet Holland Amerika-Linie ima zdaj 32 ladij, ki vozijo predvsem v ZDA in Kanado. Največja med njimi je 36.000 tonska ladja »Nieuw Amsterdam«. Potniško pristanišče nameravajo znatno razširiti, čeprav se že zdaj razprostira na površini 300 ha. Razen tega bo dobilo potniško pristanišče velike radarske naprave, tako da bodo lahko vozile ladje po novi vodni poti od Hoek van Hollandu do pomola v Rotterdamu tudi v gosti megli.

Ledolomilec »Atka« se je vrnil

Ameriški ledolomilec »Atka« se je po dveh mesecih vožnje na področju Južnega tečaja vrnil v pristanišče Buenos Aires. To je bila prva ameriška odprava v Antarktiko v zadnjih sedmih letih. Njena naloga je bila pripraviti vse po-

trebno za obširne znanstvene raziskave v letih 1957 in 1958, pri katerih bo sodelovalo kakih 38 dežel. »Mala Amerika«, ki jo je upostavljal znani ameriški polarni raziskovalec admiral Byrd, je po pripovedovanju posadke ledolomilca »Atka« spriču velikega opustošenja praktično izgubila svoj pomen.

Ameriški ledolomilec je bil oddaljen še 686 milj od Južnega tečaja, ko se je moral ustaviti. Samo eni ladji Amundsenove odprave leta 1911 se je posrečilo, da se je tako približala Južnemu tečaju. Oddaljena je bila od njega še 680 milj.

Zdravilo proti raku?

Holandski zdravnik dr. Van Elerdingen trdi, da je po naporih, 26 let trajajočih raziskavan in poskusih odkril učinkovito zdravilo proti raku, s katerim je v minulih sedmih letih že dosegel lepe uspehe. Novo zdravilo izdeluje neka holandska trdka v obliki tablet in svečic z imenom cerezum in diverzym.

Po mnenju dr. Elerdingena je rak posledica pomanjkanja nekaterih encimov ali fermentov v človeškem organizmu. Svoje zdravilo je preizkusil na 500 bolnikih in dosegel z njim zadovoljive uspehe. Ko je dobil organizem bolnikov manjkajoče encime, je bolezen takoj popustila. Bolniki so se počutili znatno bolje in so se tudi zredili. Rakaste tvorbe niso več rastle ali pa so celo povsem izginile.

Aparat za krvni pritisk

V ameriškem mestu Elyri so dobile bolnišnice aparat, ki avtomatično pokaže nevaren visok ali nizek krvni pritisk. Neke trdka v tem mestu že izdeluje takšne aparate. Aparat meri krvni pritisk v enakomernih presledkih. Brž ko doseže najvišjo ali najnižjo stopnjo, zapiše zvonec ali pa se prižge signalna luč v bolnišnici, tako da bolničarom krvnega pritiska ni treba sproti meriti.

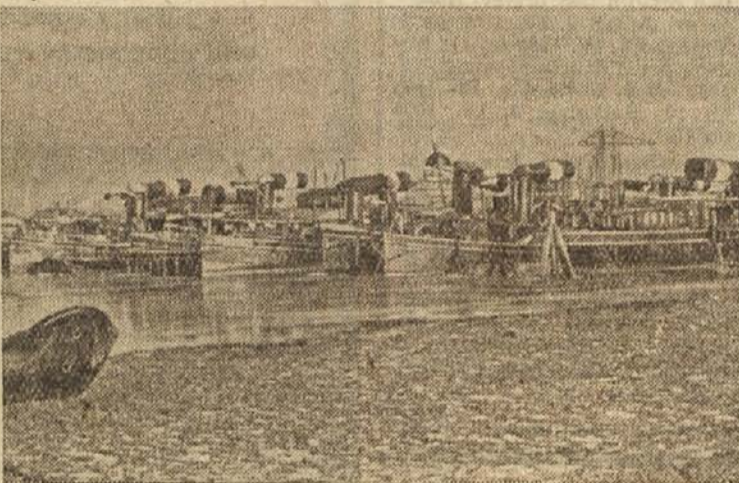
MALI LEKSIKON

Ali imajo Etiopci primerek in kaj pomenita tisti dve besedi v njihovih dveh imenih: dvoje osebnih imen ali ime in očetovo ime ali ime in priimek kakor pri nas?

Koliko ljudi na svetu stanuje v stanovanjih s steklenimi okni in električno razsvetljavo?

Etiopci nimajo primerkov. Za osebnimi imenom pšeje lino svojega očeta brez sicernege dodatka, nespremenjeno in tako natančneje označijo osebnost. Amdeimkael Desalenj (ime njihovega poslanika v Beogradu) pomeni torej Amdeimkael Desalenjov (sin). Njegov sin v svojem imenu ne bo imej kot druge besede Desalenj (očetovo ime), marveč Amdeimkael (očetovo ime). Nekateri ljudje iz najmlajšega rodu v Etiopiji pa so že privzeli kot drugo dedovo ime. In tako je nastala težnja po ustalitvi rodbinskega imena (priimka).

Statistike OZN kažejo, da ima 63 % ljudi na svetu manj kakor 100 dolarjev letnega dohodka. V Afriki odpada na prebivalca povprečno 75 dolarjev, v Aziji pa 50. Po kontinentih je razdeljen narodni dohodek takole: Azija, Afrika in Južna Amerika s 65 % vseh ljudi na svetu imajo 15 % svetovnega narodnega dohodka, ostalih 25 % prebivalcev pa 40 %. Iz tega sledi, da je stanovanje s steklenimi okni in električno razsvetljavo ter s hrano 2000 do 3000 kalorij, kar je v Evropi normalno, pravzaprav privilegij komaj četrtine do petine človeštva.

Pristanišče v Rotterdamu

PIŠE VOJKO NOVAK
RIŠE FRANCE SLANA

★ RDEČA ROŽA

94. Prijateljta sta drugi dan šla na dolo. Povabila sta še Blaža in Tineta. Ta dva naj bi stražila na vsaki strani brvi, medtem ko bi jo Ivan in Jože našagala. Tudi njima je bila ta misel o prežagani brvi navdvo všeč. »To se bodo okopali,« je rekel Blaž. V prvem mraku so se približali brvi. Pregledali so okolišni teren. Nič sumljivoga niso opazili. »Midva greva na stražo,« je rekel Tine in se podal na drugo stran mostu. Blaž pa je izginil v grmovju ob poti, ki je vodila k brvi. Ivan in Jože sta odšla proti brvi. Če bi bila novarnost, so bili dogovorjeni, da ju bosta stražarja opozorila z enkratnim skovikanjem.

95. Jože je prinesel s seboj žago. Mitro sta začela žagati. Ročaje žage sta imela ovite s cunjami, rezilo sta namazala z milom, da ne bi prevoč cvillilo. Med delom sta večkrat zastala in poslušala v noč, ki je medtem že legla na zemljo. Potem pa sta znova s podvojenjo silo žagala deske na brvi. Pot jima je stopil na čelo. Še nekaj potegljajev in past je bila pripravljena. Jože je skrbno očistil žaganje in zarezo posul s prahom. »Enega človeka bo držala,« je rekel Ivan. »Več jih pride,« je odvrnil Jože in še enkrat hitro pregledal, če nista za seboj pustila kake sledove. Odšla sta na vzpetino nad brvjo.

96. Tu sta legla v travo in gledala proti brvi. »Lahko se bova umaknila,« je rekel Ivan, ko so je ozrl nazaj. Tu je drevje in vrtovi. Ležala sta na hrbtu in roke sta sklenila pod glavami. Ivan je gledal zvezde nad sabo. Rekel je: »Kako je vse to daleč? V šoli nas učijo, da jo še toliko svetov. Rad bi šel pogledat v to prostranstvo.« »Daleč si odleti,« je odvrnil Jože, »kar na zemlji ostani. Kmalu bodo prišli najini tički in potem se bova samo še smejala. Jutri pa se bo smejala vse mesto, ko bodo zvedeli, kako so se kopali v vodi.« »Zvezde so pa le lepe.« Dvignil se je in obsedel z rokami v naročju.

Deček ustrelil medveda

Moskovski radio je ondan poročal, da je trinajstletni deček Petja v gozdu ustrelil medveda. Petja je šel v gozd na sprehod in opazil sledove medvedjih tac. Odhitel je domov po očetovo lovsko puško. S seboj je vzel tudi pse in se vrnil v gozd. Izsledil je medveda in ga ustrelil. Petja je baje ustrelil tudi že dva divja prašiča.

Največja ladja sveta

Na suhem doku pri Newportu New Yorku v ZDA so v zadnjih dveh letih zgradili največjo vojno ladjo in hkrati največjo vojno ladjo sveta, letalonosilko »Forrestal«, o kateri smo že poročali. Na njej je prostora za 6.000 ljudi. Gradbeni stroški so znašali 217 milijonov dolarjev. Krov je dolg 317 m, širok pa 77 m. Na njem bi torej imeli prostora dve veliki potniški ladji. Letalonosilka je visoka tako, da so največje prekomorske ladje v primerjavi z njo pritlikavci. Njen krov je jeklen, ker bi leseni zgorel, kadar se doigaja reaktivna letala. Na koncu krova ima letalonosilka štiri velika dvigala. Komandni mostiček se doiga nad krovom v obliki jeklenega nebotičnika. Pod krovom je 3500 mož posadke. Ta ameriška letalonosilka bo imela na krovu večnoma reaktivna letala.

Jaguar prijatelj morfiija

Četa urugvajskih graniciarov ima ukročenega jagarja, ki ga uporablja pri zasledovanju tihotapev in živalskih latov n. m. l. v Urugvajem in Braziliji. Ko je še sesal, ga je našel neki vojak v džungli. Potem so ga vojak vzredili in zdaj je star že dve leti. Kdaj pa kdaj za nekaj ur zbeži v pragozd, pa se zmeraj znova vrne. Da bi ga odvadili bežati v pragozd, so ga naučili uživati morfiij. Navadil se ga je tako, da se zdaj tako dolgo suče okrog vojakov, da ga dobi iščep. Omamljen s morfiijem pa ubogljivo zasleduje tihotapec in jih zadržuje, dokler ne prihitijo granicarji.

Neovrgljiv dokaz

Gigetta Navicelli, stara 64 let, se je morala ondan zagovarjati pred sodiščem v Bologni. Obtožena je bila, da je ukradla v predlanci, kjer je zaposlena, zlato iglo. Lastnica predlance je trdila, da je bila nica predlance nekaj časa sama pri Navicellijevi nekaj zlato iglo in strojih, da je opazila zlato iglo in jo ukradla. »Izključeno,« je rekel zdravniško spričevalo, na podlagi katerega je sodnik obtoženko opustil. V spričevalu je bilo namreč rečeno, da je Navicellijeva popolnoma slepa, in sicer že več let. Ker pa se je bala, da bi službo izgubila, ni hotela nikoli pokazati, da je slepa.

Gina Lollobrigida je predraga

Italijanska filmska družba »Titanus«, izdeluje serijo filmov »Kruh, ljubezen in...« je spončila prljuben... emi javnosti, da v tretjem filmu bo nastopila Gina Lollobrigida, marveč njena teknica Sophia Loren. Vzrok so baje prevelike Gineve zahteve glede honorarja oziroma plače. Baje je zahtevala polonico dohodkov od filma. Za prvi film te serije »Kruh, ljubezen in fantazija« je dobila 30 milijonov lir, za drugi »Kruh, ljubezen in ljubosumnost« pa približno dvakrat toliko. Oba filma sta vrgla že nad milijardo lir. Če bi tudi tretji film »Gina Lollobrigida dosegel tak uspeh, bi morali plačati v našem denarju nad 200 milijonov.

Za dobro voljo

VALUTNE ZADEVE

V nekem mestecu na srednjem zahodu ZDA si je neki šaljivec vedavno privoščil zabavo, da je hodil od hiše do hiše in ponujal dolarske bankovce po 65 centov. Nikjer ga niso hoteli poslušati, povsod so mu zaloputnili vrata pred nosom. Samo neka priletna žena je njegovo ponudbo izrecno odklonila s pojasnolom: »Mož moj mi je danj povedal, da je vreden dolar danes samo še 50 centov.«

PREPRICATI SE JE HOTEL

Ker je preveč stikal po vilah v Meridenu (Connecticut) se je moral že večkrat kaznovani Gordon Sanderson zagovarjati pred sodnikom. »Gospod sodnik, tu nekje se nameravam naseliti, pa sem se hotel prepricati, če bom imel mirne in poštene sosede,« pravi v zagovor.

KAJ POTEM?

Generalni direktor pošlje svojo ženo z avtomobilom v sloveče svetovno zdravilišče, češ naj ostane vrstneza branilca.

